

Programación
didáctica
do
Departamento de
Lingua Castelá e
Literatura

2020-2021

XUNTA DE GALICIA
CONSELLARÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

IES PAZO DA MERCÉ

Ramal 3, Tortoreos
36449 - AS NEVES
Tfno. 886110110
ies.pazo.merce@edu.xunta.es
<http://centros.edu.xunta.es/iespazodamerce>

Índice

1 .	Introdución e contextualización.....	3
2 .	Contribución ao desenvolvemento das competencias-chave.....	5
3 .	Educación Secundaria Obrigatoria.....	8
3.1 .	1º de ESO.....	9
3.1.1 .	Temporalización. 1 ESO.....	9
3.1.2 .	Grau mínimo de consecución para superar a materia. 1 ESO.....	12
3.2 .	2º ESO.....	20
3.2.1 .	Temporalización dos contidos de 2 ESO.....	20
3.2.2 .	Grau mínimo de consecución para superar a materia. 2 ESO.....	25
3.3 .	3º ESO.....	37
3.3.1 .	Temporalización. 3 ESO.....	37
3.3.2 .	Grau mínimo de consecución para superar a materia. 3 ESO.....	41
3.4 .	4º ESO.....	55
3.4.1 .	Temporalización. 4 ESO.....	55
3.4.2 .	Grau mínimo de consecución para superar a materia. 4 ESO.....	60
4 .	Bacharelato.....	80
4.1 .	1º Bacharelato.....	81
4.1.1 .	Temporalización. 1 Bacharelato.....	81
4.1.2 .	Grau mínimo de consecución para superar a materia. 1 Bacharelato.....	84
4.2 .	2º Bacharelato.....	97
4.2.1 .	Temporalización. 2 Bacharelato.....	97
4.2.2 .	Grau mínimo de consecución para superar a materia. 2 Bacharelato.....	100
5 .	Procedimentos e instrumentos de avaliación.....	113
5.1 .	Medidas extraordinarias de procedimentos de avaliación da actividade lectiva non presencial.....	115
6 .	Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	115
6.1 .	Actuacións metodolóxicas extraordinarias para a actividade lectiva non presencial.....	116
7 .	Materiais e recursos didácticos.....	117
8 .	Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	118
8.1 .	Criterios de cualificación.....	118
8.1.1 .	Exames.....	119
8.1.2 .	Leituras obrigatorias.....	120
8.1.3 .	Traballos.....	121
8.1.4 .	Observación e seguimento da actividade do alumnado.....	121
8.2 .	Ortografía.....	121
8.3 .	A avaliación final.....	122
8.4 .	Avaliación extraordinaria.....	122
8.5 .	Medidas extraordinarias de avaliación e cualificación para a actividade lectiva non presencial.....	123
9 .	Avaliación do proceso do ensino e a práctica docente.....	123
10 .	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación da materia pendente.....	123
11 .	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas a adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	124
12 .	Medidas de atención á diversidade.....	126
13 .	Concreción dos elementos transversais que se traballarán.....	127
14 .	Actividades complementarias e extraescolares.....	130
15 .	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	130
16 .	Anexo I.....	132
17 .	Anexo II.....	133
18 .	Anexo III.....	134
19 .	Anexo IV.....	137

1 . **Introdución e contextualización.**

Esta programación didáctica elaborou-se adaptando o modelo establecido no CAPÍTULO V sobre Programacións didácticas da *RESOLUCIÓN do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para o establecemento do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia*, pola cal se prevé dar a materia de Lingua Castellana e Literatura no Ensino Secundario en ESO e Bacharelato no IES Pazo da Mercé, e nas *INSTRUCIÓNS do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato*, segundo as cales se adoptan medidas de adaptación da organización do currículo e da metodoloxía educativa ao contexto da Covid19. Tamén se ten en conta o *Protocolo de adaptación ao contexto da covid 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2020-2021 (versión 16-09-2020)*, especialmente no que atinxe ás alíneas 29 (Aulas virtuais e ensino á distancia) e 30 (Normas específicas relativas a metodoloxías na aula e programacións) máis o anexo VI, punto 11.

Debido ás circunstancias resultantes da pandemia, cuxas circunstancias fan especialmente peculiar este ano escolar, non só serán precisas medidas hixiénicas e preventivas, tamén de organización e de metodoloxía. A fin de garantir o dereito de acceso á educación ao alumnado que eventualmente se encontrar en situación de confinamento, vai haber na súa disposición a plataforma *Aula Virtual*, así como as ferramentas do espazo *Abalar*. Ningún membro da comunidade educativa debe ficar atrás, por iso, esta programación pretende adaptar-se a esas novas medidas:

-Nos niveis non iniciais van-se acrecentar unidades de conteúdos (unidades 0 das alíneas 3.2.1, 3.3.1, 3.4.1 e 4.2.1) que contemplan aqueles que se deixaron de dar no ano escolar 2019/20, nomeadamente se son imprescindíbeis.

- Acrecentaron-se as alíneas 5.1, 6.1 e 8.5 en referencia á metodoloxía, á cualificación e á avaliación, para o seguimento á distancia do alumnado confinado e así garantir o dereito á avaliación.

- A educación para a saúde vai ser o elemento transversal fulcral neste ano escolar para traballar.

Este departamento ten como expectativa formar cidadáns suficientemente competentes en lingua castellana, noutras palabras, dotar o alumnado das necesarias e adecuadas ferramentas lingüísticas para se desenvolver en situacións cotidianas e formais con normalidade, sempre tendo en conta a cooficialidade coa lingua galega, a fin de evitar interferencias. Por outra banda, a competencia lingüística en si é a principal ferramenta para a adquisición dos demais coñecimentos e para o desenvolvemento autónomo deses cidadáns na vida cotidiana, tanto para a comprensión dos conteúdos dos medios de comunicación como para as relacións coa administración, desde un acceso digno á cultura até unha formación que provexa de saídas profesionais para a mellora das

condicións sociais e persoais. Conseguir conxugar estes catro puntos cardeais non é tarefa sinxela, por tanto, o profesorado deste departamento ten de contar cos medios máis ao alcance, coa dotación do centro, coa preparación suficiente e coa dedicación que se requere. A proposta desta programación está suxeita aos axustes que foren necesarios, que se reflectirán nas actas do departamento.

O grupo de 2 Bacharelato foi dividido en dous polo elevado número de alumnado, en tanto que desapareceu a optativa de Literatura Universal ao non haber matriculados. Por tanto, a distribución de grupos por membros do departamento para o ano lectivo 2020-2021 vai ser a seguinte:

Montserrat Santos Barroso: 1ESO A e B, 2 ESO B, 3 ESO A e B

Alfredo Pérez Romero: 2 Bacharelato B, tutor de 2 Bacharelato B.

Juan Ignacio Alonso Suárez: 2ESOA, 4 ESO A e B, 1 Bacharelato, 2 Bacharelato A, tutor de 4ESO A e xefe do departamento.

2 . Contribución ao desenvolvemento das competencias-chave.

A materia de Lingua Castellana e Literatura relaciona-se co conseguimento das competencias esenciais a través dos seguintes contributos ligados aos contéudos curriculares (v. alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2, 3.4.2 para ESO; 4.1.2 e 4.2.2 para Bacharelato):

Competencias-chave e contribución da materia de LCL ao desenvolvemento delas
<p>CL. Competencia lingüística</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Escuitar e comprender diversas mensaxes orais para falar clara e concisamente en diversas situacións comunicativas. ☐ Ler e comprender diferentes textos, adoptando estratexias apropiadas segundo o obxectivo da lectura (informativa, de estudo ou de lecer) para os utilizar como ferramenta básica de aprendizaxe. ☐ Falar e escribir diversos tipos de discursos e textos coa corrección e o rigor máis adecuados para comunicar ideas e pensamentos e elaborar traballos propostos. ☐ Asimilar vocabulario que enriqueza a propia bagaxe cultural básica e estratexias para a correcta fluidez verbal e adquirir estruturas gramaticais que incidan na cualidade da expresión, mediante contribucións literarias. ☐ Procurar, recoller e procesar información escrita, dados e conceptos a fin de usá-los no estudo e para organizar os coñecimentos de forma sistemática. <p><i>-A competencia en comunicación lingüística ten de ser a base principal, como vehículo canalizador, de todo o desenvolvemento competencial. Non se pode entender a aprendizaxe sen comunicación social e sen interacción con todas as actividades do ser humano.</i></p>
<p>CM. Competencia matemática, de ciencias e tecnoloxía</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Comprender e analizar información con contéudo matemático, científico ou tecnolóxico proveniente de calquer campo, para argumentar e resolver problemas da vida cotidiana. ☐ Usar a lóxica matemática, o raciocinio científico e a terminoloxía técnica adecuadamente para chegar a conclusións e tomar decisións. ☐ Comprender e resolver problemas sobre o mundo das ideas, o natural e o tecnolóxico valorando a súa incidencia no espazo próximo para facer hipóteses co obxectivo de coñecer mellor os fenómenos. ☐ Obter información cualitativa e cuantitativa sobre o espazo físico e os fenómenos que nel se producen, valorando a súa incidencia para propor respostas adecuadas á realidade existente. <p><i>-A correcta expresión oral e escrita permite canalizar a mellora social, a interacción co entorno e o enriquecemento persoal.</i></p>
<p>CD. Tratamento da información e competencia dixital</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Coñecer e usar procesadores de textos cunha actitude positiva a fin de os utilizar en diversidade de tarefas. ☐ Organizar, analizar e comprender a información con actitude crítica e reflexiva para utilizar adecuadamente procesadores de textos. <p><i>-O uso de suportes electrónicos na composición de textos é algo máis do que unha mera mudanza do papel por unha base dixital, xa que afecta ás operacións mesmas que interveñen no proceso de escrita (planificación, execución de textos, revisión...) e que constitúen un dos fundamentos básicos desta área e incide directamente na adquisición e mellora da competencia dixital. Porén, os novos medios de comunicación dixitais que se renovan continuamente implican un uso social e colaborativo da escrita que permite comprender a aprendizaxe da lingua no marco dun auténtico intercambio comunicativo.</i></p>

CS. Competencia social e cívica

Comunicar-se cos demais, comprender o que transmiten e aproximar-se a outras realidades respectando os seus valores para lograr unha actitude democrática en múltiples situacións.

Coñecer e comprender os dereitos humanos, civís e constitucionais e valorá-los a fin de participar correcta e criticamente nas situacións que se presentaren.

-Por outra parte, tamén contribúe-se ao desenvolvemento desta competencia na medida en que unha educación lingüística satisfactoria valora todas as linguas como igualmente aptas e enriquecedoras para desempeñar as funcións de comunicación e de representación.

CC. Consciencia e expresións culturais

Interpretar e valorar obras literarias próximas dos seus gustos e intereses con actitude crítica.

Coñecer a pluralidade cultural de España e da Europa con actitude aberta á diversidade para a respeitar e a apreciar.

Relacionar os puntos de vista e manifestacións expresivas e creativas propias cos dos demais de forma positiva para os presentar e comunicar en traballos e proxectos concretos.

-A lectura, a comprensión e a valoración de obras literarias contribúen desenvolvendo a capacidade de entender os recursos lingüísticos e literarios e o gusto pola lectura como actividade enriquecedora e pracenteira, á vez que se canaliza a tendencia natural do ser humano ao xogo, ao pracer, á liberdade ou á imaxinación creadora.

AA. Competencia para aprender a aprender

Desenvolver capacidades de atención, concentración, memoria, comprensión e expresión lingüística co fin de utilizar distintos textos en múltiples contextos.

Propor-se metas alcanzábeis a curto, medio e longo prazo e cumprí-las, elevando os obxectivos de aprendizaxe de forma progresiva e realista para administrar o esforzo persoal.

Aceitar erros e aprender dos demais e con eles con actitude auto-avaliadora para realizar as correccións oportunas en diferentes contextos.

-A auto-avaliación e os procesos de pensamento favorecen no alumnado a posibilidade de avanzar aprendendo dos erros e de comunicar as súas experiencias integrando o emocional e o social.

SI. Competencia do sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Analizar posibilidades e limitacións lingüísticas con actitude positiva para actuar estratexicamente con decisión e responder de forma positiva ante as circunstancias.

Tomar consciencia das propias capacidades intelectuais, emocionais e físicas para traballar de forma cooperativa e flexíbel como parte dunha equipa.

-A comunicación verbal e non verbal das diferentes linguas que se usen contribuirá ao aumento da autoestima e garantirá a interacción social e a seguridade en un mesmo.

Por súa vez, estas competencias van-se concretizar en cada nivel, en atención á *ORDEN ECD/65/2015, de 21 de enero, por la que se describen las relaciones entre las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación de la educación primaria, la educación secundaria obligatoria y el bachillerato*, como se expón no cuadro seguinte. Os padróns de aprendizaxe de referencia son os do *DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia* (v. alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2, 3.4.2, 4.1.2, 4.2.2 e 5.2 desta programación).

Competencias-Chave	Padróns de aprendizaxe avaliábeis por cursos e materias						
	1 ESO	2 ESO	3 ESO	4 ESO	1 Bach	2 Bach	
a) Competencia lingüística (CL)	LCLB1.1.1-5.1 LCLB2.1.1-4.3 LCLB3.1.1-7.1 LCLB4.1.1-3.2	LCLB1.1.1-5.4 LCLB2.1.1-5.3 LCLB3.1.1-9.1 LCLB4.1.1-4.2	LCLB1.1.1-6.2 LCLB2.1.1-7.4 LCLB3.1.1-10.1 LCLB4.1.1-7.2	LCLB1.1.1-1.8 LCLB2.1.1-7.4 LCLB3.1.1-12.1 LCLB4.1.1-6.3	LCL1B1.1.1-3.2 LCL1B2.1.1-4.4 LCL1B3.1.1-10.1 LCL1B4.1.1-4.3	LCLB1.1.1-4.5 LCLB2.1.1-4.3 LCLB3.1.1-11.1 LCLB4.1.1-5.1	
b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CM)	LCLB2.1.3 LCLB2.4.3	LCLB2.1.5 LCLB2.2.2 LCLB2.5.2	LCLB2.1.2-1.3 LCLB2.7.1	LCLB2.1.3 LCLB2.2.6 LCLB3.6.2	LCL1B2.2.2	LCL2B1.4.3	
c) Competencia dixital (CD)	LCLB1.3.2 LCLB2.2.1-2.3 LCLB2.4.3 LCLB3.2.1	LCLB1.4.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB2.5.3	LCLB1.4.2 LCLB2.4.1 LCLB2.7.4 LCLB4.7.2	LCLB1.2.5 LCLB1.6.1 LCLB2.4.2 LCLB2.7.4 LCLB3.5.1 LCLB4.6.1 LCLB4.6.3	LCL1B1.1.1 LCL1B2.4.1-4.4 LCL1B3.6.1 LCL1B4.4.2	LCL2B1.4.2 LCL2B2.3.2	
d) Aprender a aprender (AA)	LCLB1.3.1 LCLB1.3.3 LCLB2.2.1 LCLB2.4.1 LCLB3.5.1 LCLB3.7.1 LCLB4.3.1	LCLB1.2.3-2.4 LCLB1.4.3 LCLB3.9.1 LCLB4.2.2 LCLB4.4.2	LCLB1.5.5 LCLB2.1.3 LCLB2.5.1 LCLB2.6.3 LCLB3.1.1-1.2 LCLB3.2.1 LCLB3.4.2 LCLB3.7.2 LCLB3.9.1 LCLB3.10.1 LCLB4.4.2 LCLB4.6.2	LCLB1.2.3-2.4 LCLB1.2.6 LCLB1.4.3 LCLB1.6.5 LCLB2.1.5 LCLB2.2.6 LCLB2.3.2 LCLB2.4.3 LCLB2.5.2 LCLB2.5.4-5.5 LCLB2.6.4-6.5 LCLB3.3.3 LCLB3.11.1 LCLB3.12.1 LCLB4.4.2 LCLB4.5.2	LCL1B1.1.4 LCL1B1.2.3 LCL1B2.1.3 LCL1B2.4.1 LCL1B3.6.1 LCL1B3.9.1 LCL1B3.10.1 LCL1B4.2.1 LCL1B4.4.1-4.2	LCL2B1.2.1 LCL2B1.4.5 LCL2B2.1.2 LCL2B2.2.3 LCL2B3.1.2 LCL2B3.6.6 LCL2B3.10.1 LCL2B3.11.1 LCL2B4.5.1	
e) Competencias sociais e cívicas (CS)	LCLB1.1.1 LCLB1.5.1 LCLB2.3.1 LCLB3.4.1 LCLB3.6.1 LCLB4.2.2 LCLB4.3.2	LCLB1.3.1 LCLB1.4.1 LCLB1.5.2 LCLB1.6.1-6.2 LCLB2.4.1 LCLB3.8.1 LCLB4.3.1	LCLB1.1.2 LCLB1.3.1 LCLB1.6.1 LCLB2.3.3 LCLB2.7.4 LCLB3.8.1-8.2 LCLB4.3.1 LCLB4.4.2	LCLB1.1.5-1.6 LCLB1.3.1 LCLB1.3.5 LCLB1.7.3 LCLB2.2.2 LCLB2.3.3 LCLB3.8.2 LCLB3.10.2 LCLB4.2.3 LCLB4.3.2 LCLB4.6.2	LCL1B1.1.3 LCL1B1.3.1-3.2 LCL1B2.1.2 LCL1B2.2.3 LCL1B2.3.2 LCL1B3.5.3 LCL1B3.7.1 LCL1B3.8.1-8.2 LCL1B3.9.1 LCL1B4.3.2	LCL2B1.3.1 LCL2B1.4.1 LCL2B3.2.2 LCL2B3.9.1 LCL2B3.9.2 LCL2B4.3.1	
f) Sentido da iniciativa e espírito emprendedor (SI)	LCLB1.2.1 LCLB2.2.1	LCLB1.4.1 LCLB2.4.1	LCLB4.4.2 LCLB4.7.1	LCLB4.1.3 LCLB4.3.2 LCLB4.6.2	LCL1B4.4.1-4.3	LCL2B2.3.1 LCL2B3.5.2 LCL2B3.6.2	
g) Consciencia e expresións culturais (CC)	LCLB4.1.1 LCLB4.2.1-2.2 LCLB4.3.1-3.2	LCLB2.5.2 LCLB3.4.1-4.2 LCLB4.2.1 LCLB4.4.1	LCLB1.4.2 LCLB2.7.3 LCLB4.1.1 LCLB4.2.1 LCLB4.3.1 LCLB4.4.1 LCLB4.5.1 LCLB4.6.1 LCLB4.7.1-7.2	LCLB1.8.1 LCLB2.7.3 LCLB4.1.1-1.3 LCLB4.2.1-2.3 LCLB4.3.1-3.4 LCLB4.4.1-4.2 LCLB4.5.1-5.2 LCLB4.6.2	LCL1B3.4.1 LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.2 LCL1B4.3.1 LCL1B4.3.2	LCL2B4.1.1-2.2 LCL2B4.3.1	

3 . Educación Secundaria Obrigatoria

Este capítulo, a par da temporalización dos contéúdos para cada nivel de ESO (alíneas 3.1.1, 3.2.1, 3.3.1 e 3.4.1), incluí unhas matrices ou cuadros nas que se presentan, relacionados entre si, os contéúdos, os criterios de avaliación, os padróns (estándares) de aprendizaxe, os instrumentos de avaliación máis adecuados e a valoración dos padróns de cada un dos niveis de ESO en Lingua Castellana e Literatura (alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2 e 3.4.2). Serven para que o profesorado poda deseñar a propia programación de aula e avaliar o alumnado.

Nas matrices intituladas *Grau mínimo de consecución para superar a materia*, os contéúdos e os criterios de avaliación están relacionados cos obxectivos xerais de etapa (indicados cunha letra minúscula) que se poden consultar no anexo I, á vez que coas competencias-chave (representadas por unhas siglas) xa desenvolvidas na tabela no capítulo 2. Cumpre resaltar, con respecto disto, que a Competencia Lingüística está implícita en todos os contéúdos, por tanto, nos espazos destinados a ela só se indica nos casos en que a súa relevancia sexa exclusiva ou especialmente importante.

Os padróns de aprendizaxe están departidos en descritores de tarefas asociadas que se valorizan nunha escala de 1 a 4: As básicas e indispensábeis, obrigatorias para aprobar, valorízanse con 4 e constitúen o grau mínimo que debe de alcanzar un alumno ou alumna para ter un suficiente na materia, por tanto, ao seren indispensábeis, teñen que se cumprir totalmente. As tarefas valorizadas con 3 e 2, consideradas intermedias, serven para ampliar coñecimentos, sumando-se ás básicas, e chega con alcanzar o grau 3 «atinxido» ou 2 «en proceso», segundo o nivel de complicación, para ter un suficiente. As valorizadas con 1 son as precisas para alcanzar a excelencia.

Desta maneira, os propios padróns de aprendizaxe clasifícanse en tres categorías cuns valores porcentuais: *básicos* (B) = 55%, *intermedios* (I) = 35% e *avanzados* (A) = 10%.

As formas de avaliar as tarefas dos padróns de aprendizaxe indican-se cunhas siglas que se poden consultar nunha tabela no capítulo 5, alínea **b**) baixo o epígrafe de «Instrumentos de avaliación». Na matriz organizan-se en tipos de preguntas que poden aparecer nun exame (EX), en intervencións por escrito que pode facer o alumnado (PA), en actividades que se poden comprobar oralmente (IOA) e noutros tipos de observacións (OO).

Por exemplo: un alumno de 3 ESO que non «*Atende ás explicacións, normas, instrucións... do profesor ou doutro alumnado na realización de tarefas na aula*» e que lle é valorizada a tarefa cun 3 tendo que conseguir un 4 por medio do instrumento de avaliación **OO** «4. Outras observacións b. Observación da actividade do alumnado: En actividades dentro (explicacións, exercicios...) [...] da aula...», como consecuencia, non chega a alcanzar o obxectivo **h** «Comprender [...] oralmente e por escrito, [...] na lingua castelá, [...] mensaxes complexas...» nen adquiriu a competencia-chave **CL** «Escuitar e comprender diversas mensaxes [...] en diversas situacións comunicativas». Por tanto, non alcanza o indispensábel para superá-lo e non pode ter un suficiente.

Como consecuencia das características especialmente excepcionais deste ano 2020/21 consideramos incluír unhas unidades extraordinarias en 2º, 3º e 4º de ESO numeradas como 0 (cero). Estas corresponden aos contidos mínimos non dados no ano escolar 2019/20 en 1º, 2º e 3º de ESO respectivamente e que se consideran imprescindíbeis. Poden-se explicar ben como unidades introdutorias específicas (por exemplo, as de Literatura de 3 ESO en 4 ESO, xa que teñen contidos de carácter progresivo) ou ben distribuíndo os contidos na introdución, repase ou avaliación inicial das unidades correspondentes (por exemplo, nas de Sintaxe, porque son contidos acumulativos). Os padróns (estándares) de aprendizaxe son os do curso anterior.

3.1 . 1º de ESO

3.1.1 . Temporalización. 1 ESO

Tempo	Distribución	Blocos	Sesións	Padróns
Primeiro trimestre	Unidade 1 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto oral persuasivo. Narración de feitos históricos. A opinión persoal.	Set. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Texto informativo. A comunicación e os seus elementos. Comunicación verbal e non verbal.	Set. 2	LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		3.Coñecemento da lingua. A linguaxe e a lingua. Linguas en contacto. As linguas de España. Dialectos do castellano e dialectos históricos. As variedades sociais e individuais da lingua.	Set. 3 Out. 2	LCLB3.2.1 LCLB3.6.1
	Unidade 2 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto expositivo. Tabua de dados. O signo: signos naturais e artificiais.	Out. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Texto informativo. Gráficos. A adecuación textual. Coherencia textual. A estrutura interna do texto.	Out. 1	LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		3.Coñecemento da lingua. A palabra e a súa estrutura: lexemas e morfemas. Clases de morfemas: flexivos, derivativos e apreciativos. Clases de palabras segundo a forma: simples, derivadas e compostas. Parasintese, siglas, acrónimos, encurtamentos e abreviaturas.	Out. 8	LCLB3.1.1-1.3
	Unidade 3 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar Texto oral narrativo. Claridade expositiva, adecuación, coherencia e cohesión do contido e aspectos prosódicos, mirada, posicionamento, linguaxe corporal. Normas básicas de interacción	Out. 2	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Narración de vivencias persoais. Texto informativo. Nota, aviso, diario, carta.	Nov. 2	LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		3.Coñecemento da lingua. Determinantes: clases. Artigo. Adxectivos determinativos. Nota, aviso, diario, carta.	Nov. 8	LCLB3.1.1-1.3
Unidade 1 de literatura	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto informativo: imaxens visuais e verbais.	Nov. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1	
	4.Educación literaria. Definición de literatura. Literatura oral e escrita. O mito e a lenda. Os xéneros literarios. Os subxéneros. O verso: métrica e rima. Estrofas e figuras literarias.	Nov. 1 Dec. 6	LCLB4.1.1 LCLB4.2.1-2.2 LCLB4.3.1-3.2	
Manual de ortografía e léxico	3.Coñecemento da lingua. Grafas b/v, g/j. A sílaba. Regras xerais de acentuación. Puntuación: punto, coma, punto e coma, dous puntos, suspensivos.	Dec. 3	LCLB3.1.2	

Segundo trimestre	Unidade 4 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto persuasivo. A descrición dun lugar.	Xan. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A descrición: clases e recursos. A descrición obxectiva: características e estrutura. A cohesión lóxica. O texto informativo: o plano.	Xan. 6	LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		3.Coñecemento da lingua. Léxico: sinónimos e hiperónimos. Campo léxico e campo semántico. O substantivo: xénero e número, o epiceno, ambigüidade e falso xénero; o falso número. Clasificación segundo o significado. O substantivo no grupo nominal.	Xan. 2 Feb. 1	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1
	Unidade 5 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. Narración de experiencias e de feitos fantásticos.	Feb. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Narración literaria e non literaria. Elementos. Descrición e diálogo na narración. O resumo.	Feb. 2	LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		3.Coñecemento da lingua. O pronome. Clases de pronomes. A deixis pronominal.	Feb. 2	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1
	Unidade 6 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto expositivo: a exposición dun tema.	Feb. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. O texto explicativo: estrutura. Os conectores textuais lóxicos. Texto informativo: esquema numérico.	Feb. 2	LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		3.Coñecemento da lingua. Adxectivo: concordancia, graus e tipos.	Feb. 1	LCLB3.1.1-1.3
	Unidade 2 de literatura	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A exposición. A recomendación de leituras.	Mar. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Elaboración de textos narrativos.	Mar. 1	LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		4.Educación literaria. A narración: elementos.	Mar. 3	LCLB4.1.1 LCLB4.2.1-2.2 LCLB4.3.1-3.2
Unidade 3 de literatura	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A obra teatral.	Mar. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1	
	2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Elaboración de textos dialogados.	Mar. 2	LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3	
	4.Educación literaria. O teatro: o texto e elementos.	Mar. 3	LCLB4.1.1 LCLB4.2.1-2.2 LCLB4.3.1-3.2	
Manual de ortografía e léxico	3.Coñecemento da lingua. Grafías ll/y, uso do h, c/z, qu/k. Acentuación: ditongos, tritongos e hiatos Puntuación: interrogación e exclamación, parénteses, travesón, aspas. Fenómenos semánticos: sinónimos e antónimos, polisemia e paronimia, homógrafos e homófonos.	Mar. 4	LCLB3.1.2	
Terceiro trimestre	Unidade 7 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A noticia. A entrevista persoal.	Abr. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A noticia: estrutura. Información e opinión. Texto informativo: o mapa conceptual.	Abr. 3	LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		3.Coñecemento da lingua. O verbo: tempo, modo, número, persoa, aspecto. Conxugación: regular e irregular.	Abr. 3	LCLB3.1.1-1.3
	Unidade 8 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. As instrucións.	Abr. 1	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1

		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Textos normativos e instrutivos: estrutura e linguaxe. Texto informativo: o cartaz.	Abr. 2	LCLB2.1.1-2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		3.Coñecemento da lingua. Adverbio, preposición, conxunción e interxección. Oración: constituíntes. Suxeito léxico, gramatical e omitido. Oracións impersoais. Axente e paciente. Predicado nominal e verbal.	Abr. 1 Mai. 3	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1
Unidade 4 de literatura		1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A poesía.	Mai. 2	LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB 1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Elaboración de textos poéticos.	Mai. 3	LCLB2.4.1-4.3
		4.Educación literaria. Poesía: temas.	Mai. 2 Xuñ. 2	LCLB4.1.1 LCLB4.2.1-2.2 LCLB4.3.1-3.2
Manual de ortografía e léxico		3.Coñecemento da lingua. Puntuación: outros signos de puntuación. Dicionarios: clases. Fenómenos semánticos: sinonimia, antonimia, polisemia, paronimia, homografía e homofonía, familia léxica e campos semánticos, tabús e eufemismos.	Xuñ. 4	LCLB3.1.2

3.1.2 . Grau mínimo de consecución para superar a materia. 1 ESO

Escala de cumprimento dos padróns de aprendizaxe:

1	2	3	4
iniciado	en proceso	atinxido	excelente

Categorización dos padróns de aprendizaxe:

B	I	A	
básico	intermedio	avanzado	

Ponderación: B=55%, I=35%, A=10%

Instrumentos de avaliación: (ver capítulo 6)

EX	PA	IOA	OO
exames	producción do alumnado	intercambios orais co alumnado	outras observacións

Competencias-chave: (v. cap. 2)

CL= Competencia lingüística	CM= Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	CD= Competencia dixital	AA= Aprender a aprender	CS= Competencias sociais e cívicas	SI= Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	CC= Consciencia e expresións culturais
-----------------------------	---	-------------------------	-------------------------	------------------------------------	--	--

Objetivos	Lingua Castelá e Literatura. 1º de ESO							Competencias
	Referencia: Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia			Descritores de tarefas asociadas aos padróns	Grau	Instrumentos de avaliación	Categoría	
	Conteúdos	Criterios de avaliación	Padróns de Aprendizaxe					
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar								
h m	B1.1. Escoita activa e observación das normas básicas que favorecen a comunicación.	B1.1. Escoitar de forma activa e comprender o sentido global de textos orais.	LCLB1.1.1. Recoñece e asume as regras de interacción, intervención e cortesía que regulan os debates e calquera intercambio comunicativo oral.	Atende ás indicacións, normas, instrucións... do profesor na realización de actividades e explicacións na aula.	4	IOA	B	CL CS
				Atende ás explicacións, normas, instrucións... doutro alumnado, por indicación do profesor, na realización de tarefas en común.	4	IOA		
				Comprende o sentido de textos orais e identifica a información relevante.	4	IOA		
				Segue e interpreta instrucións e normas.	4	IOA		
				Respeita as intervencións dos demais sen interromper e atendendo ao contido delas.	4	IOA		
				Respeita o turno de palabra, esperando que o que fala termine a intervención oral para participar.	4	IOA		
a d g	B1.2. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais.	B1.2. Valorar a importancia da conversa na vida social practicando actos de fala (contando, describindo, opinando, dialogando, etc.), en situacións comunicativas propias da actividade escolar.	LCLB1.2.1. Intervén en actos comunicativos orais e valora a súa participación.	Responde preguntas feitas polo profesor ou outros alumnos sobre temas tratados na aula.	4	IOA	I	CL SI
				Intervén nas sesións de aula facendo preguntas, expondo dúbidas, comentando opinións... atendo-se ao tema que se trata.	3	IOA		
				Intervén en debates ou conversas respectando a vez de palabra e as opinións dos demais.	3	IOA		
				Avalía intervencións orais alleas seguindo uns criterios preestablecidos.	2	IOA-PA		

h	B1.3. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais.	B1.3. Recoñecer, interpretar e avaliar progresivamente a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia e a cohesión do contido das producións orais propias e alleas, así como os aspectos prosódicos e os elementos non verbais (acenos, movementos, ollada, etc.).	LCLB1.3.1. Coñece o proceso de produción de discursos orais valorando a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos.	Valora a importancia da claridade ao expor un tema.	4	IOA	B	CL AA
				Distingue o que é a adecuación á situación.	4	IOA		
				Distingue o que é a coherencia lóxica.	4	IOA		
				Distingue o que é a cohesión referencial.	4	IOA		
				Recoñece erros de vocabulario, gramaticais, estruturais... en intervencións orais de outros.	2	IOA		
				Valora os erros de vocabulario, gramaticais, estruturais... en intervencións orais de outros.	2	IOA		
			LCLB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos, da linguaxe non verbal, da xestión de tempos e do emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso.	Usa un ton de voz adecuado nas exposicións verbais.	4	IOA	I	CD
				Explica sen limitar-se a ler a exposición oral.	2	IOA		
				Mantén a ollada co auditorio e fai acenos expresivos nas exposicións orais propias.	2	IOA		
				Fai as intervencións orais no tempo exixido.	2	IOA		
				Usa axudas audiovisuais para as intervencións orais.	1	IOA		
			LCLB1.3.3. Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas.	Recoñece ao falar se se cometeron erros léxicos, semánticos, gramaticais, estruturais...	3	IOA	I	AA
				Autocorrixe erros léxicos, semánticos, gramaticais, estruturais...	3	IOA		
Avalía as intervencións orais propias ou alleas cun criterio construtivo.	3	IOA						
g h	B1.4. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva.	B1.4. Aprender a falar en público, en situacións formais e informais, de xeito individual ou en grupo.	LCLB1.4.1. Realiza presentacións orais.	Recoñece os mecanismos de elaboración dunha presentación oral.	3	IOA	I	CL
				Realiza presentacións orais sobre algún aspecto dos contidos tratados na aula.	2	IOA		
				Realiza presentacións orais sobre temas xerais (deportes, noticias, divulgación científica...)	2	IOA		
				Repete instrucións sobre a elaboración de tarefas en grupo aos outros alumnos que participen.	4	IOA		
a d	B1.5. Creación de textos orais e audiovisuais que	B1.5. Reproducir situacións reais ou imaxinarias de comunicación potenciando o	LCLB1.5.1. Dramatiza e improvisa situacións reais ou imaxinarias de comuni-	Prepara intervencións orais de diversos tipos (monólogos, diálogos, memorización...).	4	IOA	B	CS
				Participa en diálogos, monólogos ou conversas sinxelas preparadas con antelación para seren dramatizadas (situacións da vida cotiánea, fragmentos teatrais...)	4	IOA		

h m	reproduzan situacións reais ou imaxinarias de comunicación.	desenvolvemento progresivo das habilidades sociais, a expresión verbal e non verbal, e a representación de realidades, sentimentos e emocións.	cación.	Recita poemas breves previamente memorizados.	2	IOA		
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir								
h n	B2.1. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos escritos de ámbito persoal, educativo ou escolar, e de ámbito social.	B2.1. Ler, comprender, interpretar e valorar textos en diferentes formatos e soportes.	LCLB2.1.1. Retén información e reconece a idea principal e as ideas secundarias, comprendendo as relacións entre elas.	Le correctamente e con axilidade textos diversos en formato impreso ou dixital.	4	OO	B	CL
				Comprende a idea principal do conteúdo dos textos.	4	PA		
				Comprende as ideas secundarias do conteúdo dos textos.	4	PA		
				Relaciona a idea principal coas secundarias.	4	PA		
			LCLB2.1.2. Entende instrucións escritas de certa complexidade que lle permiten desenvolverse en situacións da vida cotiá e nos procesos de aprendizaxe.	Entende instrucións escritas, enunciados de exercicios, problemas matemáticos, etc.	4	OO	B	CL
				Segue as instrucións escritas.	4	OO		
			LCLB2.1.3. Interpreta, explica e deduce a información dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc.	Interpreta gráficos, esquemas, mapas conceptuais, mapas xeográficos, fotografías...	2	PA-OO	I	CM
				Explica a información contida en gráficos, esquemas, mapas conceptuais, mapas xeográficos, fotografías...	3	PA-OO		
b e h	B2.2. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de in-	B2.2. Procurar e manexar información, na biblioteca e noutras fontes, en papel ou dixital, para integrala nun proceso de aprendizaxe continua.	LCLB2.2.1. Utiliza, de xeito autónomo, diversas fontes de información integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos.	Busca información co manexo de ferramentas dixitais e internet sobre temas concretos.	4	OO	B	CD AA- SI
				Busca información básica co manexo de dicionarios, enciclopedias ou obras de referencia sobre temas concretos.	4	OO		
			LCLB2.2.2. Coñece e manexa habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	Busca palabras no dicionario.	4	OO	B	CD
				Fai consultas en dicionarios en liña.	4	OO		
			LCLB2.2.3. Coñece o funcionamento de bibliotecas	Pede información ou asesoramento na biblioteca para pesquisar información sobre temas concretos.	3	OO	I	CD
				Acode á biblioteca a consultar información.	2	OO		

	formación.		(escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc.	Acode á biblioteca a ler.	1	OO		
				Usa os servizos de empréstito da biblioteca.	1	OO		
g h	B2.3. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso.	B2.3. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesivos.	LCLB2.3.1. Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, árbores, mapas conceptuais etc.) e redacta borradores de escritura.	Planifica textos elaborando esquemas, cuadros sinópticos, mapas conceptuais...	2	PA	I	CS
				Elabora esbozos para planificar textos como paso previo á escrita de textos.	3	PA		
				Revisa a expresión das producións escritas antes da forma definitiva.	4	PA		
h i	B2.4. Producción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, co educativo ou escolar e co social. B2.5. Producción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos e escritura de textos dialogados.	B2.4. Escribir textos en diferentes soportes e formatos, en relación co ámbito de uso.	LCLB2.4.1. Escribe textos propios do ámbito persoal e familiar, escolar ou educativo e social, imitando textos modelo.	Escrebe textos planificados previamente (ditados, textos cun guión de elaboración...).	4	PA-EX	B	CL AA
				Escrebe textos non planificados previamente (redaccións, respostas de exames, resumos...).	4	PA-EX		
				Redacta textos á man.	4	PA-EX		
				Redacta textos con computador usando un procesador.	4	PA		
				Respeita os aspectos externos das producións escritas (marxens, caligrafía, limpeza...) para unha correcta presentación.	3	PA-EX		
				Deseña presentacións dixitais sinxelas como soporte a intervencións orais.	1	OO		
			LCLB2.4.2. Escribe textos narrativos, descritivos e instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados, imitando textos modelo.	Escrebe narracións imitando un modelo.	4	PA-EX	B	CL
				Escrebe descricións imitando un modelo.	4	PA-EX		
				Escrebe textos expositivos imitando un modelo.	4	PA-EX		
				Escrebe opinións imitando un modelo.	4	PA-EX		
				Escrebe diálogos imitando un modelo.	4	PA-EX		

			LCLB2.4.3. Realiza esquemas e mapas, e explica por escrito o significado dos elementos visuais que poden aparecer nos textos.	Realiza esquemas.	3	PA	I	CM CD	
				Realiza mapas conceptuais.	1	PA			
				Resume o contido de textos.	4	PA			
				Explica por escrito imaxens.	4	PA-EX			
				Interpreta por escrito gráficas.	2	PA			
Bloque 3. Coñecemento da lingua									
b h	B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxención.	B3.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as súas normas de uso para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos e para a composición e a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos.	LCLB3.1.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos.	Recoñece as 8 clases de palabras.	4	PA-EX	B	CL	
				Corrixen ou autocorrixen erros de concordancia de xénero, número, persoa...	4	PA-EX			
				Recoñece os monemas.	4	PA-EX			
				Analiza morfoloxicamente palabras recoñecendo os monemas que as compoñen.	4	PA-EX			
				Recoñece os sintagmas (ou frases) nominal e verbal.	4	PA-EX			
				Recoñece os sintagmas (ou frases) adxectivo, adverbial e preposicional.	4	PA-EX			
				Recoñece os complementos directo, indirecto, circunstancial.	4	PA-EX			
				Recoñece os modificadores dos núcleos.	4	PA-EX			
				Analiza morfoloxicamente oracións simples, distinguindo as clases de palabras.	4	PA-EX			
				Analiza sintacticamente oracións simples, distinguindo as funcións dos sintagmas.	4	PA-EX			
				LCLB3.1.2. Recoñece e corrixen erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais.	Aplica as regras básicas da ortografía. (<i>g/j, h, ll/y</i>)	4	PA-EX	B	CL
					Aplica as regras básicas de acentuación.	4	PA-EX		
					Corrixen ou autocorrixen erros ortográficos.	4	PA-EX		
					Corrixen ou autocorrixen erros de acentuación.	4	PA-EX		
				LCLB3.1.3. Coñece e utiliza adecuadamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas.	Conxuga as formas verbais do presente, do futuro e dos pretéritos perfecto e imperfecto de indicativo.	4	PA-EX	B	CL
					Usa correctamente as formas verbais nos seus escritos.	4	PA-EX		

e h	B3.3. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre o uso da lingua.	B3.2. Usar de forma efectiva os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en formato dixital, para resolver dúbidas en relación ao manexo da lingua e para enriquecer o propio vocabulario.	LCLB3.2.1. Utiliza fontes variadas de consulta en formatos diversos para resolver as súas dúbidas sobre o uso da lingua e para ampliar o seu vocabulario.	Ordena letras e palabras alfabeticamente.	4	OO	I	CD
				Busca palabras nun dicionario usando a ordenación alfabética.	4	OO		
				Conecta-se ao dicionario en liña da RAE (http://lema.rae.es/drae/?val) e busca vocábulos.	3	OO		
				Comprende os usos atribuídos nas definicións dos dicionarios (<i>tr., intr., p.us., ant., coloq.</i> etc.)	3	OO		
				Usa o dicionario en papel ou en liña para resolver dúbidas ortográficas.	2	OO		
				Busca palabras homónimas se non se axustan ao contexto proporcionado no texto.	2	OO		
				Usa o dicionario en papel ou en liña para buscar sinónimos.	2	OO		
				Usa o dicionario en papel ou en liña para resolver dúbidas sintácticas (transitividade, dequeísmo...)	1	OO		
				Busca palabras flexionadas (verbos conxugados, femininos ou plurais de substantivos e adxectivos...) nas correspondentes entradas dun dicionario.	3	OO		
Comprende os significados das definicións das palabras en relación co contexto interno do texto.	3	OO						
h	B3.4. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.	B3.3. Identificar os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna presentes nos textos, recoñecendo a súa función na organización do contido do discurso.	LCLB3.3.1. Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), valorando a súa función na organización do contido do texto.	Recoñece os usos de marcadores discursivos aditivos (<i>incluso, es más, además, aparte...</i>)	4	PA-EX	B	CL
				Recoñece os usos de marcadores contrastivos (<i>pero, sin embargo, no obstante, al/por el contrario...</i>)	4	PA-EX		
				Recoñece os usos de marcadores explicativos (<i>o sea, es decir, en/con otras palabras...</i>)	4	PA-EX		
				Usa coherentemente os conectores nas producións orais e escritas.	4	PA-EX		
a h	B3.5. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e da subxectividade a través das modalidades	B3.4. Identificar a intención comunicativa da persoa que fala ou escribe.	LCLB3.4.1. Recoñece a expresión da obxectividade ou subxectividade identificando as modalidades asertivas, interrogativas, exclamativas, desiderativas, dubitativas e imperativas en relación coa intención comunicativa do emisor.	Distingue os conceptos de obxectividade e subxectividade.	4	PA-EX	B	CS CL
				Distingue obxectividade e subxectividade en enunciados ou textos orais ou escritos.	4	PA-EX		
				Identifica a intención do emisor en proposicións (asertiva, interrogativa, exclamativa, dubitativa, desiderativa e imperativa).	4	PA-EX		

	oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos.							
i	B3.6. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	B3.5. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	LCLB3.5.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	Elabora carteis ou murais.	3	OO	I	CL AA
				Confeciona presentacións dixitais.	1	OO		
				Comenta películas ou libros.	2	OO		
				Evita comentarios discriminatorios contra caisquer linguas e os seus falantes.	4	OO-PA-EX		
				Evita comentarios discriminatorios de carácter machista, racista, xenófobo ou contra calquer outra condición (discapacitados, homosexuais...)	4	OO-PA-EX		
a h i ñ o	B3.7. Recoñecemento da diversidade lingüística propia do ámbito persoal, social e mediático.	B3.6. Recoñecer e valorar a diversidade lingüística, con especial atención á realidade do centro docente e do ámbito social do alumnado.	LCLB3.6.1. Coñece e valora a diversidade lingüística do seu grupo, do centro docente e do seu ámbito social próximo.	Distingue cales son as linguas de España.	4	PA-EX	B	CS
				Distingue as principais variedades xeográficas do castellano en España.	4	PA-EX		
				Recoñece a diversidade lingüística da Galiza, de España e a súa problemática.	4	PA-EX		
				Valora a diversidade lingüística da Galiza e de España, as súas vantaxes e dereitos.	4	PA-EX		
g h	B3.8. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.7. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LCLB3.7.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	Aplica estratexias para solucionar dúbidas da ortografía castellana por meio do galego (<i>h, ll/y...</i>)	3	PA-EX	I	AA
				Soluciona dúbidas ortográficas produto de interferencias entre galego e castellano. (<i>hay/hai, ata/hasta, boda/voda...</i>)	3	PA-EX		
				Traduce textos breves e expresións do galego para o castellano.	2	PA-EX		
				Soluciona dúbidas léxicas produto de interferencias entre o galego e o castellano.	3	PA-EX		

Bloque 4. Educación literaria									
h i n	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.1. Ler fragmentos ou obras da literatura española e universal de todos os tempos, e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás propias afeccións, amosando interese pola lectura.	LCLB4.1.1. Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos, ás súas afeccións e aos seus intereses.	Le 3 obras literarias obrigatorias.	4	EX	B	CL CC	
				Le outras obras literarias voluntariamente.	1	OO			
				Le fragmentos de obras literarias das actividades na aula.	4	IOA			
				Distingue os xéneros literarios e as súas características básicas.	4	PA-EX			
				Recoñece as principais figuras literarias (personalización, aliteración...).	4	PA-EX			
				Mede os versos de poemas sinxelos e familiariza-se con algunhas estrofas: pareado, terceto, cuarteto, soneto, romance.	4	PA-EX-IOA			
		B4.2. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de lecer e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios.	LCLB4.2.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos compañeiros e coas compañeiras.	Fala das leituras e comenta-as na aula.	4	IOA	A	CC	
				Recomenda leituras.	1	IOA			
			LCLB4.2.2. Dramatiza fragmentos literarios breves desenvolvendo progresivamente a expresión corporal como manifestación de sentimentos e emocións, respectando as producións das demais persoas.	Dramatiza textos ao le-los.	3	OO	I	CC CS	
				Reflexiona sobre situacións, sentimentos, impresións, vivencias, etc. presentes nas leituras, ligando-o coas propias experiencias.	3	PA-OO			
h i n	B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa.	B4.3. Redactar textos persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.	LCLB4.3.1. Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero con intención lúdica e creativa.	Redacta textos literarios imitando un modelo.	4	PA	I	CL CC AA	
				Redacta textos literarios seguindo unha planificación ou un esquema preestabelecido.	3	PA			
				Redacta textos literarios espontáneos.	2	PA			
		LCLB4.3.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos.	Expresa de forma literaria as propias experiencias e vivencias.	3	PA	I	CC CS		
			Expresa de forma literaria sensacións, experiencias e vivencias imaxinarias ou ficticias.	2	PA				
			Escrebe seguindo as convencións de cada xénero literario.	1	PA				
			Adquire gusto pola escritura creativa.	1	PA				

3.2 . 2º ESO

3.2.1 . Temporalización dos contéudos de 2 ESO

Tempo	Distribución	Blocos	Sesións	Padróns
Primeiro trimestre	Unidade 0 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A noticia. A entrevista persoal. As instrucións.	Mai. 2	(De 1ESO) LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A noticia: estrutura. Información e opinión. Texto informativo: o mapa conceptual. Textos normativos e instrutivos: estrutura e linguaxe.	Mai. 1	(De 1ESO) LCLB2.1.1 -2.3 LCLB2.3.1 LCLB2.4.1-4.3
		3.Coñecemento da lingua. O verbo: tempo, modo, número, persoa, aspecto. Conxugación: regular e irregular. Adverbio, preposición, conxunción e interxección. Oración: constituíntes. Suxeito léxico, gramatical e omitido. Oracións impersoais. Axente e paciente. Predicado nominal e verbal. Puntuación: interrogación e exclamación, parénteses, travesón, aspas. Fenómenos semánticos: sinónimos e antónimos, polisemia e paronimia, homógrafos e homófonos. Familia léxica e campos semánticos, tabús e eufemismos.	Out. 1 Nov. 2	(De 1ESO) LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1
	Unidade 0 de literatura	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A exposición. A recomendación de leituras. A obra teatral. A poesía.	Dec. 1	(De 1ESO) LCLB1.1.1 LCLB1.2.1 LCLB1.3.1 LCLB1.4.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Elaboración de textos narrativos. Elaboración de textos dialogados. Elaboración de textos poéticos.	Nov. 1	(De 1ESO) LCLB2.4.1-4.3
		4.Educación literaria. A narración: elementos. O teatro: o texto e elementos. Poesía: temas.	Dec. 2	(De 1ESO) LCLB4.1.1 LCLB4.2.1-2.2 LCLB4.3.1-3.2
	Unidade 1 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto oral narrativo: o diario persoal	Set. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A solicitude. A cita previa Comunicación escrita. Elaboración de textos O texto e as súas propiedades	Set. 1	LCLB2.1.1-1.5 LCLB2.2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.3
		3.Coñecemento da lingua. Linguaxe, lingua, fala e dialecto España plurilingüe. Bilingüismo e diglosia Orixen das linguas en España Evolución do latín ás linguas románicas en España Orixen do castellano e dialectos meridionais	Out. 3	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1 LCLB3.3.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.6.1
Unidade 2 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto oral descritivo	Out. 2	LCLB2.1.1-1.5 LCLB2.2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.3	
	2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A descrición: tipos de descrición segundo o tema Tipos de descrición segundo o punto de vista do autor: descrición obxectiva e descrición subxectiva	Out. 3	LCLB1.1-1.5 LCLB2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB4.1-4.2 LCLB5.1-5.3	
	3.Coñecemento da lingua. Comunicación escrita. Elaboración de textos A cohesión textual: denotación e connotación Campo semántico, campo asociativo e familia de palabras Clases de palabras e relacións gramaticais O sintagma nominal: estrutura e función sintáctica O núcleo do sintagma nominal. Substantivación do adxectivo O substantivo: forma, xénero, número e clasificación segundo o significado	Out. 4	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.3.1 LCLB3.4.1-4.2	

	Unidade 3 de lingua	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar O texto oral narrativo O relato de una narración</p>	Nov. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A narración: o narrador interno e externo A narración: a presentación, o nó e o desenlace A narración: clasificación dos personaxes segundo a súa importancia, verosimilitude e profundidade psicolóxica</p>	Nov. 1	LCLB2.1.1-1.5 LCLB2.2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.3
		<p>3.Coñecemento da lingua. A cohesión léxica del texto: sinónimos e antónimos O sintagma nominal: determinantes e pronomes A estrutura do sintagma nominal A posición dos determinantes no sintagma nominal Determinantes e pronomes: formas comúns e funcións diferentes Clases de determinantes e de pronomes: artigo determinado e artigo indeterminado, adxectivos e pronomes demostrativos, adxectivos e pronomes posesivos, adxectivos e pronomes indefinidos, adxectivos e pronomes numerais, pronomes persoais, e adxectivos e pronomes interrogativos e exclamativos O pronome enclítico</p>	Nov. 4	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1 LCLB3.3.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.6.1
	Unidade 1 de literatura	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O diálogo A argumentación</p>	Nov. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Análise e valoración do contido e da forma dun fragmento literario Imitación dun modelo literario Transformación dun texto literario nun relato realista con narrador omnisciente Invención dun relato realista dada unha historia Invención do desenlace dunha historia dada Identificación do tipo de historia que se relaciona cunha imaxe dada Invención dun relato sobre unha viaxe no tempo</p>	Nov. 2	LCLB2.1.1-1.5 LCLB2.2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB2.4.1-4.2
		<p>4.Educación literaria. Subxéneros da épica: mito, epopea, cantar de xesta, lenda, novela, conto e fábula Orixe e evolución da novela moderna Elementos da novela: o ritmo da acción, a elipse narrativa e o resumo narrativo Elementos da novela: o estilo directo, o estilo indirecto, o estilo indirecto libre, o monólogo interior Evolución do heroi: herois mitolóxicos. Aquiles e Ulises Evolución do heroi: herois medievais. O Cid e Amadís Evolución do heroi: o heroi cómico. O Quixote Evolución do heroi: o heroi galáctico. Luke Skywalker O conto fantástico, maravilloso e de ficción científica Literatura comparada</p>	Nov. 4	LCLB4.2.1-2.2 LCLB4.3.2 LCLB4.4.1-4.2
	Manual de ortografía e léxico	<p>3.Coñecemento da lingua. Uso de b. Uso de v. Homófonos con b/v Uso de g. Uso de j Uso de ll. Uso de y. Yeísmo Uso de h Repaso de grafías: c/z/qu/k, r/rr, m, n, x, s Palabras de escritura dubidosa: <i>por qué/por que/porqué/porque, con qué/con que/conque, si no/sino, adonde/adónde/a donde, también/tan bien, asimismo/a sí mismo</i></p>	Dec. 3	LCLB3.1.2
Segundo trimestre	Unidade 4 de lingua	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto oral narrativo O concurso de monólogos</p>	Xan. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. O espazo da narración: único/múltiplo, interior/exterior, urbano/rural, realista/fantástico, ameno/sinistro Relación do espazo cos sentimentos dos personaxes e a acción Características lingüísticas do espazo narrativo O tempo interno e externo da narración A ordenación lineal e non lineal (<i>flashback, flashforward e in medias res</i>) dos feitos na narración Elipses temporais. Conectores temporais</p>	Xan. 2	LCLB2.1.1-1.5 LCLB2.2.1-2.2

		<p>3.Coñecimento da lingua. A cohesión léxica do texto: a anáfora e os hiperónimos Elementos lingüísticos anafóricos Elementos deícticos Elipse anafórica O complemento do nome: o núcleo O adxectivo cualificativo: significado, posición no SN e función O sintagma preposicional A forma do adxectivo: xénero, número e grau. A formas apocopadas Concordancia do adxectivo co substantivo Adxectivo especificativo e adxectivo explicativo. O epíteto O sintagma adxectivo: estrutura Estrutura do complemento do nome: SPrep. e aposición (especificativa e explicativa)</p>	Xan. 4	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1 LCLB3.3.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.6.1
Unidade 5 de lingua		<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto oral dialogado A entrevista de traballo</p>	Xan. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. O diálogo: características lingüísticas O diálogo informal O diálogo formal Estrutura da conversa O diálogo na narración: estilo directo e estilo indirecto</p>	Xan. 1	LCLB2.1.1-1.5 LCLB2.2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.3
		<p>3.Coñecimento da lingua. Fenómenos semánticos: palabras monosémicas, polisémicas, homónimas e parónimas O sintagma verbal: estrutura Complementos obrigatorios e complementos adxuntos do verbo Función sintáctica do sintagma verbal: predicado nominal e predicado verbal O núcleo do sintagma verbal: función e significado Verbos de acción, de proceso e de estado A forma do verbo: raíz e morfemas flexivos A conxugación verbal Mudanzas vocálicas e mudanzas consonánticas na raíz ou nas desinencias dos verbos irregulares Formas simples e formas compostas As formas non persoais do verbo: infinitivo, xerundio e participio Verbos defectivos e verbos unipersoais Formas non persoais do verbo: persoa, número, tempo, modo, aspecto e voz activa e pasiva</p>	Feb. 5	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1 LCLB3.3.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.6.1
Unidade 6 de lingua		<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A exposición divulgativa A exposición de feitos curiosos</p>	Feb.. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A exposición Tipos de exposición: divulgativa e especializada Estrutura da exposición: deductiva e indutiva A fonte documental dun libro</p>	Feb. 2	LCLB2.1.1-1.5 LCLB2.2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.2
		<p>3.Coñecimento da lingua. Coherencia léxica do texto Conectores de adición Conectores de contraste Conectores explicativos O sintagma adverbial: estrutura e función O núcleo do sintagma adverbial: forma do adxectivo e adxectivos adverbializados Clasificación do adverbio Función sintáctica do adverbio Locucións adverbiais O sintagma preposicional: estrutura e funcións Modelos sintácticos do sintagma preposicional Preposicións e locucións prepositivas A conxunción: forma, función e significado A interxección: forma, función e significado</p>	Feb. 1 Mar. 4	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1 LCLB3.3.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.6.1

	Unidade 2 de literatura	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O diálogo Crónica dunha estrea teatral</p>	Mar. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Análise e valoración do contéudo e da forma dun fragmento literario Completación dun texto teatral con diálogos dos personaxes e marcacións Invención dun diálogo teatral dados uns personaxes e unha situación determinados Imitación dun modelo literario e invención dun diálogo teatral a partir da situación mostrada nunha imaxen Invención duna escena teatral a partir dos datos dun esquema</p>	Mar. 3	LCLB2.1.1-1.5 LCLB2.2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.3
		<p>4.Educación literaria. O teatro, unha palabra polisémica Función social do teatro O texto teatral: os personaxes e o autor O diálogo O monólogo O aparte A marcación A acción dramática: estrutura teatral externa e interna O espazo escénico Evolución do espazo teatral en España O tempo escénico e o tempo dramático Subxéneros teatrais: traxedia, comedia e traxicomedia Os personaxes da traxedia: o heroi e a heroína. Antígona e don Álvaro Os temas da traxedia: do <i>fatum</i> á inxustiza social O concepto de <i>clásico</i> Actualidade dos clásicos As ensinanzas dos clásicos A comedia: o realismo e o humor chegan ao teatro Evolución do personaxe cómico: o bobo, o gracioso e o «figurón»</p>	Mar. 3	LCLB4.2.1-2..2 LCLB4.3.2 LCLB4.4.1-4.2
Manual de ortografía e léxico	<p>3.Coñecemento da lingua. O acento e a sílaba Regras xerais de acentuación Os monosílabos e o acento diacrítico: <i>él/él, tú/tu, mí/mi, sí/si, dé/de, sé/se, té/te, más/mas, aún/aun</i> Acentuación de palabras compostas Pronomes interrogativos e exclamativos: <i>qué, quién, cómo, cuándo, cuánto, dónde.</i> Ditongos. Tritongos. Hiatos A vírgula. O punto. O punto e vírgula. Os puntos suspensivos. Os dous puntos. Signos de interrogación e de exclamación. O travesón. Os paréntesis. As aspás</p>	Mar. 1	LCLB3.1.2	
Terceiro trimestre	Unidade 7 de lingua	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. As instrucións</p>	Abr. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Textos normativos e textos instrutivos Estrutura do texto instrutivo A linguaxe dos textos instrutivos: características lingüísticas A linguaxe non verbal dos textos instrutivos</p>	Abr. 2	LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.3
		<p>.Coñecemento da lingua. A metáfora A metonimia O tabú e o eufemismo As unidades da lingua: unidades gramaticais e unidades de comunicación con sentido completo O enunciado e as súas propiedades Tipos de enunciado segundo a estrutura: oración e frase Clasificación do enunciado segundo a intención do falante Estrutura da oración: suxeito e predicado Presenza e ausencia do suxeito Posición do suxeito na oración Suxeito axente, suxeito paciente e suxeito de causa O vocativo</p>	Abr. 3	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1 LCLB3.3.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.6.1

Unidade 8 de lingua	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A reportaxe O comentario de noticias breves</p>	Abr. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
	<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Xornalismo de información e xornalismo de opinión A noticia: estrutura A reportaxe: estrutura e tipo de texto</p>	Abr. 2	LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.3
	<p>3.Coñecemento da lingua. O léxico castelano: palabras patrimoniais, cultismos, dobretes e latinismos Préstamos de outras linguas O predicado: Predicado nominal e predicado verbal Estrutura do predicado nominal. O atributo e as súas formas O predicado verbal e os seus complementos: verbos intransitivos e verbos transitivos O complemento directo O complemento indirecto O complemento circunstancial O complemento axente Clasificación da oración segundo a natureza do predicado Oracións atributivas Oracións transitivas Oracións intransitivas Oracións pasivas Oracións impersoais</p>	Abr. 3 Mai. 2	LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1 LCLB3.3.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.6.1
Unidade 3 de literatura	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A canción A exposición de letras de cancións</p>	Mai. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
	<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Completamento dun texto poético coas palabras que riman Imitación dun texto poético Invención dun texto poético en verso libre a partir dunha imaxen e dunhas figuras literarias dadas Invención dun texto poético en prosa a partir dunha imaxen e dunhas figuras literarias dadas Completamento dun texto poético con seis versos máis Completamento dun romance con catro versos máis imitando un modelo</p>	Mai. 4	LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.3
	<p>4.Educación literaria. Lírica e prosa poética. Poesía épica e poesía lírica. As obras dos xograis A lírica: características. Subxéneros da lírica. Os grandes temas da lírica Lírica tradicional e lírica culta. O retrato feminino na lírica tradicional e na lírica culta. O amor e o retrato feminino na lírica moderna. A natureza e a lírica: a paisaxe ideal e o lugar tenebroso. O tópico do <i>carpe diem</i> na lírica. O tópico do <i>tempus fugit</i> na lírica. O tema da morte na lírica O romance. Romances vellos e romances novos A mitoloxía grega na literatura española O verso e a súa clasificación segundo o número de sílabas e a estrutura O cómputo silábico dos versos. A rima: asoante e consoante. A análise métrica dun poema. Tipos de estrofas. Poemas estróficos e poemas non estróficos</p>	Mai. 2 Xun. 4	LCLB4.2.1-2..2 LCLB4.3.2 LCLB4.4.1-4.2
Manual de ortografía e léxico	<p>3.Coñecemento da lingua. O monema. O lexema e o morfema. Morfemas derivativos e flexivos. Derivación. Composición. Parasintese. Frase feita. Locucións. Sigla. Acrónimo. Encurtamento. Numerais cardinais. Numerais ordinais</p>	Xuñ. 3	LCLB3.1.2

3.2.2 . Grau mínimo de consecución para superar a materia. 2 ESO

Escala de cumprimento dos padróns de aprendizaxe:

1	2	3	4
iniciado	en proceso	atinxido	excelente

Categorización dos padróns de aprendizaxe:

B	I	A	Ponderación: B=55%, I=35%, A=10%
básico	intermedio	avanzado	

Instrumentos de avaliación: (ver capítulo 6)

EX	PA	IOA	OO
exames	produción do alumnado	intercambios orais co alumnado	outras observacións

Competencias-chave: (v. cap. 2)

CL= Competencia lingüística	CM= Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	CD= Competencia dixital	AA= Aprender a aprender	CS= Competencias sociais e cívicas	SI= Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	CC= Consciencia e expresións culturais
-----------------------------	---	-------------------------	-------------------------	------------------------------------	--	--

Obxectivos	Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO							Competencias		
	Referencia: Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia			Descritores de tarefas asociadas aos padróns	Grau	Instrum. de Avaliación	Categoría			
	Conteúdos	Criterios de avaliación	Padróns de Aprendizaxe							
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar										
h m	B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social.	B1.1. Escoitar de forma activa, comprender, interpretar e valorar textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo ou escolar, e social.	LCLB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais propios do ámbito persoal, escolar/ educativo e social, identificando a estrutura, a información relevante e a intención comunicativa do/da falante.	Atende ás indicacións, normas, instrucións... do profesor na realización de actividades e explicacións na aula.	4	IOA	B	CL		
				Atende ás explicacións, normas, instrucións... doutro alumnado, por indicación do profesor, na realización de tarefas en común.	4	IOA				
				Atende ás explicacións de documentarios audiovisuais ou diálogos de filmes.	4	IOA				
					LCLB1.1.2. Retén información relevante e extrae informacións concretas.	Entende as explicacións sobre os temas da materia.	4	IOA	CL	CL
						Lembra datos concretos sobre os temas explicados.	4	IOA		
						Inferre conclusións das explicacións.	4	IOA		
		LCLB1.1.3. Segue e interpreta instrucións orais respectando a xerarquía dada.	Segue instrucións orais para calquer actividade.	4	IOA	CL	CL			
			Segue ordenadamente os pasos das instrucións.	4	IOA					
h	B1.2. Comprensión,	B1.2. Escoitar de xeito	LCLB1.2.1. Comprende o	Comprende textos orais (historias, exposicións, noticias, debates, opinións, propagandísticos etc.)	4	IOA	I	CL		

m	interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. Diálogo.	activo, comprender, interpretar e valorar textos orais de diferente tipo.	sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante, así como a súa estrutura e as estratexias de cohesión textual oral.	Explica oralmente os contidos dados na aula.	3	IOA		
				Identifica o tema de textos orais.	4	IOA		
				Diferencia a información máis importante da irrelevante.	3	IOA		
				Diferencia a introdución, o corpo do discurso e a conclusión nun texto oral.	2	IOA		
				Distingue a intención comunicativa (informativa, persuasiva, prescritiva, estética) dun texto oral	3	IOA		
			LCLB1.2.2. Retén información relevante e extrae informacións concretas.	Entende a información de textos orais (historias, exposicións, noticias, debates, opinións, propaganda etc.)	4	IOA	I	CL
				Lembra datos concretos de textos orais (historias, exposicións, noticias etc.)	4	IOA		
				Infere conclusións dos contidos de intervencións orais (noticias, opinións, propaganda etc.)	2	IOA		
			LCLB1.2.3. Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (demanda axuda, procura en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.).	Investiga o significado de palabras ou expresións dunha intervención oral por medio da consulta do dicionario.	3	IOA	I	AA
				Pregunta para comprender o significado de palabras ou expresións dunha intervención oral.	4	IOA		
				Extraí o significado de palabras ou expresións polo contexto.	3	IOA		
			LCLB1.2.4. Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lóxicamente e semanticamente.	Resume oralmente explicacións de contidos dados na aula.	4	IOA	B	CL AA
				Resume oralmente textos escritos.	4	IOA		
				Explica de forma ordenada e coherente as ideas principais dun discurso.	4	IOA		
				Explica por escrito os contidos dados oralmente na aula.	4	IOA		
			h m	B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación.	B1.3. Escoitar de xeito activo e comprender o sentido global de textos orais.	LCLB1.3.1. Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que se utiliza, o contido e o grao	Atende a debates, coloquios ou conversas organizadas na aula.	4
Identifica o tema e as ideas principais e a estrutura dun discurso oral.	3	IOA						
Distingue a intención comunicativa do emisor dun discurso oral.	2	IOA						
Responde preguntas específicas sobre o tema, o contido ou a estrutura dunha	2	IOA						

			de respecto cara ás opinións das demais persoas.	intervención oral.				
				Identifica a estrutura dun texto oral.	2	IOA		
				Recoñece os procedimentos de cohesión dun texto oral.	2	IOA		
				Especifica o tema e ideas principais e a intención comunicativa dun texto oral.	3	IOA		
h	B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais.	B1.4. Comprender o sentido global de textos orais.	LCLB1.4.1. Recoñece o proceso de produción de discursos orais valorando a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos.	Aplica os mecanismos propios do proceso de elaboración dunha produción oral.	3	IOA	I	CS SI
				Distingue a adecuación, coherencia e cohesión nunha produción oral.	2	IOA		
			LCLB1.4.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos, da linguaxe non verbal e da xestión de tempos, e o emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso.	Usa un ton de voz adecuado nas exposicións verbais.	4	IOA	I	CD
				Explica sen limitar-se a ler a exposición oral.	2	IOA		
				Mantén a ollada co auditorio e fai acenos expresivos nas exposicións orais propias.	2	IOA		
				Desenvolve as intervencións orais no tempo exixido.	2	IOA		
				Usa axudas audiovisuais para as intervencións orais.	1	IOA		
			LCLB1.4.3. Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas.	Recoñece erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais... en intervencións orais de outros.	2	IOA	I	AA
				Autoavalía intervencións orais seguindo uns criterios preestabelecidos.	2	IOA		
				Recoñece erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais... en intervencións orais propias.	3	IOA		
				Autocorrixe erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais...	3	IOA		
				Avalía as intervencións orais propias ou alleas cun criterio construtivo.	3	IOA		
g h	B1.5. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva.	B1.5. Aprender a falar en público, en situacións formais e informais, de xeito individual ou en grupo.	LCLB1.5.1. Realiza presentacións orais.	Prepara intervencións orais de diversos tipos (monólogos, diálogos, memorización...).	3	IOA	I	CL
				Realiza presentacións orais planificadas.	4	IOA		
				Participa en diálogos, monólogos ou conversas preparadas con antelación para seren dramatizadas (situacións da vida cotidiana, fragmentos teatrais...)	4	IOA		
				Recita poemas breves previamente memorizados.	2	IOA		

			LCLB1.5.2. Realiza intervencións non planificadas dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos.	Realiza intervencións orais non planificadas na aula.	2	IOA	I	CS
				Analiza e compara as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e informais.	2	IOA		
				Analiza e compara as similitudes e as diferenzas entre discursos planificados e espontáneos.	3	IOA		
			LCLB1.5.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais.	Usa un vocabulario adecuado nas intervencións orais.	3	IOA	I	CL
				Incorpora vocabulario do nivel formal nas intervencións orais.	2	IOA		
			LCLB1.5.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral.	Pronuncia con corrección e claridade nas presentacións orais.	3	IOA	I	CL
				Ten en conta a finalidade das mensaxes orais adaptando a pronuncia correcta e a claridade de exposición.	1	IOA		
a d g	B1.6. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais.	B1.6. Participar e valorar a intervención en debates, coloquios e conversas espontáneas.	LCLB1.6.1. Cínguese ao tema, non divaga e atende as instrucións do/da moderador/a en debates e coloquios.	Intervén en debates ou conversas respectando a vez de palabra e as opinións dos demais.	4	IOA	B	CS
				Atén-se ao asunto dos debates ou coloquios.	4	IOA		
				Respeita a opinión dos demais en debates e outras intervencións orais.	4	IOA		
				Resume o conteúdo de debates, coloquios ou conversas organizadas na aula.	3	IOA		
	B1.7. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situacións reais ou imaxinarias de comunicación.		LCLB1.6.2. Respecta as normas de cortesía que deben dirixir as conversas orais axustándose á quenda de palabra, respectando o espazo, xesticulando adecuadamente, escoitando activamente as demais persoas e usando fórmulas de saúdo e despedida.	Responde a preguntas feitas polo profesor ou outros alumnos sobre temas tratados na aula.	4	IOA	B	CL CS
				Intervén nas sesións de aula facendo preguntas, expondo dúbidas, comentando opinións... atendo-se ao tema que se trata.	3	IOA		
				Respeita o vez de palabra nas intervencións nas sesións de aula.	4	IOA		
				Atén-se ao asunto que se trata nas sesións de aula.	4	IOA		
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir								
b h	B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias	B2.1. Aplicar estratexias de lectura comprensiva e crítica de	LCLB2.1.1. Pon en práctica diferentes estratexias de lectura en función do obxectivo	Le textos en formato impreso ou dixital	4	OO	I	CL
				Relé textos para mellorar e afianzar a comprensión.	4	OO		

	para a comprensión de textos escritos.	textos.	e o tipo de texto.	Subliña as palabras, ideas ou conceptos máis relevantes.	3	PA		
				Anota nas marxens ou á parte ideas ou conceptos importantes.	3	PA		
			LCLB2.1.2. Comprende o significado das palabras propias de nivel formal da lingua e incorpóraas ao seu repertorio léxico.	Comprende o significado das palabras propias de nivel formal da lingua.	3	PA	I	CL
				Incorpora léxico formal ou especializado ao propio repertorio léxico.	3	PA		
			LCLB2.1.3. Relaciona a información explícita e implícita dun texto, e pon a en relación co contexto.	Extrai o sentido de vocábulos dun texto polo contexto.	3	PA-EX	I	CC
				Extrai información implícita de expresións e relaciona-a co contexto.	3	PA-EX		
				Extrai información implícita do contido de textos e relaciona-a co contexto.	1	PA-EX		
			LCLB2.1.4. Deduce a idea principal dun texto e recoñece as ideas secundarias, comprendendo as relacións que se establecen entre elas.	Deduce a idea principal dun texto.	4	PA-EX	B	CL
				Recoñece as ideas secundarias dun texto.	4	PA-EX		
				Relaciona a idea principal coas secundarias dun texto.	4	PA-EX		
			LCLB2.1.5. Fai inferencias e hipóteses sobre o sentido dunha frase ou dun texto que conteña diferentes matices semánticos e que favorezan a construción do significado global e a avaliación crítica.	Reflecte sobre o sentido de frases concretas ou fragmentos que contribúen a deducir a idea principal dun texto.	2	PA-EX	I	CM
				Crea unha idea que englobe o sentido dun texto e redacta-a en forma de frase.	3	PA-EX		
			b h l	B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos.	B2.2. Ler, comprender, interpretar e valorar textos en diferentes formatos e soportes.	LCLB2.2.1. Localiza, relaciona e secuencia informacións explícitas e implícitas nun texto, e deduce informacións ou valoracións implícitas.	Le diversos tipos de textos.	4
Comprende diversos tipos de textos.	4	PA-EX-IOA						
Localiza determinadas informacións explícitas en textos	4	PA-EX						
Localiza determinadas informacións implícitas en textos.	3	PA-EX						
Deduce informacións implícitas en textos.	2	PA-EX						
Deduce valoracións implícitas en textos.	1	PA-EX						

			LCLB2.2.2. Interpreta, explica e deduce a información dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc.	Interpreta as informacións contidas en esquemas, diagramas, mapas conceptuais ou imaxens.	2	PA-EX	A	CM
				Desenvolve oralmente ou por escrito a información contida en esquemas, diagramas, mapas conceptuais ou imaxens.	1	IOA--PA-EX		
b e h	B2.3. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información.	B2.3. Procurar e manexar información, na biblioteca e noutras fontes, en papel ou dixital, para integrala nun proceso de aprendizaxe continua.	LCLB2.3.1. Utiliza de xeito autónomo diversas fontes de información integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos.	Busca información para a realización de traballos ou exposicións orais.	4	OO	I	CD
				Usa fontes de información impresas ou dixitais para a realización de traballos ou exposicións orais.	3	OO		
				Usa fontes de información impresas ou dixitais para o propio proceso de aprendizaxe.	1	OO		
			LCLB2.3.2. Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc.	Pede información ou asesoramento na biblioteca para pesquisar información sobre temas concretos.	3	OO	B	CD
				Acode á biblioteca a consultar información.	3	OO		
				Acode á biblioteca a ler.	2	OO		
				Usa os servizos de empréstimo da biblioteca.	2	OO		
g h	B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso.	B2.4. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados.	LCLB2.4.1. Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, áboreos, mapas conceptuais etc.) e redacta borradores de escritura.	Planifica textos elaborando esquemas, cuadros sinópticos, mapas conceptuais ou outros métodos de síntese.	3	PA	I	CS SI
				Elabora esbozos para planificar textos como paso previo á escrita definitiva.	3	PA		
				Revisa a expresión das producións escritas antes da forma definitiva.	4	PA		
			LCLB2.4.2. Escribe textos usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesionadas e respectando as normas gramaticais e ortográficas.	Redacta textos ben organizados con base en esquemas previos.	3	PA	B	CL
				Usa o rexistro adecuado nos textos.	4	PA		
				Respeita as normas gramaticais nos textos de produción propia.	4	PA-EX		
				Respeita as normas ortográficas nos textos de produción propia.	4	PA-EX		
e h i	B2.5. Produción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social.	B2.5. Escribir textos en diferentes soportes e formatos, en relación co ámbito de uso.	LCLB2.5.1. Escribe textos propios do ámbito persoal e familiar, escolar ou educativo e social, imitando textos modelo.	Escrebe textos planificados previamente (ditados, textos cun guión de elaboración...).	4	PA	B	CL
				Escrebe textos non planificados previamente (redaccións, respostas de exames, resumos...).	4	PA		
				Redacta textos á man.	4	PA		

I	B2.6. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, e escritura de textos dialogados.			Redacta textos con computador usando un procesador.	4	PA	B	CC CM			
				Respeita os aspectos externos das producións escritas (marxens, caligrafía, limpeza...) para unha correcta presentación.	3	PA					
				Deseña presentacións dixitais sinxelas como soporte a intervencións orais.	1	PA					
				LCLB2.5.2. Escribe textos narrativos, descritivos e instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados, imitando textos modelo.	Escrebe narracións imitando un modelo.	4			PA		
					Escrebe descrições imitando un modelo.	4			PA		
					Escrebe textos expositivos imitando un modelo.	4			PA		
					Escrebe opinións imitando un modelo.	4			PA		
					Escrebe diálogos imitando un modelo.	4			PA		
				LCLB2.5.3. Realiza esquemas e mapas, e explica por escrito o significado dos elementos visuais que poden aparecer nos textos.	Realiza esquemas.	3			PA	I	CD
					Realiza mapas conceptuais.	1			PA		
					Resume o contido de textos.	4			PA		
					Explica por escrito imaxes.	4			PA		
					Interpreta por escrito gráficas.	2			PA		
Bloque 3. Coñecemento da lingua											
b h	B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para	B3.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as súas normas de uso para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos, e para a composición e a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos.	LCLB3.1.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos.	Distingue as 8 clases de palabras.	4	PA-EX	B	CL			
				Corrixe ou autocorrixe erros de concordancia de xénero, número, persoa...	4	PA-EX					
				Recoñece os monemas.	4	PA-EX					
				Analiza morfoloxicamente palabras recoñecendo os monemas que as compoñen.	4	PA-EX					
				Recoñece os sintagmas (ou frases) nominal e verbal.	4	PA-EX					
				Recoñece os sintagmas (ou frases) adxectivo, adverbial e preposicional.	4	PA-EX					
				Recoñece os complementos directo, indirecto, circunstancial.	4	PA-EX					
				Recoñece os modificadores dos núcleos.	4	PA-EX					
				Analiza morfoloxicamente oracións simples, distinguindo as clases de palabras.	4	PA-EX					

	conseguir unha comunicación eficaz.			Analiza sintacticamente oracións simples, distinguindo as funcións dos sintagmas.	4	PA-EX		
			LCLB3.1.2. Recoñece e corrixe erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais.	Aplica as regras básicas da ortografía. (<i>g/j, h, b/v, ll/y, x/s...</i>)	4	PA-EX	B	CL
				Aplica as regras básicas de acentuación.	4	PA-EX		
				Corrige ou autocorrige erros ortográficos.	4	PA-EX		
				Corrige ou autocorrige erros de acentuación.	4	PA-EX		
			LCLB3.1.3. Coñece e utiliza adecuadamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas.	Conxuga as formas verbais do presente, dos futuros imperfecto e perfecto, dos pretéritos perfectos simple e composto e do imperfecto de indicativo.	4	PA-EX		CL
				Usa correctamente as formas verbais nos seus escritos.	4	PA-EX		
b h	B3.3. Comprensión e interpretación dos compoñentes do significado das palabras: denotación e connotación.	B3.2. Comprender o significado das palabras en toda a súa extensión para recoñecer e diferenciar os usos obxectivos dos subxectivos.	LCLB3.2.1. Diferencia os compoñentes denotativos e connotativos no significado das palabras dentro dunha frase ou un texto oral ou escrito.	Distingue os conceptos de denotación e connotación.	4	PA-EX	B	CL
				Diferencia o significado denotativo e o connotativo en palabras.	4	PA-EX		
				Recoñece e distingue significados denotativos e connotativos en discursos e textos.	4	PA-EX		
h	B3.4. Coñecemento reflexivo das relacións semánticas que se establecen entre as palabras.	B3.3. Comprender e valorar as relacións de igualdade e de contrariedade que se establecen entre as palabras e o seu uso no discurso oral e escrito.	LCLB3.3.1. Recoñece e usa sinónimos e antónimos dunha palabra, e explica o seu uso concreto nunha frase ou nun texto oral ou escrito.	Recoñece os conceptos de sinonimia e antonimia.	4	PA-EX	I	CL
				Usa sinónimos dunha palabra.	3	PA-EX		
				Usa antónimos dunha palabra.	3	PA-EX		
				Explica o uso concreto de sinónimos e antónimos nunha frase, nun discurso ou nun texto.		PA-EX		
h n	B3.5. Observación, reflexión e explicación dos cambios que afectan o significado das palabras: causas e mecanismos. Metáfora, metonimia, palabras tabú e eufemismos.	B3.4. Recoñecer os cambios de significado que afectan a palabra no texto: metáfora, metonimia, palabras tabú e eufemismos.	LCLB3.4.1. Recoñece e explica o uso metafórico e metonímico das palabras nunha frase ou nun texto oral ou escrito.	Aplica os mecanismos do uso da metáfora e da metonimia.	2	PA-EX	A	CC
				Localiza metáforas e metonimias nun texto ou fragmento.	2	PA-EX		
				Explica o uso metafórico e metonímico das palabras nunha frase, nun discurso ou nun texto.	3	PA-EX		
			LCLB3.4.2. Recoñece e explica os fenómenos contextuais que afectan o significado global das palabras: tabú e eufemismo.	Distingue os fenómenos do tabú e do eufemismo.	4	PA-EX	B	CC
				Explica os fenómenos do tabú e do eufemismo.	4	PA-EX		
				Localiza usos eufemísticos nun texto.	4	PA-EX		

h	B3.6. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.	B3.5. Identificar os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna presentes nos textos, recoñecendo a súa función na organización do contido do discurso.	LCLB3.5.1. Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), e valora a súa función na organización do contido do texto.	Recoñece os conectores textuais de adición, contraste e explicación.	4	PA-EX	I	CL
				Usa coherentemente os conectores textuais na confección de textos.	4	PA-EX		
				Aplica os principais mecanismos de referencia interna gramaticais e léxicos e os seus usos.	2	PA-EX		
				Distingue os conceptos de campo semántico, hiperonimia e hiponimia.	4	PA-EX		
				Explica os mecanismos gramaticais de referencia interna (substitucións pronominais)	3	PA-EX		
				Explica os principais mecanismos léxicos de referencia interna (elipse, substitucións mediante sinónimos e hipónimos)	3	PA-EX		
				Usa mecanismos de referencia interna na confección de textos.	2	PA-EX		
a h	B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos.	B3.6. Identificar a intención comunicativa da persoa que fala ou escribe.	LCLB3.6.1. Explica a diferenza significativa que implica o uso dos tempos e modos verbais.	Distingue os conceptos de obxectividade e subxectividade.	4	PA-EX	I	CL
				Distingue obxectividade e subxectividade en enunciados ou textos orais ou escritos.	4	PA-EX		
				Identifica a intención do emisor en proposicións (asertiva, interrogativa, exclamativa, dubitativa, desiderativa e imperativa)	4	PA-EX		
				Analiza as referencias internas ao emisor e receptor en textos.	4	PA-EX		
				Explica a diferenza que implica o uso dos tempos e modos verbais (oracións impersoais, presente histórico...)	2	PA-EX		
i l	B3.8. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	B3.7. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	LCLB3.7.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	Elabora carteis ou murais.	4	PA-EX	B	CL
				Confecciona presentacións dixitais.	2	PA-EX		
				Comenta películas ou libros.	3	PA-EX		
				Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, cartaces, recensións sobre libros e películas, teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais.	4	PA-EX		
				Evita comentarios discriminatorios contra caisquer linguas e os seus falantes.	4	PA-EX		
				Evita comentarios discriminatorios de carácter machista, racista, xenófobo ou contra calquer outra condición (discapacitados, homosexuais...)	4	PA-EX		

a h i ñ o	B3.9. Recoñecemento da diversidade lingüística propia do ámbito persoal, social e mediático.	B3.8. Recoñecer e valorar a diversidade lingüística, con especial atención á realidade galega.	LCLB3.8.1. Coñece e valora a diversidade lingüística de Galicia.	Identifica as características da realidade lingüística da Galiza.	4	PA-EX	B	CS
				Valora positivamente a diversidade lingüística da Galiza.	4	PA-EX		
				Distingue cales son as linguas de España.	4	PA-EX		
				Distingue as principais variedades xeográficas do castellano en España.	3	PA-EX		
				Identifica a realidade lingüística da Galiza, de España e a súa problemática.	3	PA-EX		
				Evita estereótipos lingüísticos e culturais sobre calquer persoa ou colectivo humano.	4	PA-EX		
				Considera o plurilingüismo como un valor positivo e útil.	4	PA-EX		
g h	B3.10. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.9. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LCLB3.9.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras.	Aplica estratexias para solucionar dúbidas da ortografía castellana por meio do galego (<i>h, ll/y...</i>)	3	PA-EX	I	AA
				Soluciona dúbidas ortográficas produto de interferencias entre galego e castellano. (<i>hay/hai, ata/hasta, boda/voda...</i>)	3	PA-EX		
				Traduce textos breves e expresións do galego para o castellano.	3	PA-EX		
				Soluciona dúbidas léxicas produto de interferencias entre o galego e o castellano.	3	PA-EX		
				Aplica coñecementos comúns coas outras materias do ámbito lingüístico (galego, inglés, francés, portugués...) aos contidos de LCL.	3	PA-EX		
Bloque 4. Educación literaria								
h l n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.1. Ler fragmentos ou obras da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás afeccións, amosando interese pola lectura.	LCLB4.1.1. Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos, ás súas afeccións e aos seus intereses.	Le 3 obras literarias obrigatorias.	4	EX	B	CL
				Le outras obras literarias voluntariamente.	1	OO		
				Le fragmentos de obras literarias das actividades na aula.	4	OO		
				Distingue os xéneros literarios e as súas características básicas.	4	PA-EX		
				Identifica as principais figuras literarias (personalización, aliteración...).	4	PA-EX		
				Mede os versos de poemas sinxelos e familiariza-se con algunhas estrofas: pareado, terceto, cuarteto, soneto, romance.	4	PA-EX-IOA		

h l n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.2. Promover a reflexión sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes (música, pintura, cine, etc.), como expresión do sentimento humano, analizando e interrelacionando obras literarias, musicais, arquitectónicas, etc. personaxes e temas de todas as épocas.	LCLB4.2.1. Desenvolve progresivamente a capacidade de reflexión observando, analizando e explicando a relación entre diversas manifestacións artísticas de todas as épocas (música, pintura, cine, etc.).	Asiste a representacións teatrais, visionamentos de filmes, audicións, exposicións ou proxeccións de imaxens.	4	OO	I	CC
			Relaciona e compara leituras con filmes ou representacións e reflexiona sobre o contido e demais elementos narrativos.	3	IOA			
			Recoñece personaxes-tipo presentes nunha obra literaria e a súa evolución ao longo dos períodos histórico-literarios.	3	PA-EX-IOA			
			Recoñece os temas principais tratados nos diversos períodos histórico-literarios.	3	PA-EX-IOA			
			Relaciona obras artísticas (cuadros, pezas musicais...) con textos literarios lidos.	3	PA-EX-IOA			
			LCLB4.2.2. Recoñece e comenta o mantemento ou a evolución de personaxes-tipo, temas e formas ao longo de diversos períodos histórico-literarios ata a actualidade.	Distingue os principais personaxes-tipo da literatura.	4	PA-EX-IOA	I	AA
			Segue a evolución dos principais personaxes-tipo ao longo da historia literaria.	4	PA-EX-IOA			
			Identifica os principais temas literarios a través da historia.	4	PA-EX-IOA			
			Identifica as principais formas literarias a través da historia.	3	PA-EX-IOA			
			Identifica os principais períodos histórico-artísticos da arte e a Literatura.	3	PA-EX-IOA			
h l n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.3. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de lecer e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios.	LCLB4.3.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as.	Comparte na aula as leituras.	2	IOA	A	CL CS
			Comenta os aspectos máis positivos das súas leituras cos demais.	1	IOA			
			LCLB4.3.2. Le en voz alta modulando, adecuando a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal.	Le en voz alta textos literarios.	4	IOA	I	CL
			Le expresivamente textos literarios.	3	IOA			
			Comenta o contido de textos literarios lidos.	2	IOA			
			Opina sobre os temas contidos en textos literarios lidos.	3	IOA			
			Reflexiona sobre situacións, sentimentos, impresións, vivencias, etc. presentes nas leituras, ligando-o coas propias experiencias.	3	IOA			
			h	B4.2. Redacción de textos de intención li-	B4.4. Redactar textos persoais de intención	LCLB4.4.1. Redacta textos persoais de intención literaria	Redacta textos literarios imitando un modelo.	3
Redacta textos literarios seguindo unha planificación ou un esquema preestabe-	3	PA						

 n	teraria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa.	literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.	a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.	lecido.				
				Redacta textos literarios espontáneos.	3	PA		
		LCLB4.4.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos.	Expresa de forma literaria as propias experiencias e vivencias.	3	PA	I	CC AA	
			Expresa de forma literaria sensacións, experiencias e vivencias imaxinarias ou ficticias.	2	PA			
			Escrebe seguindo as convencións de cada xénero literario.	1	PA			
			Adquire gusto pola escritura creativa.	1	PA			

3.3 . 3º ESO**3.3.1 . Temporalización. 3 ESO**

Tempo	Distribución	Blocos	Sesións	Padróns
Primeiro trimestre	Unidade 0 de literatura	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O diálogo A argumentación.	Set. 1	(De 2ESO) LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Análise e valoración do contido e da forma dun fragmento literario. Imitación ou transformación dun texto literario nun relato Invención dun relato realista ou fantástico dada unha historia Completación dun texto teatral con diálogos dos personaxes e marcacións Invención dun diálogo teatral dados uns personaxes e unha situación determinados Imitación dun modelo literario e invención dun diálogo teatral Invención duna escena teatral a partir dos datos dun esquema Completamento dun texto poético coas palabras que riman Imitación dun texto poético Invención dun texto poético en verso libre	Set. 2	(De 2ESO) LCLB2.1.1-1.5 LCLB2.2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB2.4.1-4.2
		4.Educación literaria. Subxéneros da épica: mito, epopea, cantar de xesta, lenda, novela, conto e fábula. Orixen e evolución da novela moderna Elementos da novela: o ritmo da acción, a elipse narrativa e o resumo narrativo, o estilo directo, o estilo indirecto, o estilo indirecto libre, o monólogo interior. O heroi: herois mitolóxicos e medievais, o heroi cómico e o galáctico. O conto fantástico, maravilloso e de ficción científica. Literatura comparada O teatro: función social; os personaxes e o autor, o diálogo e o monólogo, o aparte e a marcación A acción dramática: estrutura teatral externa e interna. O espazo escénico, o tempo escénico e o tempo dramático Subxéneros teatrais: traxedia, comedia e traxicomedia Os personaxes da traxedia: o heroi e a heroína Os temas da traxedia: do <i>fatum</i> á inxustiza social O concepto de <i>clásico</i> : Actualidade e ensinanzas dos clásicos A lírica: características. Subxéneros da lírica. Os grandes temas da lírica O verso: cómputo silábico, rima. A análise métrica dun poema. Tipos de estrofas. Poemas estróficos e poemas non estróficos	Out. 4	(De 2ESO) LCLB4.2.1-2..2 LCLB4.3.2 LCLB4.4.1-4.2
Unidade 0 de lingua	Unidade 0 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. As instrucións A reportaxe	Out. 1	(De 2ESO) LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.4 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.6.1-6.4 LCLB1.7.1-7.4
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Textos normativos e textos instrutivos: Estrutura e linguaxe Xornalismo de información e xornalismo de opinión A noticia: estrutura	Out. 2	(De 2ESO) LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.3
		3.Coñecemento da lingua. Sintaxe: análise da frase A metáfora, metonimia, tabú e eufemismo As unidades da lingua: unidades gramaticais e de comunicación con sentido completo O enunciado: propiedades, tipos segundo a estrutura, clasificación segundo a intención O acento e a sílaba. Regras xerais de acentuación: monosílabos e diacríticos, pronomes interrogativos e exclamativos, ditongos, tritongos e hiatos O léxico castelano: palabras patrimoniais, cultismos, dobretes e latinismos. Préstamos de outras linguas O monema. O lexema e o morfema. Morfemas derivativos e flexivos. Derivación. Composición. Parasíntese. Frase feita. Locucións. Sigla. Acrónimo. Encurtamento. Numerais cardinais. Numerais ordinais	Out. 3	(De 2ESO) LCLB3.1.1-1.3 LCLB3.2.1 LCLB3.3.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.6.1
Unidade 1 de lingua	Unidade 1 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar O texto oral informativo e de opinión. A comunicación verbal: condicións e funcións. Texto descritivo.	Set. 2	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.2 LCLB1.3.1 LCLB1.4.2
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Narración literaria e non literaria. Elaboración de textos: definición, sentido completo e extensión.	Out. 3	LCLB2.1.1 LCLB2.2.1-2.2 LCLB2.3.1-3.3 LCLB2.4.1

		<p>Variacións léxicas: mudanzas de categoría gramatical. Linguaxe, lingua, dialecto e fala. Variedades xeográficas, sociais e individuais. Linguaxes específicas. Rexistro formal e informal. A descrición e clases desde o punto de vista do emisor: obxectiva e subxectiva. Clasificación da descrición segundo o obxecto que se describe: técnica e literaria. Deícticos espaciais e temporais na descrición. A instancia O texto: factores que lle dan sentido e extensión Variacións léxicas: mudanzas de categoría gramatical e substantivación</p>		LCLB2.5.1-2.5.2 LCLB2.7.1-2.7.4
		<p>3.Coñecemento da lingua. Comunicación e os seus elementos. Comunicación lingüística. Funcións da linguaxe. Linguaxe, lingua e fala. As linguas de España e variedades do castellano. Bilingüismo e diglosia. A palabra e a súa clasificación. O sintagma (frase) e as súas clases. Enunciado: oración e frase. Clasificación do enunciado segundo a modalidade. A oración: suxeito e predicado. Presenza ou ausencia do suxeito.</p>	Out. 6	LCLB3.1.1-3.1.2 LCLB3.3.1-3.2 LCLB3.4.1 LCLB3.6.1
	Unidade 2 de lingua	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O diálogo.</p>	Out. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.2 LCLB1.3.1 LCLB1.4.2
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Descrición subxectiva e obxectiva. Elaboración de textos: adecuación. Variacións léxicas: nominalización. A narración: Narrador interno e externo. Estrutura da acción: presentación, nó e desenlace. Clasificación dos personaxes. Espazo. Tempo interno e externo. O diálogo formal e informal. Estilo directo e indirecto. A adecuación do texto á situación. Texto informativo: Gráficos circulares e de barras</p>	Out. 3 Nov. 2	LCLB2.1.1-2.1.3 LCLB2.2.1-2.2.2 LCLB2.3.1-2.3.3 LCLB2.4.1 LCLB2.5.1-2.5.2 LCLB2.7.1-2.7.4
		<p>3.Coñecemento da lingua. Núcleo do SN (Fnom): substantivo e pronome. Xénero e número, concordancia, substantivación e clasificación. A deixis pronominal e as clases de palabras.</p>	Nov. 4	LCLB3.1.1-3.1.2 LCLB3.3.1-3.3.2 LCLB3.5.1
	Unidades 1, 2 de literatura	<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: <i>Cantar de mio Cid. Milagros de Nuestra Señora. Libro de buen amor. El conde Lucanor.</i></p>	Nov. 2	LCLB2.1.1 LCLB2.2.1-2.2.2 LCLB2.3.2 LCLB2.7.4
		<p>4.Educación literaria. Definición de literatura. Os xéneros literarios. Os subxéneros. O verso: métrica e rima. Estrofas e poemas. Figuras literarias. Idade media: contexto. Literatura medieval: características. Épica: mester de xograría. <i>Cantar de Mio Cid.</i> Poesía narrativa: mester de clerecía. <i>Milagros de Nuestra Señora. Libro de buen amor. El conde Lucanor</i></p>	Nov. 5	LCLB4.3.1 LCLB4.5.1-4.5.2 LCLB4.6.1-4.6.2 LCLB4.7.1-4.7.2
	Manual de ortografía e léxico	<p>3.Coñecemento da lingua. Ortografía: Grafías b/v, g/j. Regras xerais de acentuación: Acentuación de interrogativos e exclamativos, compostos e maiúsculas. Uso do dicionario. Puntuación: punto, coma, punto e coma.</p>	Dec. 4	LCLB3.1.1-1.2
Segundo trimestre	Unidade 3 de lingua	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A exposición de información.</p>	Xan. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.2 LCLB1.3.1 LCLB1.4.2
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A exposición. Elaboración de textos: coherencia lóxica. Variacións léxicas do texto: hiperónimos.</p>	Xan. 2	LCLB2.5.1 LCLB2.7.1
		<p>3.Coñecemento da lingua. O SN (Fnom): determinantes e complementos. O adxectivo: xénero, número, grau, clasificación e posición.</p>	Xan. 3	LCLB3.1.1-3.1.2
	Unidade 4 de lingua	<p>1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O noticiario.</p>	Xan. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.2 LCLB1.3.1 LCLB1.4.2

		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Textos xornalísticos de información. A noticia. Elaboración de textos: cohesión lingüística. Conectores. Relacións lóxicas no texto.	Xan. 2	LCLB2.4.1 LCLB2.5.1-2.5.2 LCLB2.6.1-2.6.2 LCLB2.7.1-2.7.4
		3.Coñecemento da lingua. O predicado: o núcleo. O verbo: forma, función e significado. Conxugación. Verbos irregulares. Valores das formas verbais. Perífrases. Voz pasiva. Adverbios.	Feb. 3	LCLB3.1.1-3.1.2
	Unidade 3 de literatura	2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Kharxas, cantigas e vilancicos. Leitura de textos: romances, <i>Las Coplas</i> de Jorge Manrique. <i>La Celestina</i> .	Feb. 3	LCLB2.1.1 LCLB2.2.1-2.2.2 LCLB2.3.2 LCLB2.7.4
		4.Educación literaria. Lírica culta e popular. Lírica tradicional: Kharxas, cantigas e vilancicos. S. XV: literatura prerrenacentista. Poesía narrativa: o romanceiro. O marqués de Santillana e Jorge Manrique.	Feb. 2 Mar. 3	LCLB4.3.1 LCLB4.5.1-4.5.2 LCLB4.6.1-4.6.2 LCLB4.7.1-4.7.2
	Unidade 4 de literatura	2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: sonetos de Garcilaso, Boscán e Frei Luís de León. <i>Lazarillo</i> .	Mar. 1	LCLB2.1.1 LCLB2.2.1-2.2.2 LCLB2.3.2 LCLB2.7.4
		4.Educación literaria. Renacemento: contexto. Influencias: neoplatonismo, humanismo. Lírica: renovación italianizante. 1º renacemento: Garcilaso. 2º renacemento: Frei Luís de León. Literatura relixiosa. Novelas idealistas: de cabalarías, pastoril, mourisca, bizantina, picaresca.	Mar. 5	LCLB4.3.1 LCLB4.5.1-4.5.2 LCLB4.6.1-4.6.2 LCLB4.7.1-4.7.2
	Manual de ortografía e léxico	3.Coñecemento da lingua. Ortografía: Grafías h, ll/y. Regras xerais de acentuación: ditongos, tritongos e hiatos, acento diacrítico. Acentuación de interrogativos e exclamativos, compostos e maiúsculas.	Mar. 4	LCLB3.1.1-1.2
Terceiro trimestre	Unidade 5 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. Entrevista persoal.	Abr. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.2 LCLB1.3.1 LCLB1.4.2
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Textos xornalísticos de opinión. Reportaxe e crónica. Elaboración de textos: progresión do tema, a anáfora.	Abr. 2	LCLB2.1.-2.1.3 LCLB2.2.1-2.2.2 LCLB2.3.1-2.3.3 LCLB2.5.1
		3.Coñecemento da lingua. O predicado: predicado nominal e verbal. Complementos. Clasificación das oracións polo predicado.	Abr. 4	LCLB3.1.1-1.2 LCLB3.4.1-3.4.2 LCLB3.6.1 LCLB3.10.1
	Unidade 6 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O debate.	Abr. 1	LCLB1.1.1-1.3 LCLB1.2.1-2.2 LCLB1.3.1 LCLB1.4.2 LCLB1.5.1-1.5.5 LCLB1.6.1-6.2
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Vehículos para a expresión persoal: diarios, blogues e cartas ao director. As instrucións.	Abr. 1	LCLB2.4.1 LCLB2.5.1-2.5.2 LCLB2.6.1-2.6.3 LCLB2.7.1-2.7.4
		3.Coñecemento da lingua. Oración simple: clasificación e análise.	Abr. 3	LCLB3.1.1-1.2 LCLB3.4.1-3.4.2 LCLB3.6.1 LCLB3.10.1
	Unidade 5 de literatura	2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: Cervantes.	Mai. 2	LCLB2.1.1 LCLB2.2.1-2.2.2 LCLB2.3.2 LCLB2.7.4
		4.Educación literaria. A novela moderna: Cervantes e <i>o Quixote</i> . O heroi: épico, o cabaleiro cristián, o cabaleiro andante, o pícaro...	Mai. 4	LCLB4.3.1 LCLB4.5.1-4.5.2 LCLB4.6.1-4.6.2 LCLB4.7.1-4.7.2
	Unidade 6 de literatura	2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: Quevedo e Góngora	Mai. 4	LCLB2.1.1-2.1.2 LCLB2.2.1-2.2.2 LCLB2.3.2 LCLB2.7.4
		4.Educación literaria. O Barroco: contexto. Literatura barroca: temas, estilo e intencionalidade. Lírica: conceptismo e culteranismo. Quevedo e Góngora. Prosa: evolución da novela picaresca, o relato satírico-fantástico e o alegórico.	Mai. 2 Xuñ. 4	LCLB4.3.1 LCLB4.5.1-4.5.2 LCLB4.6.1-4.6.2 LCLB4.7.1-4.7.2

	Manual de ortografía e léxico	3.Coñecimento da lingua. Ortografía: Grafías c/z/qu, cc. Puntuación: outros signos de puntuación. Fenómenos semánticos: monosemia, polisemia, sinonimia homonimia paronimia, hiperonimia, tabús e eufemismos. Derivación e composición, encurtamentos, siglas, acrónimos e locucións.	Xuñ. 3	LCLB3.1.1-1.2 LCLB3.4.1-3.4.2 LCLB3.6.1 LCLB3.10.1
--	-------------------------------	---	-----------	---

3.3.2 . Grau mínimo de consecución para superar a materia. 3 ESO

Escala de cumprimento dos padróns de aprendizaxe:	1 iniciado	2 en proceso	3 atinxido	4 excelente			
Categorización dos padróns de aprendizaxe:	B básico	I intermedio	A avanzado	Ponderación: B=55%, I=35%, A=10%			
Instrumentos de avaliación: (ver capítulo 6)	EX exames	PA produción do alumnado	IOA intercambios orais co alumnado	OO outras observacións			
Competencias-chave: (v. cap.2)	CL= Competencia lingüística	CM= Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	CD= Competencia dixital	AA= Aprender a aprender	CS= Competencias sociais e cívicas	SI= Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	CC= Consciencia e expresións culturais

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO								
Obxectivos	Referencia: Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia			Descritores de tarefas asociadas aos padróns	Grau	Instrum de aval	Categoría	Compet.
	Conteúdos	Criterios de avaliación	Padróns de Aprendizaxe					
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar								
h m	B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo ou escolar, e social.	B1.1. Escoitar de xeito activo, comprender, interpretar e valorar textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo ou escolar, e social.	LCLB1.1.1. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal.	Atende ás explicacións, normas, instrucións... do profesor ou doutro alumnado na realización de tarefas na aula.	4	IOA	B	CL
				Respeita as intervencións dos demais atendendo ao contido, sen interromper e esperando o seu turno de intervención.	4	IOA		
				Atende a audicións ou visionamentos de noticias, coloquios, etc. dos medios de comunicación audiovisuals en actividades feitas na aula.	4	IOA		
				Observa a influencia de trazos non verbais (ton de voz, música, imaxens) como apoio do discurso audiovisual.	4	IOA		
			LCLB1.1.2. Comprende o sentido global de textos publicitarios, informativos e de opinión procedentes dos medios de comunicación, distinguindo a información da persuasión na publicidade e a información da opinión en noticias, reportaxes, etc., identificando as estratexias de enfatización e de expansión.	Distingue textos informativos, opinativos e persuasivos.	4	IOA	B	CS
				Comprende textos informativos dos medios de comunicación.	4	IOA		
				Distingue información de opinión no contido de textos informativos.	4	IOA		
				Comprende textos opinativos dos medios de comunicación.	4	IOA		
				Recoñece as estratexias de énfase no contido de textos opinativos.	3	IOA		
				Comprende textos publicitarios dos medios de comunicación.	4	IOA		
Distingue a información da persuasión no contido e na forma en textos publicitarios.	3	IOA						

			LCLB1.1.3. Resume textos, de forma oral, recollendo as ideas principais e integrándoas con claridade en oracións que se relacionen lxicamente e semanticamente.	Responde preguntas feitas polo profesor ou por outros alumnos sobre temas, explicacións e actividades tratadas na aula.	4	IOA	B	CL
				Resume oralmente explicacións dadas na aula.	3	IOA		
				Resume oralmente o contido de textos publicitarios, opinativos ou informativos.	4	IOA		
h m	B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos.	B1.2. escoitar de xeito activo, comprender, interpretar e valorar textos orais de diferente tipo.	LCLB1.2.1. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal.	Atende a leituras, recitacións de poemas ou textos orais realizados na aula.	4	IOA	I	CL
				Distingue a finalidade e as características do tipo de texto que escuita.	2	IOA		
				Anticipa ideas do contido de textos orais.	3	IOA		
				Deduce datos do emisor dun texto oral.	4	IOA		
				Deduce datos do contido dun texto.	3	IOA		
			LCLB1.2.2. Interpreta e valora aspectos concretos do contido e da estrutura de textos narrativos, descritivos, expositivos, argumentativos e instrutivos, emitindo xuízos razoados e relacionándoos con conceptos persoais, para xustificar un punto de vista particular.	Comprende o contido de textos orais.	3	IOA	I	CL
				Distingue a estrutura de textos orais.	2	IOA		
				Relaciona aspectos do contido con vivencias e ideas persoais.	3	IOA		
			Avalía intervencións orais alleas seguindo uns criterios preestabelecidos.	1	PA			
h m	B1.3. Observación, reflexión, comprensión e valoración do sentido global dos debates, os coloquios e as conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a, e aplicación das normas básicas que os regulan.	B1.3. escoitar de xeito activo e comprender o sentido global de textos orais.	LCLB1.3.1. escoita, observa e explica o sentido global de debates, coloquios e conversas espontáneas identificando a información salientable, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa e a postura de cada participante, así como as diferenzas formais e de contido que regulan os intercambios comunicativos formais e os intercambios comunicativos espontáneos.	Atende a debates, coloquios ou conversas organizadas na aula.	4	IOA	B	CS
				Resume o contido de debates, coloquios ou conversas organizadas realizadas na aula.	2	IOA		
				Especifica o tema de debates, coloquios ou conversas organizadas realizadas na aula.	4	IOA		
				Recoñece a intención comunicativa e as posturas dos participantes en debates, coloquios ou conversas organizadas realizadas na aula.	3	IOA		
				Distingue os intercambios comunicativos formais dos informais.	4	IOA		
				Distingue os intercambios comunicativos espontáneos dos planificados.	4	IOA		
h	B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo	B1.4. Recoñecer, interpretar e avaliar progresivamente a claridade ex-	LCLB1.4.1. Coñece o proceso de produción de discursos orais valorando a claridade	Coñece o proceso de produción dunha produción oral.	3	IOA	I	CL
				Identifica a adecuación, coherencia e cohesión nunha produción oral.	3	IOA		

	das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais.	positiva, a adecuación, a coherencia e a cohesión do contido das producións orais propias e alleas, así como os aspectos prosódicos e os elementos non verbais (acenos, movementos, ollada, etc.).	expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos.	Avalía erros lexicais, semánticos, gramaticais... en intervencións orais de outros.	1	IOA	I	CD CC
				Avalía aspectos non verbais (movimentos, xestualización, olladas...) en intervencións orais planificadas.	2	IOA		
			LCLB1.4.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos, da linguaxe non verbal, da xestión de tempos e do emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso.	Usa un ton de voz adecuado nas exposicións verbais.	4	IOA		
				Explica sen limitar-se a ler a exposición oral.	3	IOA		
				Mantén a ollada co auditorio e fai acenos expresivos nas exposicións orais propias.	3	IOA		
				Fai as intervencións orais no tempo exixido.	3	IOA		
				Usa axudas audiovisuais para as intervencións orais.	2	IOA		
g h	B1.5. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva.	B1.5. Aprender a falar en público, en situacións formais e informais, de xeito individual ou en grupo.	LCLB1.5.1. Realiza presentacións orais.	Realiza presentacións orais planificadas sobre temas xerais (deportes, noticias, divulgación científica ou cultural...)	4	IOA	B	CL
				Realiza presentacións orais sobre algún aspecto dos contidos tratados na aula.	4	IOA		
			LCLB1.5.2. Organiza o contido e elabora guións previos á intervención oral formal, seleccionando a idea central e o momento en que vai ser presentada ao seu auditorio, así como as ideas secundarias e os exemplos que van apoiar o seu desenvolvemento.	Prepara un esquema ou guión previo para a realización dunha presentación oral.	2	PA	I	CL
				Prepara intervencións orais de diversos tipos (monólogos, diálogos, poemas memorizados...).	2	PA		
				Participa en diálogos, monólogos ou conversas preparadas con antelación para seren dramatizadas (situacións da vida cotidiana, fragmentos teatrais...)	4	IOA		
				Recita poemas breves previamente memorizados.	2	IOA		
				Realiza intervencións orais non planificadas na aula.	2	IOA		
				Analiza e compara as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e informais.	2	IOA		
				Analiza e compara as similitudes e as diferenzas entre discursos planificados e espontáneos.	3	IOA		
			LCLB1.5.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais.	Adquire progresivamente vocabulario do nivel formal.	3	IOA	I	CL
				Usa un vocabulario adecuado nas intervencións orais.	3	IOA		
				Incorpora vocabulario do nivel formal nas intervencións orais.	2	IOA		
			LCLB1.5.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral.	Pronuncia con corrección e claridade nas presentacións orais.	3	IOA	I	CL
				Ten en conta a finalidade das mensaxes orais adaptando a pronuncia correcta e a claridade de exposición.	3	IOA		
				Expresa-se oralmente con coherencia e corrección, adaptando-se ás necesidades da situación comunicativa formal.	3	IOA		

			LCLB1.5.5. Avalía, por medio de guías, as producións propias e alleas, mellorando progresivamente as súas prácticas discursivas.	Avalía cun modelo preestabelecido intervencións orais dos compañeiros de aula.	3	PA	I	AA
				Autocorríxese ao falar se se cometeron erros lexicais, semánticos, gramaticais...	3	IOA		
				Identifica erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais... en intervencións orais de outros.	3	IOA		
				Autoavalía intervencións orais seguindo uns criterios preestabelecidos.	3	IOA		
				Recoñece erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais... en intervencións orais propias.	4	IOA		
				Autocorríxese erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais...	4	IOA		
				Avalía as intervencións orais propias ou alleas cun criterio construtivo.	4	IOA		
a d g	B1.6. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais.	B1.6. Participar e valorar a intervención en debates, coloquios e conversas espontáneas.	LCLB1.6.1. Participa activamente en debates e coloquios escolares respectando as regras de interacción, intervención e cortesía que os regulan, manifestando as súas opinións e respectando as opinións das demais persoas.	Intervén en debates ou conversas respectando a vez de palabra e as opinións dos demais.	4	IOA	B	CS
				Atén-se ao asunto dos debates ou coloquios.	4	IOA		
				Respeita a opinión dos demais en debates e outras intervencións orais.	4	IOA		
				Resume o contido de debates, coloquios ou conversas organizadas na aula.	3	IOA		
				Responde a preguntas feitas polo profesor ou outros alumnos sobre temas tratados na aula.	4	IOA		
				Intervén nas sesións de aula facendo preguntas, expondo dúbidas, comentando opinións... atendo-se ao tema que se trata.	3	IOA		
				Respeita o vez de palabra nas intervencións nas sesións de aula.	4	IOA		
				Atén-se ao asunto que se trata nas sesións de aula.	4	IOA		
			LCLB1.6.2. Avalía as intervencións propias e alleas.	Avalía as intervencións dos compañeiros de aula nun debate con un modelo preestabelecido.	1	PA	A	CL
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir								
b h	B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos.	B2.1. Aplicar estratexias de lectura comprensiva e crítica de textos.	LCLB2.1.1. Pon en práctica diferentes estratexias de lectura en función do obxectivo e o tipo de texto.	Le textos en formato impreso ou dixital.	4	OO	B	CL
				Relé textos para mellorar e afianzar a comprensión.	4	OO		
				Subliña as palabras, ideas ou conceptos máis relevantes.	3	PA-EX		
				Anota nas marxens ou á parte ideas ou conceptos importantes.	3	PA		
				Identifica e sinala a idea principal do contido dos textos.	4	PA-EX		

				Identifica e sinala as ideas secundarias do conteúdo dos textos.	3	PA-EX		
				Relaciona a idea principal coas secundarias dun texto.	3	PA-EX		
			LCLB2.1.2. Fai inferencias e hipóteses sobre o sentido dunha frase ou dun texto que conteña matices semánticos e que favorezan a construción do significado global e a avaliación crítica.	Entende frases feitas, proverbios, modismos, ironías... presentes en textos.	3	PA-EX		CL CM
				Reflecte sobre o sentido de frases concretas ou fragmentos que contribúen a deducir a idea principal dun texto.	2	PA-EX		
				Concebe unha idea que englobe o sentido dun texto e redacta-a en forma de frase.	3	PA-EX		
			LCLB2.1.3. Avalía o seu proceso de comprensión de lectura usando fichas sinxelas de autoavaliación.	Usa fichas de autoavaliación sinxelas para a comprensión dun texto.	3	OO		AA CM
h l	B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos.	B2.2. Ler, comprender, interpretar e valorar textos en diferentes formatos e soportes.	LCLB2.2.1. Recoñece e expresa o tema e a intención comunicativa de textos propios do ámbito persoal e familiar, educativo ou escolar, e social (medios de comunicación), identificando a tipoloxía textual seleccionada, a organización do contido, as marcas lingüísticas e o formato utilizado.	Le diversos tipos de textos.	4	OO	I	CL
				Comprende diversos tipos de textos.	4	PA-EX-IOA		
				Identifica os tipos textuais presentes nun texto.	2	PA-EX		
				Localiza o tema dun texto.	3	PA-EX		
				Estabelece a estrutura do texto.	2	PA-EX		
				Identifica as partes da estrutura dun texto a partir das marcas textuais presentes.	2	PA-EX		
				Localiza determinadas informacións .explícitas en textos	4	PA-EX		
				Localiza determinadas informacións implícitas en textos.	3	PA-EX		
				Deduce informacións implícitas en textos.	2	PA-EX		
				Deduce valoracións implícitas en textos.	1	PA-EX		
				Recoñece a intención comunicativa dun texto en relación coa tipoloxía textual.	2	PA-EX		
				LCLB2.2.2. Recoñece e expresa o tema e a intención comunicativa de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados identificando a tipoloxía textual seleccionada, as marcas lingüísticas e a organización do contido.	Identifica a modalidade dun texto.	2		
			Recoñece a intención comunicativa dun texto.	2	PA-EX			
Interpreta gráficos, esquemas, mapas conceptuais, mapas xeográficos, fotografías... e verbaliza-os oralmente ou por escrito.	2	PA-EX						

a c h	B2.3. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura organizando razoadamente as ideas e expóndoas, respectando as ideas das demais persoas.	B2.3. Manifestar unha actitude crítica ante a lectura de calquera tipo de textos a través dunha lectura reflexiva que permita identificar posturas de acordo ou desacordo, respectando en todo momento as opinións das demais persoas.	LCLB2.3.1. Identifica e expresa as posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	Le textos argumentativos sobre temas de actualidade.	4	OO	I	CL		
				Identifica posturas de acordo ou desacordo con ideas dun texto.	2	OO				
				Ordena os argumentos nun esbozo.	1	OO				
					LCLB2.3.2. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	Escrebe textos argumentativos.	4	PA-EX	B	CL
						Revisa as producións escritas antes da forma definitiva.	3	PA-EX		
					LCLB2.3.3. Respecta as opinións das demais persoas.	Defende as propias ideas asertivamente e con autocritica a fin de rebater opinións contrarias con argumentos sólidos.	2	PA-EX	I	CS
b e h	B2.4. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información.	B2.4. Procurar e manexar información, na biblioteca e noutras fontes, en papel ou dixital, para integrala nun proceso de aprendizaxe continua.	LCLB2.4.1. Utiliza de forma autónoma diversas fontes de información, e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos.	Acode á biblioteca para consultar información.	4	OO	B	CD		
				Pesquisa información na biblioteca sobre temas concretos.	4	OO				
				Busca información co manexo de dicionarios, enciclopedias ou obras de referencia sobre temas concretos.	4	OO				
				Busca información co manexo de ferramentas dixitais e internet sobre temas concretos.	4	OO				
				Acode á biblioteca para ler.	1	OO				
				Usa os servizos de empréstito da biblioteca.	1	OO				
e g h	B2.5. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso.	B2.5. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados.	LCLB2.5.1. Revisa o texto en varias fases para aclarar problemas co contido (ideas e estrutura) ou a forma (puntuación, ortografía, gramática e presentación), e avalía a súa propia produción escrita ou a dos seus compañeiros e das súas compañeiras.	Planifica textos elaborando esquemas, cuadros sinópticos, mapas conceptuais...	2	PA-EX	I	AA		
				Elabora esbozos para planificar textos como paso previo á escrita de textos.	2	PA-EX				
				Escrebe textos de diferentes tipos (narrativos, descritivos, expositivos...) planificados previamente.	3	PA-EX				
				Expresa-se por escrito con coherencia e corrección, adaptando-se á situación comunicativa.	2	PA-EX				
				Respeita a organización propia de cada xénero e atende ao uso correcto das grafías e as normas de acentuación.	2	PA-EX				
			LCLB2.5.2. Reescribe textos propios e alleos aplicando as propostas de mellora que se deducen da avaliación da produción escrita e axustándose ás normas ortográficas e gramaticais que permiten unha comunicación fluída.	Escrebe textos non planificados previamente.	3	PA-EX	I	CL		
				Reescribe textos corrixindo as incorreccións que presenten.	2	PA-EX				
				Resume textos.	2	PA-EX				

g h l	B2.6. Produción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos e escritura de textos dialogados.	B2.6. Escribir textos en diferentes soportes e formatos, en relación co ámbito de uso.	LCLB2.6.1. Escribe textos argumentativos con diferente organización secuencial, incorporando diversos tipos de argumento, imitando textos modelo.	Escrebe textos argumentativos.	2	PA-EX	I	CL
			Deseña presentacións dixitais sinxelas como soporte a intervencións orais.	1	PA-EX			
			Expresa-se por escrito con coherencia e corrección, adaptando-se ás necesidades da situación comunicativa.	2	PA-EX			
				Produce textos escritos argumentativos... respeitando a organización e atendendo ao uso correcto das grafías e as normas de acentuación.	2	PA-EX		
			LCLB2.6.2. Utiliza variados organizadores textuais nas exposicións e nas argumentacións.	Coñece a estrutura dun texto argumentativo.	2	PA-EX	I	CL
				Aplica a estrutura dos textos argumentativos ás producións propias.	2	PA-EX		
g h l	B2.8. Interese crecente pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe e como xeito de comunicar sentimentos, experiencias, coñecementos e emocións.	B2.7. Valorar a importancia da escritura como ferramenta de adquisición das aprendizaxes e como estímulo do desenvolvemento persoal.	LCLB2.6.3. Resume textos xeneralizando termos que teñen trazos en común, globalizando a información e integrándoa en oracións que se relacionen lxicamente e semanticamente, evitando parafrasear o texto resumido.	Resume textos sen parafrasear.	3	PA-EX	I	AA
			LCLB2.7.1. Produce textos diversos recoñecendo na escritura o instrumento que é capaz de organizar o seu pensamento.	Escrebe redaccións ou composicións sobre un tema preestabelecido.	3	PA-EX	B	CM
				Escrebe redaccións ou composicións sobre un tema de libre escolla.	4	PA-EX		
			LCLB2.7.2. Utiliza nos seus escritos palabras propias do nivel formal da lingua que incorpora ao seu repertorio léxico, e recoñece a importancia de enriquecer o seu vocabulario para expresarse oralmente e por escrito con exactitude e precisión.	Escrebe redaccións ou composicións cun vocabulario preestabelecido.	4	PA-EX	B	CL AA
				Escrebe redaccións ou composicións cunha estrutura e cuns organizadores textuais preestabelecidos.	4	PA-EX		
				Incorpora progresivamente vocabulario do nivel formal.	3	PA-EX		
			LCLB2.7.3. Valora e incorpora progresivamente unha actitude creativa ante a escritura.	Adquire gusto pola escritura creativa.	1	OO-PA	I	CC
				Escrebe redaccións ou composicións de carácter literario (narrativo ou ensaístico)	1	PA-EX		

			LCLB2.7.4. Coñece e utiliza ferramentas das tecnoloxías da información e da comunicación, participando, intercambiando opinións, comentando e valorando escritos alleos, ou escribindo e dando a coñecer os seus propios.	Usa redes sociais/blogues da materia, etc...	1	OO	A	CD CS			
Bloque 3. Coñecemento da lingua											
b h	B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz.	B3.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as súas normas de uso para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos, e para a composición e a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos, utilizando a terminoloxía gramatical necesaria para a explicación dos usos da lingua.	LCLB3.1.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos.	Identifica todas as categorías de palabras en textos.	4	PA-EX	I	CL AA			
				Corrixe erros de concordancia en textos.	4	PA-EX					
				Localiza ambigüidades en textos alleos ou propios.	2	PA-EX					
			h	B3.3. Recoñecemento, uso e explicación dos elementos constitutivos da palabra. Procedementos para formar palabras.	B3.2. Recoñecer e analizar a estrutura das palabras pertencentes ás diversas categorías gramaticais, distinguindo as flexivas das non flexivas.	LCLB3.1.2. Recoñece e corrixe erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais.	Aplica as regras xerais da ortografía.	4	PA-EX	I	CL AA
							Identifica e repara erros ortográficos en textos.	2	PA-EX		
							Coñece as regras xerais de acentuación.	4	PA-EX		
							Corrixe erros de acentuación.	3	PA-EX		
Identifica os elementos formais do idioma: estruturas sintácticas.	3	PA-EX									
Identifica categorías gramaticais, sintagmas e funcións sintácticas na oración simple.	4	PA-EX									
Identifica erros gramaticais en textos e corrixe-os.	4	PA-EX									
h			LCLB3.2.1. Recoñece e explica os elementos constitutivos da palabra (raíz e afixos), e aplica este coñecemento á mellora da comprensión de textos escritos e ao enriquecemento do seu vocabulario activo.	Identifica os elementos formais do idioma: procedementos de formación de palabras (derivación, composición)	3	PA-EX	I	CL AA			
				Identifica os elementos formais básicos nos planos fónico e morfosintáctico e utilízalos como medio de expresión verbal.	3	PA-EX					
				Recoñece lexemas e morfemas.	3	PA-EX					
				Analiza a estrutura morfolóxica en palabras.	3	PA-EX					
				Distingue palabras simples, derivadas e compostas.	3	PA-EX					
			Distingue siglas e acrónimos.	3	PA-EX	I	CL				

			palabras, distinguindo as compostas, as derivadas, as siglas e os acrónimos.	Explica como se forman as palabras derivadas.	3	PA-EX		
				Explica como se forman as palabras compostas.	3	PA-EX		
h	B3.4. Recoñecemento, identificación e explicación do uso dos grupos de palabras (nominal, adxectivo, preposicional, verbal e adverbial) e das relacións que se establecen entre os elementos que os conforman no marco da oración simple.	B3.3. Observar, recoñecer e explicar os usos dos grupos nominais, adxectivos, verbais, preposicionais e adverbiais dentro do marco da oración simple.	LCLB3.3.1. Identifica os grupos de palabras en frases e textos, diferenciando a palabra nuclear do resto de palabras que o forman, e explica o seu funcionamento no marco da oración simple.	Distingue os elementos formais do idioma: estruturas sintácticas.	4	PA-EX	B	CL
				Identifica sintagmas (ou frases) nominais.	4	PA-EX		
				Identifica sintagmas (ou frases) adxectivas.	4	PA-EX		
				Identifica sintagmas (ou frases) adverbiais.	4	PA-EX		
				Identifica sintagmas (ou frases) preposicionais.	4	PA-EX		
				Analiza sintagmas e oracións.	2	PA-EX		
			LCLB3.3.2. Recoñece e explica nos textos o funcionamento sintáctico do verbo a partir do seu significado, distinguindo os grupos de palabras que poden funcionar como complementos verbais argumentais e adxuntos.	Conxuga as formas verbais do modo indicativo.	3	PA-EX	I	CL
				Distingue as formas verbais do presente e do imperfecto de subxuntivo.	3	PA-EX		
				Distingue os aspectos imperfectivo e perfectivo.	3	PA-EX		
				Distingue os modos verbais.	3	PA-EX		
h	B3.5. Recoñecemento, uso e explicación dos elementos constitutivos da oración simple: suxeito e predicado. Oracións impersonais, activas e pasivas.	B3.4. Recoñecer, usar e explicar os elementos constitutivos da oración simple.	LCLB3.4.1. Recoñece e explica nos textos os elementos constitutivos da oración simple, diferenciando suxeito e predicado e interpretando a presenza ou a ausencia do suxeito como unha marca da actitude, obxectiva ou subxectiva, do emisor.	Localiza o suxeito da oración.	4	PA-EX	B	CL
				Localiza o predicado da oración.	4	PA-EX		
				Corrixe erros de concordancia de número e persoa seguindo estratexias.	4	PA-EX		
			LCLB3.4.2. Transforma oracións activas en pasivas e viceversa, e explica os papeis semánticos do suxeito (axente, paciente e causa).	Transforma oracións activas en pasivas e viceversa.	4	PA-EX	B	AA
				Distingue suxeito axente e suxeito paciente.	4	PA-EX		
				Distingue entre suxeito axente e complemento circunstancial de causa.	4	PA-EX		
			LCLB3.4.3. Amplía oracións nun texto usando diferentes grupos de palabras, utilizando os nexos adecuados e creando oracións novas con sentido completo.	Completa oracións usando nexos.	4	PA-EX	B	CL
				Une oracións con nexos.	4	PA-EX		
				Substituí con pronomes ou outros procedimentos os elementos repetitivos.	4	PA-EX		

a	B3.6. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.	B3.5. Identificar os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna presentes nos textos, recoñecendo a súa función na organización do contido do discurso.	LCLB3.5.1. Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), valorando a súa función na organización do contido do texto.	Identifica os usos de marcadores discursivos aditivos, contrastivos, explicativos.	4	PA-EX	I	CL		
				Identifica os usos de marcadores digresores (<i>por certo, a propósito...</i>)	3	PA-EX				
				Identifica os usos de marcadores consecutivos (<i>por tanto, por conseguinte, en consecuencia, de ahí, entónces, pues, así, así pues...</i>)	3	PA-EX				
				Usa os conectores nas producións orais e escritas.	4	PA-EX				
				Fai substitucións pronominais nas producións escritas propias.	3	PA-EX				
				Usa sinónimos e hiperónimos nas producións escritas propias.	3	PA-EX				
a h	B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos.	B3.6. Identificar a intención comunicativa da persoa que fala ou escribe.	LCLB3.6.1. Identifica e usa en textos orais ou escritos as formas lingüísticas que fan referencia ao emisor e ao receptor ou á audiencia (persoa gramatical, uso de pronomes, suxeito axente ou paciente, oracións impersoais, etc.).	Distingue obxectividade e subxectividade en enunciados ou textos orais ou escritos.	3	PA-EX	I	CL		
				Identifica a intención do emisor en proposicións (asertiva, interrogativa, exclamativa, dubitativa, desiderativa e imperativa).	3	PA-EX				
				Analiza as referencias internas ao emisor e receptor en textos.	4	PA-EX				
				Explica a diferenza que implica o uso dos tempos e modos verbais (oracións impersoais, presente histórico...).	2	PA-EX				
				Explica a diferenza que implica o uso das voces verbais (activa ou pasiva)	2	PA-EX				
				Explica a diferenza que implica o uso de formas persoais (plural de modestia)	2	PA-EX				
a h	B3.8. Explicación progresiva da coherencia do discurso, tendo en conta as relacións gramaticais e léxicas que se establecen no interior do texto e a súa relación co contexto.	B3.7. Interpretar adecuadamente os discursos orais e escritos tendo en conta os elementos lingüísticos, as relacións gramaticais e léxicas, a estrutura e a disposición dos contidos en función da intención comunicativa.	LCLB3.7.1. Recoñece a coherencia dun discurso atendendo á intención comunicativa do emisor, identificando a estrutura e a disposición de contidos.	Identifica os elementos formais do idioma: conexión entre oracións.	4	PA-EX	B	CL		
				Identifica a estrutura dun texto	4	PA-EX				
				Recoñece a intención comunicativa do emisor dun texto	4	PA-EX				
				Recoñece a coherencia interna dun texto	4	PA-EX				
				LCLB3.7.2. Identifica estruturas textuais (narración, descrición, explicación e diálogo), explica os mecanismos lingüísticos que as diferencian e aplica os coñecementos adquiridos na produción e na mellora de textos propios e alleos.		Distingue as estruturas textuais narrativa, descritiva, explicativa e dialogada.	4	PA-EX	I	CC AA
						Explica as características das estruturas textuais narrativa, descritiva, explicativa e dialogada.	3	PA-EX		
						Aplica os mecanismos lingüísticos necesarios para producir textos narrativos, descritivos, explicativos e dialogados.	2	PA-EX		

a h l	B3.9. Coñecemento das orixes históricas da realidade plurilingüe de España, e valoración como fonte de enriquecemento persoal e como mostra da riqueza do noso patrimonio histórico e cultural.	B3.8. Coñecer a realidade plurilingüe de España, a distribución xeográfica das súas linguas e dos dialectos, as súas orixes históricas e algúns dos seus trazos diferenciais.	LCLB3.8.1. Localiza nun mapa as linguas de España e explica algunha das súas características diferenciais, comparando varios textos, recoñece as súas orixes históricas e describe algúns dos seus trazos diferenciais.	Distingue cales son as linguas de España.	4	PA-EX	B	CS
				Localiza nun mapa as linguas de España.	4	PA-EX		
				Distingue as principais variedades xeográficas do castellano en España.	3	PA-EX		
				Identifica textos escritos nas distintas linguas de España.	4	PA-EX		
				Recoñece a diversidade lingüística da Galiza e de España e a súa problemática.	4	PA-EX		
				Valora positivamente a diversidade lingüística da Galiza e de España, as súas vantaxes e dereitos.	4	PA-EX		
i l	B3.10. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	B3.9. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	LCLB3.8.2. Recoñece as variedades xeográficas do castelán dentro e fóra de España.	Localiza nun mapa a distribución do español no mundo.	3	PA-EX	B	CS
				Distingue os trazos máis relevantes das principais variedades do español no mundo.	2	PA-EX		
				Identifica textos escritos nas distintas variedades do español con trazos recoñecíbeis.	1	PA-EX		
				Evita estereotipos lingüísticos e culturais sobre calquer persoa ou colectivo humano.	4	PA-EX		
				Considera o plurilingüismo como un valor positivo e útil.	4	PA-EX		
i l	B3.10. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	B3.9. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	LCLB3.9.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	Elabora carteis ou murais.	3	PA-EX	I	CL AA
				Confecciona presentacións dixitais.	3	PA-EX		
				Comenta películas ou libros.	3	PA-EX		
				Evita comentarios discriminatorios contra caisquer linguas e os seus falantes.	4	PA-EX		
				Evita comentarios discriminatorios de carácter machista, racista, xenófobo ou contra calquer outra condición (discapacitados, homosexuais...)	4	PA-EX		
g h	B3.11. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as lin-	B3.10. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e	LCLB3.10.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra desenvol-	Aprende mañás para solucionar dúbidas da ortografía castellana por meio do galego (h, ll/y...)	3	PA-EX	I	AA
				Soluciona dúbidas ortográficas entre galego e castellano (<i>oráis/orais, actuáis/actuais...</i>)	2	PA-EX		

	guas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	vidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras.	Traduce textos ou expresións do galego para o castellano.	3	PA-EX		
				Soluciona dúbidas léxicas entre o galego e o castellano.	2	PA-EX		
Bloque 4. Educación literaria								
h i n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.1. Ler fragmentos ou obras da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás súas afeccións, amosando interese pola lectura.	LCLB4.1.1. Valora algunha das obras de lectura libre, resumindo o contido, explicando os aspectos que máis chamaron a súa atención e o que a lectura lle achegou como experiencia persoal.	Le 3 obras literarias obrigatorias da literatura española.	4	EX	B	CL CC
				Le outras obras literarias voluntariamente.	1	OO		
				Le fragmentos de obras literarias.	4	OO		
				Identifica os xéneros literarios e as súas características básicas.	4	PA-EX		
				Distingue as principais figuras literarias (personalización, aliteración...).	4	PA-EX		
				Mede os versos de poemas sinxelos e familiariza-se con algunhas estrofas: pareado, terceto, cuarteto, soneto, romance.	4	PA-EX-IOA		
	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.2. Favorecer a lectura e comprensión de obras literarias da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás propias afeccións, contribuíndo á formación da personalidade literaria.	LCLB4.2.1. Desenvolve progresivamente o seu propio criterio estético perseguindo como única finalidade o pracer pola lectura.	Dramatiza textos ao le-los.	2	IOA	I	CC
				Valora criticamente os textos lidos.	3	IOA		
	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo para	B4.3. Promover a reflexión sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes (música, pintura, cine, etc.), como expresión do sentimento humano, analizando e	LCLB4.3.1. Compara textos literarios e pezas dos medios de comunicación que respondan a un mesmo tópico, observando, analizando e explicando os puntos de vista segundo o medio, a época	Asiste a representacións teatrais, visionamentos de filmes, audicións, exposicións ou proxeccións de imaxens.	4	OO	B	CS CC
				Relaciona e compara leituras con filmes ou representacións e reflexiona sobre o conteúdo e demais elementos narrativos.	3	IOA		
				Observa pinturas, esculturas e edificios e escuita música das épocas literarias tratadas.	4	OO		

	lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	relacionando obras literarias, musicais e arquitectónicas, e personaxes, temas, etc. de todas as épocas.	ou a cultura, e valorando e criticando o que le ou ve.	Relaciona obras artísticas (cuadros, pezas musicais...) con textos literarios lidos.	3	PA-EX-IOA						
				Realiza comentarios de textos e fragmentos de obras literarias.	2	PA-EX-IOA						
		B4.4. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de ler e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios.	LCLB4.4.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as.	Fala e comenta na aula as lecturas.	3	IOA	A	CL CC				
			LCLB4.4.2. Traballa en equipo determinados aspectos das lecturas propostas ou seleccionadas polo alumnado, investigando e experimentando de forma progresivamente autónoma.	Pesquisa en común información sobre autores, época ou outras circunstancias das obras lidas en clase.	3	PA	I	CS SI AA				
h i n c	B4.2. Aproximación aos xéneros literarios e ás obras máis representativas da literatura española da Idade Media ao Século de Ouro a través da lectura e explicación de fragmentos significativos e, de ser o caso, textos completos. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc.	B4.5. Comprender textos literarios representativos da literatura da Idade Media ao Século de Ouro recoñecendo a intención do/da autor/a, relacionando o seu contido e a súa forma cos contextos socioculturais e literarios da época, identificando o tema, recoñecendo a evolución dalgúns tópicos e formas literarias, e expresando esa relación con xuízos persoais razoados.	LCLB4.5.1. Le e comprende unha selección de textos literarios, en versión orixinal ou adaptados, e representativos da literatura da Idade Media ao Século de Ouro, identificando o tema, resumindo o seu contido e interpretando a linguaxe literaria.	Identifica autores, obras e feitos literarios máis representativos da historia da literatura desde a Idade Media até o s. XVIII.	2	PA-EX-IOA	I	CL CC				
				Distingue as características da lingua literaria: métrica e rima; a combinación dos versos (estrofas e poemas) xéneros e subxéneros literarios.	2	PA-EX-IOA						
							LCLB4.5.2. Expresa a relación entre o contido da obra, a intención do/da autor/a e o contexto, e o mantemento de temas e formas, emitindo xuízos persoais razoados.	Identifica a intención do autor dun texto literario e relaciona-a co contexto histórico e social da época.	2	PA-EX-IOA	I	CC
							Contrasta estereotipos doutras épocas cos actuais.	2	PA-EX			
							Recoñece personaxes-tipo presentes nunha obra literaria e a súa evolución ao longo dos períodos histórico-literarios.	3	PA-EX-IOA			
							Identifica os temas principais tratados nos diversos períodos histórico-literarios.	3	PA-EX-IOA			
h i n	B4.3. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do	B4.6. Redactar textos persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.	LCLB4.6.1. Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.	Redacta textos literarios imitando un modelo.	3	PA	I	CC				
				Redacta textos literarios seguindo unha planificación ou un esquema preestablecido.	2	PA						
				Redacta textos literarios sen planificación previa.	1	PA						

	xénero e con intención lúdica e creativa.		LCLB4.6.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos.	Redacta individualmente textos literarios inspirados nas épocas estudadas.	1	PA	A	CL AA			
				Redacta en común textos literarios inspirados nas épocas estudadas.	1	PA					
				Expón os propios textos literarios.	1	PA					
e	B4.4. Consulta e utilización de fontes e recursos variados de información para a realización de traballos.	B4.7. Consultar e citar adecuadamente fontes de información variadas, para realizar un traballo educativo en soporte impreso ou dixital sobre un tema do currículo de literatura, adoptando un punto de vista crítico e persoal, e utilizando as tecnoloxías da información.	LCLB4.7.1. Achega nos seus traballos escritos ou orais conclusións e puntos de vista persoais e críticos sobre as obras literarias estudadas, expresándose con rigor, claridade e coherencia.	Redacta individualmente traballos críticos sobre as leituras.	1	PA	A	SI CC			
				Redacta traballos críticos en común sobre as leituras.							
				Expón os propios traballos críticos.	1	PA					
						LCLB4.7.2. Utiliza recursos variados das tecnoloxías da información e da comunicación para a realización dos seus traballos educativos.	Procura información sobre o contexto histórico e social desde a Idade Media até o s. XVIII.	1	PA	A	CL CC
							Redacta individualmente monografías sobre o contexto histórico e social.	1	PA		
							Redacta en común monografías sobre o contexto histórico e social.	1	PA		
							Expón as propias monografías.	1	PA		

3.4 . 4º ESO

3.4.1 . Temporalización. 4 ESO

Tempo	Distribución	Blocos	Sesións	Padróns
Primeiro trimestre	Unidade 0 de literatura	2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Cervantes. Quevedo e Góngora.	Set. 3	(de 3 ESO) LCLB2.1.1 LCLB2.2.1-2.2.2 LCLB2.3.2 LCLB2.7.4
		4.Educación literaria. O Barroco: contexto. Literatura barroca: temas, estilo e intencionalidade. Lírica: conceptismo e culteranismo. Quevedo e Góngora. Prosa: evolución da novela picaresca, o relato satírico-fantástico e o alegórico.	Out. 6	(de 3 ESO) LCLB4.3.1 LCLB4.5.1-4.5.2 LCLB4.6.1-4.6.2 LCLB4.7.1-4.7.2
	Unidade 0 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. A exposición de información. O noticiario. O debate	Out. 1	(de 3 ESO) LCLB1.1.1-1.1.3 LCLB1.2.1-2.2 LCLB1.3.1 LCLB1.4.2
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A exposición. A noticia. Textos xornalísticos de opinión. Reportaxe e crónica.	Out. 2	(de 3 ESO) LCLB2.1.1-2.1.3 LCLB2.2.1-2.2.2 LCLB2.3.1-2.3.3 LCLB2.4.1 LCLB2.5.1-2.5.2 LCLB2.6.1-2.6.2 LCLB2.7.1-2.7.4
		3.Coñecemento da lingua. O predicado: predicado nominal e verbal. Complementos. Clasificación das oracións polo predicado. Ortografía: Grafías h, ll/y. Regras xerais de acentuación: ditongos, tritongos e hiatos, acento diacrítico. Acentuación de interrogativos e exclamativos, compostos e maiúsculas. Fenómenos semánticos: monosemia, polisemia, sinonimia homonimia paronimia, hiperonimia, tabús e eufemismos. Derivación e composición, encurtamentos, siglas, acrónimos e locucións.	Out. 3	(de 3 ESO) LCLB3.1.1-3.1.2 LCLB3.4.1-3.4.2 LCLB3.6.1 LCLB3.10.1
	Unidade 1 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar O texto oral descritivo A descrición dun edificio	Nov. 1	LCLB1.1.1-1.4, 1.6 LCLB1.2.1-2.6 LCLB1.3.1, 3.3, 3.5 LCLB1.4.1-4. LCLB1.5.1 LCLB1.6.1-6.6 LCLB1.7.1 LCLB1.8.1
2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A descrición. Efecto estético da descrición Clases de descricións segundo o punto de vista do emisor: científica e literaria (realista, impresionista, idealizante, deformante) Clases de descrición segundo o conteúdo: retrato (prosopografía, etopea), caricatura, de animais, de obxectos, de lugares e de procesos temporais Clases de descricións segundo o seu dinamismo: estáticas e dinámicas O texto e as súas propiedades: adecuación, coherencia e cohesión A adecuación do texto á situación		Nov. 3	LCLB2.1.1-1.6 LCLB2.2.1, 2.3- 2.4, 2.5 LCLB2.3.1-3.3 LCLB2.4.1-4.2 LCLB2.5.1-5.6 LCLB2.6.1-6.4 LCLB2.7.1-7.4	
3.Coñecemento da lingua. Situación do español no mundo. O español na Europa e nos EUA As linguas de España. Os dialectos meridionais do castellano Variedades sociais da lingua. Variedades diafásicas da lingua O sintagma e as súas clases. O enunciado: a oración e a frase Clasificación dos enunciados pola súa modalidade A modalidade nas fórmulas de cortesía A estrutura da oración. A concordancia entre o suxeito e o predicado Concordancias especiais. O suxeito da oración ANEXO: Valores expresivos dos elementos do SN. O adxectivo cualificativo		Nov. 6	LCLB3.1.1 LCLB3.6.2 LCLB3.8.4 LCLB3.10.1-10.2	
Unidade 2 de lingua	1.Comunicación oral. Escuitar e falar. O texto oral narrativo A narración dunha noticia	Nov. 1	LCLB1.1.1-1.4, 1.6 LCLB1.2.1-2.6 LCLB1.3.1, 3.3, 3.5 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.5.1 LCLB1.6.1-6.6 LCLB1.7.1 LCLB1.8.1	

Segundo trimestre		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A narración: a narración literaria e a narración informativa A narración e os seus elementos Tipos de narrador en función da persoa gramatical que se vai utilizar para contar a historia e o grao de participación do narrador na historia A acción narrativa e os tempos verbais O tempo da narración: lineal, <i>flashforward</i> e <i>flashback</i> O ritmo da acción narrativa e os seus trazos lingüísticos e retóricos Propiedades do texto: a coherencia lóxica O tema. Información coñecida e información nova A progresión do tema: tema constante, temas enlazados e temas derivados</p>	Nov. 2	LCLB2.2.1, 2.3 LCLB2.5.1-5.6 LCLB2.6.1-6.4 LCLB2.7.1-7.4
		<p>3.Coñecemento da lingua. O suxeito léxico e o suxeito gramatical. O suxeito omitido Oracións impersonais O predicado: función sintáctica, significado e estrutura Predicado nominal e predicado verbal Estrutura do predicado verbal: verbos sen complementos obrigatorios, con complementos adxuntos e con complementos obrigatorios O complemento directo: significado e identificación. <i>Leísmo</i> O complemento indirecto: significado e identificación. <i>Laísmo</i> O complemento de rexime verbal: significado e identificación O complemento circunstancial: significado e identificación Os complementos oracionais O complemento predicativo: significado e identificación O complemento axente: significado e identificación ANEXO: Valores expresivos dos elementos do SN. O artigo determinado e o artigo indeterminado</p>	Dec. 4	LCLB3.6.2
	Unidade 1 de literatura	<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: Feijoo e Bécquer</p>	Xan. 1	LCLB2.1.1-1.6 LCLB2.2.1, 2.3-2.6 LCLB2.3.1-3.3
		<p>4.Educación literaria. Séculos XVIII e XIX: contexto político, social e cultural O Século das Luces: Ilustración e Neoclasicismo Os ensaístas do s. XVIII: Feijoo e a modernización da ciencia española, Jovellanos e o progreso político e económico, José Cadalso e o tema de España A poesía neoclásica: poesía anacreóntica e poesía didáctica O teatro neoclásico: características O teatro de Moratín Prerromantismo: poesía ético-filosófica Cronoloxía do movemento romántico na España O Romanticismo: características Poesía romántica e posromántica: características e evolución. Zorrilla, Espronceda e Bécquer José de Espronceda: <i>El diablo mundo</i>, un poema complexo Gustavo Adolfo Bécquer. <i>Rimas</i> Rosalía de Castro, poetisa do Rexurdimento A novela histórica: idealización do pasado medieval A novela histórica na Europa A prosa costumista: Mariano José de Larra O teatro romántico: José Zorrilla e <i>Don Juan Tenorio</i> O mito de don Juan Literatura e arte. Literatura e cinema</p>	Xan. 4	LCLB4.2.1 LCLB4.3.3-3.4 LCLB4.4.1-4.2
	Unidade 2 de literatura	<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: Galdós</p>	Xan. 1	LCLB2.1.1-1.6 LCLB2.2.1, 2.3-2.6 LCLB2.3.1-3.3
		<p>4.Educación literaria. O Realismo e o Naturalismo: contexto político, social e cultural A novela realista: características O Realismo en España. O Realismo na Europa O Naturalismo: cronoloxía e características da novela naturalista O Naturalismo na Europa O retrato realista e o retrato naturalista Benito Pérez Galdós: evolución da súa obra literaria e estilo Leopoldo Alas «Clarín»: <i>La Regenta</i></p>	Xan. 3 Feb. 1	LCLB4.2.1, 2.3 LCLB4.3.3-3.4 LCLB4.4.1-4.2
	Manual de ortografía e léxico	<p>3.Coñecemento da lingua. Uso de g. Uso de j. Uso de b. Uso de v. Uso de h Síllaba tónica e síllaba átona. O acento fonolóxico e o acento ortográfico Palabras agudas, graves e esdrúxulas. Regras xerais de acentuación A vírgula. O punto. O punto e vírgula Monosemia e polisemia. Palabras sinónimas: totais e parciais Palabras antónimas: totais e recíprocas Estrutura da palabra: os monemas O lexema. Os morfemas: dependentes e independentes</p>	Feb. 3	LCLB3.3.1-3.3 LCLB3.4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.7.1

		Os morfemas dependentes: desinencias, afixos e apreciativos A derivación. A composición. A parasíntese		
Segundo trimestre	Unidade 3 de lingua	1.Comunicación oral. Escuchar e falar. O texto oral expositivo divulgativo A exposición de ideas O debate	Feb. 1	LCLB1.1.1-1.4, 1.6 LCLB1.2.1-2.6 LCLB1.3.1, 3.3, 3.5 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.5.1 LCLB1.6.1-6.6 LCLB1.7.1 LCLB1.8.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A exposición Clases de exposición: divulgativa e científica Estrutura da exposición: indutiva, dedutiva e encaadrada Características lingüísticas da exposición A inclusión de citas de fontes	Feb. 4	LCLB2.5.1-5.6 LCLB2.6.1-6.5 LCLB2.7.1-7.4
		3.Coñecemento da lingua. A oración simples. Esquema semántico e sintáctico Erros sintácticos frecuentes A orden dos elementos na oración simples. O complemento oracional Conectores textuais. O vocativo Alternancia entre construcións oracionais e nominais: nominalización da oración simples. Clasificación da oración simples A análise sintáctica da oración simples ANEXO: Valores expresivos dos elementos do SN. Deixis persoal: pronomes e desinencias Propiedades do texto: a cohesión lingüística. A cohesión léxica Repeticións. A palabra chave. Significados equivalentes: sinónimos e hipónimos. Significados opostos: antónimos Significados relacionados: campo semántico, campo léxico e familia de palabras. A anáfora e a catáfora: anticipar e recordar información	Mar. 2	LCLB3.1.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.6.2-6.4 LCLB3.9.1
	Unidade 4 de lingua	1.Comunicación oral. Escuchar e falar. O texto oral argumentativo obxectivo A construción dunha argumentación	Mar. 1	LCLB1.1.1-1.4, 1.6 LCLB1.2.1-2.6 LCLB1.3.1, 3.3, 3.5 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.5.1 LCLB1.6.1-6.6 LCLB1.7.1 LCLB1.8.1
		2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A argumentación Clasificación da argumentación desde o punto de vista do autor: obxectiva e subxectiva Clasificación da argumentación segundo o tema ou área do saber Clasificación da argumentación segundo o xénero Argumentos subxectivos, obxectivos e cuxa credibilidade depende da tese que se defende, a situación e a credibilidade do emisor. As falacias	Mar. 2	LCLB2.5.1-5.6 LCLB2.6.1-6.5 LCLB2.7.1-7.4
		3.Coñecemento da lingua. A oración composta: definición e clasificación. A proposición Oracións xuxtapostas, coordinadas e subordinadas: definicións e clasificación Os nexos oracionais. A subordinación substantiva. O estilo directo e o estilo indirecto. Verbos de fala A análise da oración composta subordinada substantiva. O dequeísmo ANEXO: Valores expresivos do núcleo do SV. Os tempos do modo indicativo	Mar. 3	LCLB3.6.1-6.4
	Unidade 3 de literatura	2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: Unamuno	Mar. 1	LCLB2.1.1-1.6 LCLB2.2.1, 2.3-2.6 LCLB2.3.1-3.3
		4.Educación literaria. Modernismo e Grupo do 98: contexto político, social e cultural O Modernismo hispanoamericano: orixen, difusión, cronoloxía, influencias, temas, estilo e autores. O Modernismo español Rubén Darío: vida, obra, temas, estilo e influencia literaria Antonio Machado: do simbolismo á poesía cívica. Os símbolos de Antonio Machado Juan Ramón Jiménez: do Modernismo á poesía pura Grupo do 98, escritores comprometidos con España. Os temas do 98 Miguel de Unamuno: ensaio e temas filosóficos da súa obra A <i>novela</i> de Miguel de Unamuno. Azorín, ensaísta A novela do 98. Renovación. Baroja, a novela impresionista	Mar. 3	LCLB4.2.1, 2.3 LCLB4.3.3-3.4 LCLB4.4.1-4.2

Terceiro trimestre	Unidade 4 de literatura	<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: Lorca e Salinas</p>	Mar. 1	LCLB2.1.1-1.6 LCLB2.2.1, 2.3-2.6 LCLB2.3.1-3.3
		<p>4.Educación literaria. A Idade de Prata (1914-1936): contexto político, social e cultural Características xerais e etapas da Idade de Prata O Novecentismo: rechazo do Modernismo en busca dunha arte de ideas A Xeración do 14: ideario. Ortega y Gasset, Juan Ramón Jiménez, Gabriel Miró e Ramón Pérez de Ayala As avanguardas europeas: ruptura radical co pasado Principais ismos: Cubismo, Futurismo, Dadaísmo, Expresionismo e Surrealismo As avanguardas en España: recepción, surximento das avanguardas hispánicas, Surrealismo español e decadencia das avanguardas deshumanizadas A Xeración do 27: concepto, orixen do termo, integrantes, contexto cultural, influencias, características poéticas e linguaxe, etapas Poesía popular e de exilio: Rafael Alberti; Poesía popular: Gerardo Diego Avanguardia e exilio: Luis Cernuda; Poesía surrealista: Vicente Aleixandre Poesía amorosa: Pedro Salinas; Poesía pura: Jorge Guillén Poesía tradicional e avanguardista: Federico García Lorca. Os temas e os símbolos de Federico García Lorca. Evolución do teatro entre 1900 e 1936</p>	Abr. 4	LCLB4.2.1, 2.3 LCLB4.3.3-3.4 LCLB4.4.1-4.2
	Manual de ortografía e léxico	<p>3.Coñecemento da lingua. A frase feita A locución: adverbial, conxuntiva, verbal, nominal, adxectivo e prepositiva Uso de x. Uso de y e ll. Uso de m Casos especiais de acentuación. Ditongos. Tritongos. Hiatos Acentuación de palabras compostas Casos especiais de acentuación A parasíntese Os puntos suspensivos Os dous puntos A interrogación e a exclamación O travesón Palabras homónimas: homófonas e homógrafas. Palabras parónimas</p>	Abr. 1	LCLB3.3.1-3.3 LCLB3.4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.7.1
Terceiro trimestre	Unidade 5 de lingua	<p>1.Comunicación oral. Escuchar e falar. O texto oral argumentativo subxectivo O cinefórum</p>	Abr. 1	LCLB1.1.1-1.4, 1.6 LCLB1.2.1-2.6 LCLB1.3.1, 3.3, 3.5 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.5.1 LCLB1.6.1-6.6 LCLB1.7.1 LCLB1.8.1
		<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. A argumentación obxectiva e subxectiva Tipos de argumentos A argumentación dedutiva A argumentación inductiva A argumentación encadrada Características lingüísticas das argumentacións subxectivas A presenza do receptor na argumentación</p>	Abr. 1	LCLB2.5.1-5.6 LCLB2.6.1-6.5 LCLB2.7.1-7.4
	<p>3.Coñecemento da lingua. A subordinación adxectiva: o relativo e o antecedente Clases de subordinadas adxectivas: especificativas e explicativas A substantivación e a subordinación adxectiva substantivada A función sintáctica do relativo A análise dunha oración composta de subordinada adxectiva A subordinación adverbial As subordinadas adverbiais propias e improprias As subordinadas adverbiais circunstanciais e cuantitativas As subordinadas adverbiais propias: de lugar, de tempo e de modo ANEXO: Valores expresivos do SV: modo indicativo e modo subxuntivo A interpretación da información dun texto: significados explícito e implícito, literal e figurado</p>	Abr. 3	LCLB3.2.1 LCLB3.4.1-4.2 LCLB3.6.1-6.4	
	Unidade 6 de lingua	<p>1.Comunicación oral. Escuchar e falar. A reportaxe O debate</p>	Abr. 1	LCLB1.1.1-1.4, 1.6 LCLB1.2.1-2.6 LCLB1.3.1, 3.3, 3.5 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.5.1 LCLB1.6.1-6.6 LCLB1.7.1 LCLB1.8.1

	<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Os xéneros xornalísticos de información: a noticia e a reportaxe Información e opinión. Manipulación informativa A subxectividade dos xéneros de información Os xéneros xornalísticos de opinión: o artigo de fondo, o editorial, a columna, a carta ao director A reportaxe e a crónica</p>	Abr. 1	LCLB2.5.1-5.6 LCLB2.6.1-6.5 LCLB2.7.1-7.4
	<p>3.Coñecemento da lingua. A subordinación adverbial circunstancial Clasificación das subordinadas circunstanciais: causal, final, condicional e concesiva As subordinadas adverbiais cuantitativas: adverbiais improprias consecutivas e adverbiais improprias comparativas Os conectores lóxicos: causa e efecto Os conectores de causa. Os conectores consecutivos Os conectores condicionais Os conectores finais Os organizadores do texto</p>	Abr. 1 Mai. 3	LCLB3.6.1-6.4 LCLB3.9.2
Unidade 5 de literatura	<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: Cela e García Márquez</p>	Mai. 1	LCLB2.1.1-1.6 LCLB2.2.1, 2.3-2.6 LCLB2.3.1-3.3
	<p>4.Educación literaria. A posguerra (1936-1960): contexto político, social e cultural A novela existencial e tremendista dos anos cuarenta: características. <i>La familia de Pascual Duarte</i>, de Camilo José Cela, e <i>Nada</i>, de Carmen Laforet A novela social dos anos cincuenta: tipos. <i>La colmena</i>, de Camilo José Cela, <i>El Jarama</i>, de Rafael Sánchez Ferlosio e <i>Dos días de septiembre</i>, de José Manuel Caballero Bonald Miguel Delibes: vida e obra. Evolución da súa obra literaria, a vixencia do seu pensamento e os temas e a linguaxe da súa obra Do realismo social ao Realismo máxico. O <i>boom</i> da novela hispanoamericana: Gabriel García Márquez e Mario Vargas Llosa A novela experimental dos anos 1962-1975: da renovación á experimentación. A novela de hoxe. O conto de hoxe: do realismo social ao Realismo máxico. O microrrelato, un xénero de moda. A novela do exilio.</p>	Mai. 4	LCLB4.2.1, 2.3 LCLB4.3.3-3.4 LCLB4.4.1-4.2
Unidade 6 de literatura	<p>2.Comunicación escrita. Ler e escribir. Leitura de textos: Delibes e Buero Vallejo</p>	Mai. 1	LCLB2.1.1-1.6 LCLB2.2.1, 2.3-2.6 LCLB2.3.1-3.3
	<p>4.Educación literaria. Anos sesenta-actualidade: contexto político, social e cultural O teatro de evasión dos anos cuarenta O teatro de humor dos anos cuarenta O teatro do absurdo europeu O teatro comprometido dos anos 1949-1975: teatro existencial e teatro social ou de denuncia <i>Antonio Buero Vallejo e Historia de una escalera</i> O teatro do absurdo: <i>Pic-Nic</i>, de Fernando Arrabal O teatro innovador en Europa O teatro na democracia: escenografía, temas, técnicas dramáticas, linguaxe e ideoloxía Os grupos de teatro independentes A poesía dos anos cuarenta: a poesía do rexime, a poesía arraigada e a poesía desarraigada A poesía social dos cincuenta: características, autores e obras A renovación poética dos sesenta A poesía dos setenta: os Novísimos A poesía de hoxe: tendencias e características</p>	Mai. 2 Xun. 6	LCLB4.2.1, 2.3 LCLB4.3.3-3.4 LCLB4.4.1-4.2
Manual de ortografía e léxico	<p>3.Coñecemento da lingua. Denotación e connotación. Hiperónimos e hipónimos O campo semántico. O campo léxico. A familia léxica. O tabú e o eufemismo O dicionario Os paréntesis. As aspas. O trazo de unión Os monosílabos e o acento diacrítico: él/el, tú/tu, mí/mi, sí/si, dé/de, sé/se, té/te, más/mas, aún/aun O adverbio solo e os pronomes demostrativos este, ese e aquel Os pronomes interrogativos e exclamativos: qué, quién, cómo, cuándo, cuánto, dónde. Palabras de escritura dubidosa: por qué/por que/porqué/porque, con qué/con que/conque, si no/sino, adonde/adónde/a donde, a/ha/ah, también/tan bien, asimismo/a sí mismo A sigla. O acrónimo. O encurtamento. A elipse A perífrase verbal: modal e aspectual</p>	Xuñ. 2	LCLB3.3.1-3.3 LCLB3.4.2 LCLB3.5.1 LCLB3.7.1

3.4.2 . Grau mínimo de consecución para superar a materia. 4 ESO

Escala de cumprimento dos padróns de aprendizaxe:

1	2	3	4
iniciado	en proceso	atinxido	excelente

Categorización dos padróns de aprendizaxe:

B	I	A	Ponderación: B=55%, I=35%, A=10%
básico	intermedio	avanzado	

Instrumentos de avaliación: (ver capítulo 6)

EX	PA	IOA	OO
exames	producción do alumnado	intercambios orais co alumnado	outras observacións

Competencias-chave: (v. cap.2)

CL= Competencia lingüística	CM= Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	CD= Competencia dixital	AA= Aprender a aprender	CS= Competencias sociais e cívicas	SI= Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	CC= Consciencia e expresións culturais
-----------------------------	---	-------------------------	-------------------------	------------------------------------	--	--

Objetivos	Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO						Grau	Instrum. de aval.	Categoría	Competencias:
	Referencia: Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia			Descritores de tarefas asociadas aos padróns						
	Conteúdos	Criterios de avaliación	Padróns de Aprendizaxe							
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar										
h m	B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral.	B1.1. Comprender, interpretar e valorar textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo ou escolar, e social.	LCLB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo e laboral, identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante.	Atende a audicións ou visionamentos de noticias, coloquios, etc. dos medios de comunicación audiovisuals en actividades feitas na aula.	4	IOA	B	CL		
			Comprende discursos orais de medios audiovisuais de comunicación.	4	IOA					
			Identifica a información relevante, o tema e a intención comunicativa do falante en textos orais propios ou alleos.	4	IOA					
			Identifica o tema dun discurso.	4	IOA					
			Deduce a intención comunicativa do emisor dun discurso.	4	IOA					
			LCLB1.1.2. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal.	Observa a influencia de trazos non verbais (ton de voz, música, imaxes) como apoio do discurso audiovisual.	4	IOA	B	CL		
			Induce datos do emisor e do contexto dun discurso polos trazos non verbais.	4	IOA					
			LCLB1.1.3. Retén información relevante e extrae informacións concretas.	Retén información relevante e extrae informacións concretas de textos orais.	4	IOA	I			
				Interpreta e valora aspectos concretos de textos orais dos medios de comunicación e raciocina para xustificar unha opinión.	3	IOA				
				Procura información por varios sistemas para comprender integramente textos.	3	IOA				
Resume oralmente ou por escrito textos orais.	3	IOA								

			LCLB1.1.4. Distingue as partes en que se estruturan as mensaxes orais e a relación entre discurso e contexto.	Comprende a estrutura de mensaxes orais e relaciona-a co contexto.	3	IOA	I	CL
			LCLB1.1.5. Distingue entre información e opinión en mensaxes procedentes dos medios de comunicación, e entre información e persuasión en mensaxes publicitarias orais, identificando as estratexias de enfatización e expansión.	Distingue entre información e opinión e persuasión en textos dos medios de comunicación. Distingue entre información e persuasión en textos publicitarios. Comprende textos opinativos dos medios de comunicación. Recoñece as estratexias de énfase no conteúdo e na forma de mensaxes publicitarias. Identifica as estratexias de énfase no conteúdo e na forma de mensaxes publicitarias.	4 4 4 3 3	IOA IOA IOA IOA IOA		
			LCLB1.1.6. Segue e interpreta instrucións orais.	Atende ás explicacións, normas, instrucións... do profesor ou doutro alumnado na realización de tarefas na aula. Respeita as intervencións dos demais atendendo ao conteúdo, sen interromper e esperando o seu turno de intervención.	4 4	IOA IOA	B	CS
h m	B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo.	B1.2. Comprender, interpretar e valorar textos orais de diferente tipo.	LCLB1.2.1. Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a estrutura e a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante.	Comprende o sentido de discursos de distintas modalidades textuais.	4	IOA		
				Identifica o tema de discursos de distintas modalidades textuais.	4	IOA		
				Extrai a estrutura de discursos de varias modalidades textuais.	4	IOA		
				Identifica a intención comunicativa do emisor en discursos de calquer modalidade.	4	IOA		
			LCLB1.2.2. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal.	Atende a leituras, recitacións de poemas ou textos orais realizados na aula.	4	IOA	B	CL
				Distingue a finalidade e as características do tipo de texto que escuita.	4	IOA		
				Anticipa ideas do conteúdo de textos orais.	3	IOA		
				Deduce datos do emisor dun texto oral.	4	IOA		
				Deduce datos do conteúdo dun texto.	4	IOA		
LCLB1.2.3. Retén información relevante e extrae informacións concretas.	Retén información relevante e extrai informacións concretas de textos orais.	4	IOA	B	AA			
	Interpreta e valora aspectos concretos de discursos con distintas modalidades textuais e raciocina para xustificar unha opinión.	4	IOA					
	Resume oralmente ou por escrito discursos con distintas modalidades textuais.	4	IOA-PA					

			LCLB1.2.4. Interpreta e valora aspectos concretos do contido de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, emitindo xuízos razoados e relacionándoos con conceptos persoais, para xustificar un punto de vista particular.	Comprende o contido de discursos con distintas modalidades textuais.	3	IOA	I	AA CL			
				Relaciona aspectos do contido con vivencias e ideas persoais.	3	IOA					
				Fai interpretacións do contido de discursos con distintas modalidades textuais.	3	IOA-PA					
				Fai valoracións do contido de discursos con distintas modalidades textuais.	3	IOA-PA					
				Avalía intervencións orais alleas seguindo uns criterios preestabelecidos.	1	PA					
			LCLB1.2.5. Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (demanda axuda, busca en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.).	Investiga o significado de palabras ou expresións dunha intervención oral por medio da consulta do dicionario.	4	IOA	B	CD			
				Pregunta para comprender o significado de palabras ou expresións dunha intervención oral.	4	IOA					
				Extraí o significado de palabras ou expresións polo contexto.	4	IOA					
			LCLB1.2.6. Resume textos narrativos, descritivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lóxicamente e semanticamente.	Resume oralmente explicacións de contidos dados na aula.	4	IOA	B	AA			
				Resume oralmente textos escritos.	4	IOA					
				Explica de forma ordenada e coherente as ideas principais dun discurso.	4	IOA					
				Explica por escrito os contidos dados oralmente na aula.	4	IOA					
			h	B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación.	B1.3. Comprender o sentido global e a intención de textos orais.	LCLB1.3.1. escoita, observa e interpreta o sentido global de debates, coloquios e conversas espontáneas identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa e a postura de cada participante, así como as diferenzas formais e de contido que regulan os intercambios comunicativos formais e os espontáneos.	Atende a debates, coloquios ou conversas organizadas na aula.	4	IOA	B	CS
							Especifica o tema de debates, coloquios ou conversas organizadas realizadas na aula.	4	IOA		
							Resume o contido de debates, coloquios ou conversas organizadas realizadas na aula.	4	IOA		
Recoñece a intención comunicativa e as posturas dos participantes en debates, coloquios ou conversas organizadas realizadas na aula.	4	IOA									
Distingue os intercambios comunicativos formais dos informais.	4	IOA									
Distingue os intercambios comunicativos espontáneos dos planificados.	4	IOA									
LCLB1.3.2. Recoñece e explica as características da linguaxe conversacional (cooperación, espontaneidade, economía e subxectividade) nas conversas espontáneas.	Recoñece os mecanismos da linguaxe conversacional.	3				OO	I	CL			

			LCLB1.3.3. Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate, coloquio ou conversa espontánea tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que utiliza, o contido e o grao de respecto cara ás opinións das demais persoas.	Analiza o ton, a linguaxe, o contido e o grao de respecto nunha conversa, coloquio ou debate.	3	IOA-OO	I	CL		
			LCLB1.3.4. Identifica o propósito, a tese e os argumentos das persoas participantes en debates, faladoiros e entrevistas procedentes dos medios de comunicación audiovisual, valorando de forma crítica aspectos concretos da súa forma e o seu contido.	Avalía criticamente intervencións orais alleas segundo o propósito, a tese e os argumentos dos participantes.	2	IOA-OO	I	CL		
			LCLB1.3.5. Recoñece e asume as regras de interacción, intervención e cortesía que regulan os debates e calquera intercambio comunicativo oral.	Identifica e usa as regras de interacción, de intervención e de cortesía que regulan os intercambios orais de calquer tipo.	4	IOA-OO	B	CS		
				Identifica e usa as regras de interacción, de intervención e de cortesía que regulan os debates.	4	IOA-OO				
a d h	B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais.	B1.4. Recoñecer, interpretar e avaliar progresivamente as producións orais propias e alleas, así como os aspectos prosódicos e os elementos non verbais (xestos, movementos, ollada, etc.).	LCLB1.4.1. Coñece o proceso de produción de discursos orais e valora a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos.	Identifica os mecanismos do proceso de produción dun discurso oral.	3	IOA	I	CL		
				Recoñece a adecuación, a coherencia lóxica e a cohesión referencial nunha produción oral.	3	IOA				
				Avalía erros lexicais, semánticos, gramaticais... en intervencións orais de outros.	3	IOA				
					LCLB1.4.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre, volume, etc.) a ollada, a colocación, a linguaxe corporal, a xestión de tempos e o emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso.	Valora os aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre, volume, etc.) en calquer tipo de discurso.	4	IOA-OO	B	CL
					Valora aspectos non verbais (movimentos, xestualización, olladas, colocación e a xestión de tempos en discursos.	4	IOA-OO			
					Valora o uso de axudas audiovisuais en calquer tipo de discurso.	4	IOA-OO			
					LCLB1.4.3. Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da	Avalía cun modelo preestabelecido intervencións orais dos compañeiros de aula.	2	IOA-PA	I	AA
			Autocorríxese ao falar se se cometeron erros lexicais, semánticos, gramaticais...	3	IOA					

			avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas.	Identifica erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais... en intervencións orais de outros.	3	IOA		
				Autoavalía intervencións orais seguindo uns criterios preestabelecidos.	3	IOA		
				Recoñece erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais... en intervencións orais propias.	4	IOA		
				Autocorrixe erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais...	4	IOA		
				Avalía as intervencións orais propias ou alleas cun criterio construtivo.	4	IOA		
a d h	B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta.	B1.5. Valorar a lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta.	LCLB1.5.1. Utiliza e valora a lingua como un medio para adquirir, procesar e transmitir novos coñecementos, para expresar ideas e sentimentos, e para regular a conduta.	Valora a lingua como meio para a adquisición, procesamento e transmisión de coñecementos.	4	IOA-OO	B	CL
				Valora a lingua como meio para a expresión de ideas.	4	IOA-OO		
				Valora a lingua como meio para a regulamentación da conduta.	4	IOA-OO		
g h	B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais.	B1.6. Aprender a falar en público, en situacións formais ou informais, de xeito individual ou en grupo.	LCLB1.6.1. Realiza presentacións orais de forma individual ou en grupo, planificando o proceso de oralidade, organizando o contido, consultando fontes de información diversas, xestionando o tempo e transmitindo a información de xeito coherente, aproveitando vídeos, gravacións ou outros soportes dixitais.	Consulta diversas fontes de información para a elaboración de presentacións orais.	3	IOA	I	CD
				Usa materiais audiovisuais ou dixitais para realizar presentacións orais.	3	IOA		
				Realiza presentacións orais planificadas sobre temas xerais (deportes, noticias, divulgación científica ou cultural...) individualmente.	4	IOA		
				Realiza presentacións orais planificadas sobre temas xerais (deportes, noticias, divulgación científica ou cultural...) en grupo.	4	IOA		
				Realiza presentacións orais individuais sobre algún aspecto dos contidos tratados na aula.	4	IOA		
				Realiza presentacións orais en grupo sobre algún aspecto dos contidos tratados na aula.	4	IOA		
			LCLB1.6.2. Realiza intervencións non planificadas, dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos.	Realiza intervencións orais non planificadas na aula.	3	IOA	I	CL
				Analiza e compara as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e informais.	3	IOA		
				Analiza e compara as similitudes e as diferenzas entre discursos planificados e espontáneos.	4	IOA		
			LCLB1.6.3. Incorpora progresi-	Adquire progresivamente vocabulario do nivel formal.	4	IOA		

			vamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais.	Usa un vocabulario adecuado nas intervencións orais.	4	IOA	I	CL	
				Incorpora vocabulario do nivel formal nas intervencións orais.	3	IOA			
				Analiza as diferenzas entre intervencións planificadas e espontáneas, tendo en conta o grao de formalidade.	3				
			LCLB1.6.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral.	Pronuncia con corrección e claridade nas presentacións orais.	4	IOA	B	CL	
					Ten en conta a finalidade das mensaxes orais adaptando a pronuncia correcta e a claridade de exposición.	4			IOA
					Exprésase oralmente con coherencia e corrección, adaptando-se ás necesidades da situación comunicativa formal.	4			IOA
			LCLB1.6.5. Resume oralmente exposicións, argumentacións, intervencións públicas, etc., recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lóxicamente e semanticamente.	Recolle as ideas principais de intervencións orais.	4	IOA	B	AA	
					Resume oralmente intervencións orais.	3			IOA
					Resume intervencións orais con adecuación, coherencia lóxica e cohesión referencial.	4			IOA
			LCLB1.6.6. Aplica os coñecementos gramaticais á avaliación e á mellora da expresión oral, recoñecendo en exposicións orais propias ou alleas as dificultades expresivas (incoherencias, repeticións, ambigüidades, impropiedades léxicas, pobreza e repetición de conectores etc.).	Avalía cun modelo preestabelecido intervencións orais dos compañeiros de aula.	3	PA	I	CL	
					Autocorríxese ao falar se se cometeron erros lexicais, semánticos, gramaticais...	3			IOA
					Recoñece erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais... en intervencións orais de outros.	3			IOA
					Autoavalía intervencións orais seguindo uns criterios preestabelecidos.	3			IOA
					Recoñece erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais... en intervencións orais propias.	4			IOA
					Autocorríxe erros lexicais, semánticos, gramaticais, estruturais...	4			IOA
					Avalía as intervencións orais propias ou alleas cun criterio construtivo.	4			IOA
a c d h	B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas es-	B1.7. Coñecer, comparar, usar e valorar as normas de cortesía nas intervencións orais propias da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas, e nas prácticas discursivas orais propias dos medios de co-	LCLB1.7.1. Coñece, valora e aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral.	Intervén en debates ou conversas respetando a vez de palabra e as opinións dos demais.	4	IOA	B	CL	
				Atén-se ao asunto dos debates ou coloquios.	4	IOA			
				Respeita a opinión dos demais en debates e outras intervencións orais.	4	IOA			
				Responde a preguntas feitas polo profesor ou outros alumnos sobre temas tratados na aula.	4	IOA			
			LCLB1.7.2. Analiza criticamente debates e faladoiros proce-	Valora criticamente os argumentos dados nun debate ou coloquio ao vivo ou dos medios de comunicación audiovisuais.	2	IOA		CL	

	pontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate.	municación.	dentes dos medios de comunicación, recoñecendo neles a validez dos argumentos e valorando criticamente a súa forma e o seu contido.	Valora criticamente a forma e o contido nun debate ou coloquio ao vivo ou dos medios de comunicación audiovisuais.	2	IOA	I		
				LCLB1.7.3. Participa activamente nos debates escolares, respectando as regras de intervención, interacción e cortesía que os regulan, utilizando unha linguaxe non discriminatoria.	Intervén nas sesións de aula facendo preguntas, expondo dúbidas, comentando opinións... atendo-se ao tema que se trata.	3	IOA	B	CC CS
				Respeita o vez de palabra nas intervencións nas sesións de aula.	4	IOA			
				Atén-se ao asunto que se trata nas sesións de aula.	4	IOA			
				Evita o uso de linguaxe discriminatoria nos debates escolares.	4	IOA			
a d h m	B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproducen situación reais ou imaxinarias de comunicación.	B1.8. Reproducir situacións reais ou imaxinarias de comunicación potenciando o desenvolvemento progresivo das habilidades sociais, a expresión verbal e non verbal, e a representación de realidades, sentimentos e emocións.	LCLB1.8.1. Dramatiza e imprevista situacións reais ou imaxinarias de comunicación.	Prepara intervencións orais de diversos tipos (monólogos, diálogos, memorización...).	4	IOA	B	CC	
				Participa en diálogos, monólogos ou conversas sinxelas preparadas con antelación para seren dramatizadas (situacións da vida cotidiana, fragmentos teatrais...)	4	IOA			
				Recita poemas breves previamente memorizados.	2	IOA			
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir									
g h l	B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.3. Lectura,	B2.1. Aplicar diferentes estratexias de lectura comprensiva e crítica de textos	LCLB2.1.1. Comprende textos de diversa índole pondo en práctica diferentes estratexias de lectura e autoavaliación da súa propia comprensión en función do obxectivo e o tipo de texto, actualizando coñecementos previos, traballando os erros de comprensión e construíndo o significado global do texto.	Le textos en formato impreso ou dixital.	4	OO	B	CL	
				Relé textos para mellorar e afianzar a comprensión.	4	OO			
				Subliña as palabras, ideas ou conceptos máis relevantes.	3	PA-EX			
				Anota nas marxens ou á parte ideas ou conceptos importantes.	3	PA			
				Comprende a idea principal do contido dos textos.	4	PA-EX			
				Comprende as ideas secundarias do contido dos textos.	4	PA-EX			
				Relaciona a idea principal coas secundarias dun texto.	4	PA-EX			
				LCLB2.1.2. Localiza, relaciona e secuencía as informacións explícitas dos textos.	Identifica a información relevante e as ideas secundarias dun texto.	3	PA-EX	I	CL
					Esquematiza textos sinalando as partes e as informacións máis relevantes.	3	PA-EX		
	LCLB2.1.3. Infíre a información	Identifica a idea principal e as secundarias dun texto.	4	PA-EX					

	comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados.		relevante dos textos, identificando a idea principal e as secundarias, e establecendo relacións entre elas.	Deduce a información máis importante e relaciona-a coas secundarias.	4	PA-EX	B	C _M	
			LCLB2.1.4. Constrúe o significado global dun texto ou de frases do texto demostrando unha comprensión plena e detallada deste.	Redacta de novo un texto con base nun esquema.	3	PA-EX	I	C _L	
				Resume textos sen parafrasear.	3	PA-EX			
			LCLB2.1.5. Fai conexións entre un texto e o seu contexto, integrándoo e avaliándoo criticamente, e realizando hipóteses sobre el.	Fai hipóteses sobre as relacións dun texto co seu contexto.	2	PA-EX	I	AA	
				Valora criticamente o contido dun texto.	3	PA-EX			
			LCLB2.1.6. Comprende o significado de palabras propias do nivel culto da lingua que incorpora ao seu repertorio léxico, e recoñecendo a importancia de enriquecer o seu vocabulario para expresarse con exactitude e precisión.	Comprende progresivamente vocabulario de nivel culto.	3	PA-EX	I	CL	
Incorpora vocabulario do nivel formal e culto en textos de produción propia.	2	PA-EX							
b e h l	B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita.	B2.2. Ler, comprender, interpretar e valorar textos escritos en diferentes soportes e formatos.	LCLB2.2.1. Recoñece e expresa o tema, as ideas principais, a estrutura e a intención comunicativa de textos escritos propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral, e de relacións con organizacións, identificando a tipoloxía textual seleccionada (narración, exposición, etc.), a organización do contido e o formato utilizado.	Comprende a idea principal e as secundarias do contido dos textos.	3	PA-EX	I	CL	
				Identifica a estrutura como se organiza a información do texto.	3	PA-EX			
				Recoñece a intención comunicativa do emisor.	4	PA-EX			
				Identifica o tipo e a modalidade textual (narración, exposición, etc.)	3	PA-EX			
	B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral.				Identifica os trazos diferenciais do xénero xornalístico informativo.	3	PA-EX	I	CS
					Identifica os trazos diferenciais dos xéneros xornalísticos opinativos.	3	PA-EX		
					Diferencia os xéneros xornalísticos informativos e opinativos polos seus trazos.	3	PA-EX		

	B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descriptivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados.		LCLB2.2.3. Comprende e explica os elementos verbais e os non verbais, e a intención comunicativa dun texto publicitario procedente dos medios de comunicación.	Distingue elementos verbais e non verbais nun texto publicitario.	3	PA-EX	I	CL		
				Comprende a intención comunicativa dun texto publicitario.	3	PA-EX				
					LCLB2.2.4. Localiza informacións explícitas nun texto e relaciónaaas entre si e co contexto, secuênciaas e deduce informacións ou valoracións implícitas.	Relaciona palabras e expresións literais dun texto e deduce valoracións implícitas a partir do contexto.	2	PA-EX	I	CL
						Deduce informacións ou valoracións implícitas en expresións explícitas.	2	PA-EX		
					LCLB2.2.5. Interpreta o sentido de palabras, expresións, frases ou pequenos fragmentos extraídos dun texto en función do seu sentido global.	Interpreta o sentido de palabras, expresións ou fragmentos polo contexto interno dun texto.	3	PA-EX	I	CL
					LCLB2.2.6. Interpreta, explica e deduce a información dada en esquemas, mapas conceptuais, diagramas, gráficas, fotografías, etc.	Interpreta as informacións contidas en gráficos, esquemas, mapas conceptuais, imaxens...	4	PA-EX	B	C M AA
						Explica gráficos, esquemas, mapas conceptuais, imaxens...	4	PA-EX		
						Tira deducións de gráficos, esquemas, mapas conceptuais, imaxens... e desenvolve-os oralmente ou por escrito.	4	PA-EX		
						Desenvolve oralmente ou por escrito a información contida en esquemas, diagramas, mapas conceptuais ou imaxens.	4	PA-EX		
			g h l	B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura.	B2.3. Manifestar unha actitude crítica ante a lectura de calquera tipo de textos ou obras literarias a través dunha lectura reflexiva que permita identificar posturas de acordo ou desacordo, respectando sempre as opinións dos demais.	LCLB2.3.1. Identifica e expresa as posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	Distingue posicionamentos de acordo ou de desacordo nun texto argumentativo.	4	PA-EX	B
	Explica os posicionamentos de desacordo ou de acordo nun texto argumentativo.	4				PA-EX				
		LCLB2.3.2. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.				Elabora unha interpretación propia sobre o contido dun texto.	3	PA-EX	I	AA CL
		LCLB2.3.3. Respeita as opinións das demais persoas.				Respeita as opinións alleas.	4	PA-EX	B	CS
b e	B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das	B2.4. Seleccionar os coñecementos que se obteñan das bibliotecas ou de calquera outra fonte de información impre-	LCLB2.4.1. Utiliza de forma autónoma diversas fontes de información, integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos.	Busca información para a realización de traballos ou exposicións orais.	4	OO	B	CL		
				Usa fontes de información impresas ou dixitais para a realización de traballos ou exposicións orais.	4	OO				
				Usa fontes de información impresas ou dixitais para o propio proceso de aprendizado.	3	OO				

h	tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información.	sa en papel ou dixital, integrándoos nun proceso de aprendizaxe continua.	LCLB2.4.2. Coñece e manexa habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital, dicionarios de dúbida e irregularidades da lingua, etc.	Aplica os mecanismos de pesquisa no manexo do dicionario.	4	OO	B	CL CD
			Fai consultas en dicionarios en liña.	4	OO			
			Distingue e manexa dicionarios especializados (de dúbidas, etimolóxicos, de irregularidades...)	4	OO			
			LCLB2.4.3. Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc.	Pede información ou asesoramento na biblioteca para pesquisar información sobre temas concretos.	4	OO	I	CL AA
				Acode á biblioteca a consultar información.	4	OO		
				Acode á biblioteca a ler.	2	OO		
				Usa os servizos de empréstito da biblioteca.	2	OO		
g e h i	B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados.	B2.5. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados.	LCLB2.5.1. Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, árbores, mapas conceptuais etc.).	Elabora esquemas, cuadros sinópticos, mapas conceptuais, etc. para planificar escritos.	3	PA	I	CL
			LCLB2.5.2. Redacta borradores de escritura.	Confecciona rascaños para planificar escritos.	3	PA	I	CL AA
			LCLB2.5.3. Escribe textos en diferentes soportes usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesionadas, e respectando as normas gramaticais e ortográficas.	Escrebe textos con adecuación, cohesión e coherencia à man.	3	PA-EX	I	CL
				Escrebe textos con adecuación, cohesión e coherencia con procesadores de textos en formato dixital.	4	PA		
			LCLB2.5.4. Revisa o texto en varias fases para aclarar problemas co contido (ideas, estrutura, etc.) ou coa forma (puntuación, ortografía, gramática e presentación).	Revisa textos propios para corrixir o contido.	4	PA-EX	B	CL AA
				Revisa textos propios para corrixir a forma (puntuación, ortografía, gramática, presentación).	4	PA-EX		
				Respeita os aspectos externos das producións escritas (marxens, caligrafía, limpeza...) para unha correcta presentación.	4	PA		
			LCLB2.5.5. Avalía, utilizando guías, a súa propia produción escrita e a dos/das seus/súas compañeiros/as.	Avalía o proceso de produción de textos propios e alleos.	3	PA	I	AA
			LCLB2.5.6. Reescribe textos propios e alleos aplicando as propostas de mellora que se deducen da avaliación da pro-	Reescribe textos propios ou alleos despois da revisión.	4	PA-EX	B	CL

			ducción escrita.						
h l	B2.8. Producción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral.	B2.6. Escribir textos en relación co ámbito de uso.	LCLB2.6.1. Redacta con claridade e corrección textos propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral.	Escrebe textos planificados previamente (ditados, textos cun guión de elaboración...).	4	PA	B	CL	
				Escrebe textos non planificados previamente (redaccións, respostas de exames, resumos...).	4	PA			
				Redacta textos á man ou con procesador de textos informático.	4	PA			
			LCLB2.6.2. Redacta con claridade e corrección textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, adecuándose aos trazos propios da tipoloxía seleccionada.	Redacta textos diversos adecuándose aos trazos propios do tipo e modalidade seleccionados.	4	PA-EX	B	CL	
			LCLB2.6.3. Utiliza variados organizadores textuais nos seus escritos.	Usa con corrección organizadores textuais (marcadores, conectores) de distinto tipo.	4	PA-EX	B	CL	
			LCLB2.6.4. Resume o contido de calquera tipo de texto, recollendo as ideas principais con coherencia e cohesión e expresándoas cun estilo propio, evitando reproducir literalmente as palabras do texto.	Resume textos con coherencia e cohesión.	4	PA-EX	B	AA	
Resume textos sen parafrasear.	4	PA-EX							
LCLB2.6.5. Realiza esquemas e mapas conceptuais que estruturen o contido dos textos traballados.	Realiza esquemas e mapas conceptuais do contido de textos.	3	PA-EX	I	AA				
LCLB2.6.6. Explica por escrito o significado dos elementos visuais que poidan aparecer nos textos (gráficas, imaxes, etc.).	Desenvolve oralmente ou por escrito a información contida en gráficos, imaxes ou outros elementos visuais.	4	PA-EX	B	CL				
b c g h	B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e	B2.7. Valorar a importancia da lectura e a escritura como ferramentas de adquisición das aprendizaxes e como estímulo do desenvolvemento persoal.	LCLB2.7.1. Produce textos diversos recoñecendo na escritura o instrumento que é capaz de organizar o seu pensamento.	Escrebe redaccións ou composicións sobre un tema preestabelecido ou libre.	4	PA-EX	B	CL	
				Escrebe redaccións ou composicións de carácter literario (narrativo ou ensaístico)	3	PA-EX			
			LCLB2.7.2. Utiliza nos seus escritos palabras propias do nivel formal da lingua que incorpora ao seu repertorio léxico, e re-	Incorpora progresivamente vocabulario do nivel formal.	3	PA-EX	I	CL	

	os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional.		coñece a importancia de enriquecer o seu vocabulario para expresarse oralmente e por escrito con exactitude e precisión.					
			LCLB2.7.3. Valora e incorpora progresivamente unha actitude creativa ante a lectura e a escritura.	Adquire trazos creativos nos escritos propios.	1	OO-PA	A	CC
				Adquire gusto pola escritura creativa.	1	OO-PA		
				Escrebe redaccións ou composicións de carácter literario (narrativo ou ensaístico)	1	OO-PA		
			LCLB2.7.4. Coñece e utiliza ferramentas das tecnoloxías da información e da comunicación, participando, intercambiando opinións, comentando e valorando escritos alleos, ou escribindo e dando a coñecer os seus propios.	Usa redes sociais/blogues da materia, etc...	1	OO	A	CD
Bloque 3. Coñecemento da lingua								
a h	B3.1. Observación, reflexión e explicación dos valores expresivos e do uso das categorías gramaticais, con especial atención ao adxectivo, aos tipos de determinantes e aos pronomes.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores expresivos que adquiren determinadas categorías gramaticais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen, con especial atención a adxectivos, determinantes e pronomes.	LCLB3.1.1. Explica os valores expresivos que adquiren algúns adxectivos, determinantes e pronomes en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen.	Distingue o significado connotativo e o denotativo.	4	PA-EX	B	CL
				Explica os valores expresivos dalgúns adxectivos, determinantes e pronomes en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen.	3	PA-EX		
a h	B3.2. Observación, reflexión e explicación dos valores expresivos e do uso das formas verbais en textos con dife-	B3.2. Recoñecer e explicar os valores expresivos que adquiren as formas verbais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen.	LCLB3.2.1. Recoñece e explica os valores expresivos que adquiren as formas verbais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen.	Explica os valores expresivos de formas verbais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen.	3	PA-EX	I	CL

	rente intención comunicativa.								
a b h	B3.3. Observación, reflexión e explicación do uso expresivo dos prefixos e sufixos, recoñecendo os que teñen orixe grega e latina, explicando o significado que lle achegan á raíz léxica e a súa capacidade para a formación e a creación de novas palabras.	B3.3. Recoñecer e explicar o significado dos principais prefixos e sufixos, e as súas posibilidades de combinación para crear novas palabras, identificando os que proceden do latín e do grego.	LCLB3.3.1. Recoñece os procedementos para a formación de palabras novas e explica o valor significativo dos prefixos e dos sufixos.	Recoñece os procedementos para a formación de palabras novas	3	PA-EX	I	CL	
				Explica os procedementos para a formación de palabras novas	3	PA-EX			
				Crea palabras novas por meio de procedementos de derivación.	3	PA-EX			
				LCLB3.3.2. Forma substantivos, adxectivos, verbos e adverbios a partir doutras categorías gramaticais, utilizando diversos procedementos lingüísticos.	Muda a categoría de palabras por meio de procedementos de derivación e composición.	3	PA-EX	I	CL
				LCLB3.3.3. Coñece o significado dos principais prefixos e sufixos de orixe grecolatina e utilízalos para deducir o significado de palabras descoñecidas.	Coñece o significado dos principais prefixos e sufixos de orixe grecolatina.	2	PA-EX	I	AA
		Deduco significado de palabras con base en prefixos e sufixos cultos.	2	PA-EX					
a h	B3.4. Observación, reflexión e explicación dos niveis de significado de palabras e expresións no discurso oral ou escrito.	B3.4. Identificar os niveis de significado de palabras ou expresións en función da intención comunicativa do discurso oral ou escrito onde aparecen.	LCLB3.4.1. Explica todos os valores expresivos das palabras que gardan relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen.	Explica os valores expresivos de palabras relacionadas coa intención comunicativa do texto onde aparecen	2	PA-EX	I	CL	
				LCLB3.4.2. Explica con precisión o significado de palabras, e usa a acepción adecuada en relación ao contexto en que aparecen.	Define o significado de palabras tendo en conta o contexto referencial.	4	PA-EX	B	CL
b e h	B3.5. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre a normativa e o uso non normativo das palabras, e interpretación das informacións	B3.5. Usar correcta e eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en formato dixital, para resolver dúbidas sobre o uso correcto da lingua e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LCLB3.5.1. Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital, resolve eficazmente as súas dúbidas sobre o uso correcto da lingua e progresar na aprendizaxe autónoma.	Resolve dúbidas lingüísticas por meio do uso de dicionarios ou outras fontes de consulta.	4	PA-EX	B	CD	

	lingüísticas que proporcionan os dicionarios da lingua (gramaticais, semánticas, rexistro e uso).										
h	B3.6. Observación, reflexión e explicación dos límites sintácticos e semánticos da oración simple e a composta, das palabras que relacionan os grupos que forman parte desta e dos seus elementos constitutivos.	B3.6. Explicar e describir os trazos que determinan os límites oracionais para recoñecer a estrutura das oracións compostas.	LCLB3.6.1. Transforma e amplía oracións simples en oracións compostas, usando conectores e outros procedementos de substitución para evitar repeticións.	Transforma oracións simples en complexas cos correspondentes conectores.	3	PA-EX	I	CL			
				Insire oracións simples en complexas cos correspondentes conectores.	3	PA-EX					
						LCLB3.6.2. Recoñece a palabra nuclear que organiza sintacticamente e semanticamente un enunciado, así como os elementos que se agrupan arredor dela.	Distingue a palabra nuclear dun enunciado.	4	PA-EX	B	C M
						Localiza os núcleos dos sintagmas ou frases.	4	PA-EX			
						Identifica os complementos das oracións e dos sintagmas.	4	PA-EX			
						LCLB3.6.3. Recoñece a equivalencia semántica e funcional entre o adxectivo, o substantivo e algúns adverbios con oracións de relativo, substantivas e adverbiais respectivamente, transformando e ampliando adxectivos, substantivos e adverbios en oracións subordinadas e inseríndoas como constituintes doutra oración.	Distingue cláusulas subordinadas con formas non persoais dos verbos.	3	PA-EX	I	CL
						Transpón cláusulas con formas non persoais por outras equivalentes con verbos en forma persoal.	2	PA-EX			
						LCLB3.6.4. Utiliza de forma autónoma textos da vida cotiá para a observación, reflexión e explicación sintáctica.	Reflexiona sobre a sintaxe con base en textos da vida diaria.	2	OO	I	CL
b h	B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o	B3.7. Aplicar os coñecementos sobre a lingua para resolver problemas de comprensión e expresión de textos orais e escritos e para a revisión progresivamente autóno-	LCLB3.7.1. Revisa os seus discursos orais e escritos aplicando correctamente as normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social para obter unha comunicación eficiente.	Revisa ortograficamente e gramaticalmente discursos e textos propios	4	PA-EX	B	CL			

	seu valor social e a necesidade de cingirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente.	ma dos textos propios e alleos.							
b g h	B3.8. Observación, reflexión, explicación e uso dos trazos característicos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, con especial atención aos discursos expositivos e argumentativos.	B3.8. Identificar e explicar as estruturas dos xéneros textuais, con especial atención ás estruturas expositivas e argumentativas, para utilizalas nas súas producións orais e escritas.	LCLB3.8.1. Identifica e explica as estruturas dos xéneros textuais, con especial atención ás expositivas e argumentativas, e utilízalas nas propias producións orais e escritas.	Identifica as estruturas dos xéneros textuais.	4	PA-EX	B	CS	
				Explica as estruturas dos xéneros textuais.	4	PA-EX			
				Identifica textos expositivos e argumentativos pola estrutura.	4	PA-EX			
				Explica a estrutura de textos expositivos e argumentativos.	4	PA-EX			
				Usa estruturas dos textos expositivos e argumentativos nas producións propias.	4	PA-EX			
			LCLB3.8.2. Coñece os elementos da situación comunicativa que determinan os usos lingüísticos (tema, propósito, destinatario, xénero textual, etc.).	Distingue os elementos da situación comunicativa (tema, propósito, destinatario, xénero textual, etc.).	3	PA-EX	I	CL	
			LCLB3.8.3. Describe os trazos lingüísticos máis sobresaíntes de textos expositivos e argumentativos, relacionándoos coa intención comunicativa e o contexto en que se producen.	Distingue os elementos da situación comunicativa en discursos e textos expositivos e argumentativos.	2	PA-EX			I
			LCLB3.8.4. Recoñece nun texto os procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade, e utilízalos nas producións propias.	Distingue obxectividade e subxectividade.	4	PA-EX	B	CL	
				Recoñece os procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade.	3	PA-EX			
			h	B3.9. Observación, reflexión e explicación do uso de conectores textuais e dos principais me-	B3.9. Recoñecer en textos de diversa índole e usar nas producións propias orais e escritas os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna,	LCLB3.9.1. Recoñece e utiliza a substitución léxica como un procedemento de cohesión textual.	Recoñece os principais procedementos de cohesión referencial.	3	PA-EX
Usa a substitución léxica en textos propios ou alleos.	2	PA-EX							
LCLB3.9.2. Identifica, explica e usa distintos tipos de conecto-	Identifica os mecanismos de referencia interna nun texto.	3				PA-EX	I	CL	
	Identifica os conectores causais, consecutivos, condicionais ou de hipótese.	4				PA-EX			

	canismos de referencia interna, tanto gramaticais (substitucións pronominais) como léxicos (elipses e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos).	tanto gramaticais como léxicos.	res de causa, consecuencia, condición e hipótese, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que proporcionan cohesión a un texto.	Explica o uso dos conectores causais, consecutivos, condicionais ou de hipótese.	3	PA-EX		
				Usa conectores causais, consecutivos, condicionais ou de hipótese.	2	PA-EX		
a b h	B3.10. Coñecemento dos rexistros e dos factores que inciden no uso da lingua en distintos ámbitos sociais, e valoración da importancia de utilizar o rexistro adecuado segundo as condicións da situación comunicativa.	B3.10. Recoñecer e utilizar os rexistros lingüísticos en función dos ámbitos sociais, valorando a importancia de utilizar o rexistro adecuado a cada momento.	LCLB3.10.1. Recoñece os rexistros lingüísticos en textos orais ou escritos en función da intención comunicativa e do seu uso social.	Identifica os distintos rexistros lingüísticos.	4	PA-EX	B	CL
				Distingue rexistros lingüísticos en discursos e textos.	4	PA-EX		
				Recoñece a intención comunicativa e o uso social dos rexistros lingüísticos.	4	PA-EX		
			LCLB3.10.2. Valora a importancia de utilizar o rexistro adecuado a cada situación comunicativa, e aplicación nos seus discursos orais e escritos.	Utiliza o rexistro adecuado en textos propios	4	PA-EX	B	CS
i l	B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente.	B3.11. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	LCLB3.11.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurlingüe.	Elabora carteis ou murais.	4	OO	B	CL AA
				Confecciona presentacións dixitais.	3	OO		
				Comenta películas ou libros.	4	OO		
				Evita comentarios discriminatorios contra caisquer linguas e os seus falantes.	4	OO		
				Evita comentarios discriminatorios de carácter machista, racista, xenófobo ou contra calquer outra condición (discapacitados, homosexuais...)	4	OO		

	cente, e relacionados cos elementos transversais, evitando este-reotipos lingüísticos ou culturais.								
g h	B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.12. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LCLB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras.	Utiliza estratexias para solucionar dúbidas da ortografía castelana por meio do galego (h, ll/y...)	4	PA-EX	B	AA	
				Soluciona dúbidas ortográficas entre galego e castelano (oráis/orais, armonia/harmonía...).	4	PA-EX			
				Traduce textos ou expresións do galego para o castelano.	4	PA-EX			
				Soluciona dúbidas léxicas entre o galego e o castelano.	4	PA-EX			
Bloque 4. Educación literaria									
h l n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.1. Favorecer a lectura e comprensión de obras literarias da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil.	LCLB4.1.1. Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos e ás súas afeccións.	Le 3 obras literarias obrigatorias da literatura española.	4	EX	B	CL CC	
				Le fragmentos de obras literarias.	4	OO			
				Le outras obras literarias voluntariamente.	1	OO			
			LCLB4.1.2. Valora algunha das obras de lectura libre, resumindo o contido, explicando os aspectos que máis chamaron a súa atención e o que a lectura lle achegou como experiencia persoal.	Resume por escrito o contido das leituras obrigatorias.	4	PA-EX	B	CC	
				Valora criticamente as leituras obrigatorias.	4	PA-EX			
			LCLB4.1.3. Desenvolve progresivamente o seu propio criterio estético perseguindo como única finalidade o pracer pola lectura.	Adquire progresivamente gusto pola lectura como fonte de pracer e de coñecementos.	1	OO	A	SI CC	

h n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.	B4.2. Promover a reflexión sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes.	LCLB4.2.1. Desenvolve progresivamente a capacidade de reflexión observando, analizando e explicando a relación existente entre manifestacións artísticas de todas as épocas (música, pintura, cine, etc.).	Asiste a representacións teatrais e visionado de filmes baseados en obras literarias.	4	EX-OO	B	CL CC
				Analiza as representacións e os filmes en comparación coas obras.	3	EX-OO		
				Observa pinturas, esculturas e edificios e escuita música das épocas literarias tratadas.	4	EX-OO		
				Compara con fragmentos de obras literarias desas épocas.	4	EX-OO		
			LCLB4.2.2. Recoñece e comenta o mantemento ou a evolución de personaxes-tipo, temas e formas ao longo dos diversos períodos histórico-literarios, ata a actualidade.	Recoñece a evolución de personaxes-tipo, temas e formas através da historia literaria.	4	PA-EX-OO	I	CC
				Explica a evolución de personaxes-tipo, temas e formas através da historia literaria.	3	PA-EX-OO		
				Contrasta estereótipos doutras épocas cos actuais.	3	PA-EX-OO		
LCLB4.2.3. Compara textos literarios e pezas dos medios de comunicación que respondan a un mesmo tópico, observando, analizando e explicando os puntos de vista segundo o medio, a época ou a cultura, e valorando e criticando o que le ou ve.	Analiza feitos dos medios de comunicación en relación co contido de textos literarios.	3	PA-EX-OO	I	CS CC			
h n c	B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo,	B4.3. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de lecer e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios.	LCLB4.3.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as.	Realiza comentarios de textos e fragmentos de obras literarias.	4	PA-EX-IOA-OO	B	CL CC
				Fala e comenta na aula as leituras.	4	PA-EX-IOA-OO		
				Fala e comenta na aula as representacións teatrais e os visionados de filmes. 4	4	PA-EX-IOA-OO		

	para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.		LCLB4.3.2. Traballa en equipo determinados aspectos das lecturas propostas ou seleccionadas polos alumnos, investigando e experimentando de forma progresivamente autónoma.	Pesquisa en común información sobre autores, época ou outras circunstancias das obras lidas en clase.	3	PA	A	CS SI CC
			Redacta traballos en grupo que conteñan unha visión crítica sobre leituras voluntarias.	1	PA-EX			
			LCLB4.3.3. Le en voz alta, modulando e adecuando a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal.	Le textos literarios en voz alta con expresividade.	3	OO	I	CL CC
			LCLB4.3.4. Dramatiza fragmentos literarios breves desenvolvendo progresivamente a expresión corporal como manifestación de sentimentos e emocións, respectando as producións das demais persoas.	Dramatiza textos literarios ao le-los.	1	OO		
			Desenvolve aspectos da propia expresión corporal na dramatización de textos.	1	OO			
h n c	B4.2. Aproximación ás obras máis representativas da literatura española desde o século XVIII aos nosos días a través da lectura e a explicación de fragmentos significativos e, de ser o caso, obras completas. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc.	B4.4. Comprender textos literarios representativos desde o século XVIII aos nosos días, recoñecendo a intención do/da autor/a, o tema e os trazos propios do xénero ao que pertence, e relacionando o seu contido co contexto sociocultural e literario da época, ou doutras épocas, e expresando a relación con xuízos persoais razoados.	LCLB4.4.1. Le e comprende unha selección de textos literarios representativos da literatura desde o século XVIII aos nosos días, identificando o tema, resumindo o seu contido e interpretando a linguaxe literaria.	Procura información sobre o contexto histórico e social desde o s. XIX até hoxe.	2	OO	I	CL CC
			LCLB4.4.2. Expresa a relación entre o contido da obra, a intención do/da autor/a e o contexto, e o mantemento de temas e formas, emitindo xuízos persoais razoados.	Le fragmentos literarios e recoñecer características peculiares de cada período.	4			
			Coñece a intención do autor dun texto literario e relaciona-a co contexto histórico e social da época.	2				
	B4.3. Redac-	B4.5. Redactar textos	LCLB4.5.1. Redacta textos per-	Redacta textos literarios imitando un modelo.	3	PA		CL

h l n	ción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos do século XX, utilizando as convencións formais do xénero seleccionado e con intención lúdica e creativa.	persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.	soais de intención literaria a partir de modelos dados, seguindo as convencións do xénero e con intención lúdica e creativa.	Redacta textos literarios seguindo unha planificación ou un esquema preestabelecido.	2	PA	I	CC	
				Redacta textos literarios sen planificación previa.	1	PA			
				LCLB4.5.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos.	Redacta textos literarios inspirados nas épocas estudadas.	1	PA	A	AA CC
e	B4.4. Consulta de fontes de información variadas para a realización de traballos e a cita adecuada destas.	B4.6. Consultar e citar adecuadamente fontes de información variadas para realizar un traballo educativo en soporte impreso ou dixital sobre un tema do currículo de literatura, adoptando un punto de vista crítico e persoal, e utilizando as tecnoloxías da información.	LCLB4.6.1. Consulta e cita adecuadamente varias fontes de información para desenvolver por escrito, con rigor, claridade e coherencia, un tema relacionado co currículo de Literatura.	Consulta fontes diversas de información para elaborar os traballos de investigación.	3	PA-OO	I	CL CC CD	
				Desenvolve claramente, con rigor e con coherencia temas relacionados coa literatura española.	1	PA-OO			
				Cita as fontes de información segundo o modelo.	2	PA-OO			
			LCLB4.6.2. Achega nos seus traballos escritos ou orais conclusións e puntos de vista persoais e críticos sobre as obras literarias, expresándose con rigor, claridade e coherencia.	Redacta individualmente traballos críticos sobre as leituras.	1	PA	A	CL CS CC SI	
				Redacta traballos críticos en común sobre as leituras.	3	PA			
				Expón os propios traballos críticos.	1	PA-IOA			
			LCLB4.6.3. Utiliza recursos variados das tecnoloxías da información e da comunicación para a realización dos seus traballos educativos.	Procura información sobre o contexto histórico e social desde o s. XIX até hoxe.	1	PA	A	CD	
				Redacta individualmente monografías sobre o contexto histórico e social.	1	PA			
				Redacta en común monografías sobre o contexto histórico e social.	1	PA			
				Expón as propias monografías.	1	PA			

4. Bacharelato

Este capítulo incluí a temporalización dos contéudos do Bacharelato (alíneas 4.1.1 e 4.2.1) e unhas matrices ou cuadros en que se presentan, relacionados entre si, os contéudos, os criterios de avaliación, os padróns (estándares) de aprendizaxe e a valoración dos padróns (alíneas 4.1.2 e 4.2.2) que teñen como fin servir ao profesorado para deseñar a propia programación de aula e avaliar o alumnado.

Nas matrices xa mencionadas, os contéudos están relacionados cos obxectivos xerais da etapa, que se poden consultar no anexo II, á vez que coas competencias-chave, presentes na tabela exposta no capítulo 2. Os obxectivos veñen indicados por unha letra do abecedario e as competencias cunhas siglas. Con respecto disto, a Competencia Lingüística, dada a natureza das materias desta programación, está implícita en todos os contéudos, por tanto, só se indicará nos casos en que a súa presenza sexa exclusiva ou relevante.

Os padróns de aprendizaxe están departidos en descritores de tarefas asociadas que se valorizan de 1 a 4. As básicas e indispensábeis, obrigatorias para aprobar, valorízanse con 4 e constitúen o grao mínimo que debe de alcanzar un alumno ou alumna para ter un suficiente na materia, por tanto, ao seren indispensábeis, teñen que se cumprir. As valorizadas con 3 e 2, consideradas intermedias, serven para ampliar coñecementos, acumulando-se ás básicas, e chega con alcanzar o grao 2 «en proceso» ou 3 «atinxido», segundo o nivel de complicación. As valorizadas con 1 son as precisas para alcanzar a excelencia.

Desta maneira, os propios padróns de aprendizaxe clasifícanse en tres categorías cuns valores porcentuais: básicos (B) = 55%, intermedios (I) = 35% e avanzados (A) = 10%.

As formas de avaliar as tarefas dos padróns indican-se cunhas siglas que se poden consultar nunha tabela no capítulo 6 baixo o epígrafe **b)** de «Instrumentos de avaliación». Aí organizan-se en tipos de preguntas que poden aparecer nun exame (EX), en intervencións por escrito que pode facer o alumnado (PA), en actividades que se poden comprobar oralmente (IOA) e noutros tipos de observacións (OO). Un exemplo disto é explicado no capítulo 3.

Como consecuencia das características especialmente excepcionais deste ano 2020/21 consideramos incluír unha unidade extraordinaria en 2 de Bacharelato numerada como 0 (cero). Corresponde aos contéudos mínimos non dados no ano escolar 2019/20 en 1 de Bacharelato e que se consideran imprescindíbeis. Poden-se explicar nas unidades correspondentes de Sintaxe, porque son progresivos, a modo de introdución, repase ou avaliación inicial das unidades correspondentes.

4.1 . 1º Bacharelato

4.1.1 . Temporalización. 1 Bacharelato

Tempo	Distribución	Blocos	Sesións	Padróns
Primeiro trimestre	Unidade 8	2.Comunicación escrita: ler e escribir Léxico da épica. Comentario de texto.	Set. 1	LCL1B2.1.1.-1.3 LCL1B2.2.1.-2.3 LCL1B2.4.1-4.4
		4.Educación literaria: Idade media: contexto. Lírica popular: kharxas, cantigas, vilancicos. Poesía narrativa popular: épica. Poesía narrativa culta: mester de clerecía. Prosa e teatro.	Out. 7	LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.1-2.2 LCL1B4.3.1-3.2 LCL1B4.4.1-4.3
	Unidade 1	1.Comunicación oral: escutar e falar Texto expositivo argumentativo: información e opinión. Texto descritivo. A comunicación e os seus elementos. Comunicación verbal: condicións e funcións. Linguaxe e lingua, dialecto e fala. Variedades xeográficas, sociais e individuais. Linguaxes específicas. Rexistros formais e informais.	Out. 1	LCL1B1.2.1-2.3 LCL1B1.3.1.
		2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos. Texto informativo: mapa temático. Texto literario. O texto: factores que lle dan sentido e extensión.	Out. 3	LCL1B2.1.2 épica: LCL1B2.2.1-2.2 LCL1B2.2.4-2.5
		3.Coñecemento da lingua: A situación plurilingüe de España O castellano e os seus dialectos. Os dialectos históricos. As linguas de España. Bilingüismo e diglosia Clasificación das palabras. Funcións sintácticas. Substantivo: forma, significación e función. Determinantes: forma, significación e función Adxectivo: forma, significación e función. Pronomes: forma e función. A descrición: clases desde o punto de vista do emisor: obxectiva e subxectiva Clasificación da descrición segundo o obxecto que se describe. Descrición técnica e literaria. Deícticos espaciais e temporais.	Out. 2 Nov. 2	LCL1B3.1.1.-1.2 LCL1B3.2.3. LCL1B3.3.3
	Unidade 2	1.Comunicación oral: escutar e falar Textos orais formais e informais. Adecuación lingüística.	Nov. 1	LCL1B1.3.1.
		2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos. Narración: Narrador interno e narrador externo. Estrutura da acción: presentación, nó e desenlace. Clasificación de personaxes. Clasificación do espazo. Tempo interno e externo. Diálogo formal e informal. Estilo directo e indirecto.	Nov. 4	LCL1B2.1.1.-1.2 LCL1B2.2.3.
		3.Coñecemento da lingua: O verbo e os seus constituíntes. A conxugación. Formas non persoais. Perífrases. Estilística. O adverbio: forma, función e clasificación. Preposicións e conxuncións.	Nov. 4	LCL1B3.3.1.
	Unidade 9	2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Nov. 2	LCL1B2.1.1.-1.3 LCL1B2.2.1.-2.3 LCL1B2.4.1-4.4
		4.Educación literaria: Prerrenacemento: contexto. Xéneros. Poesía popular: romanceiro. Lírica culta: cancioneros. Prosa e novela. Teatro: <i>La Celestina</i> .	Nov. 3 Dec. 1	LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.1-2.2 LCL1B4.3.1-3.2 LCL1B4.4.1-4.3
Unidade 3	1.Comunicación oral: escutar e falar Texto dialogado culto.	Dec. 1	LCL1B1.3.1.-3.2	
	3.Coñecemento da lingua: Funcións e categorías sintácticas. Sintagmas (frases). Funcións sintagmáticas, oracionais e extraoracionais.	Dec. 3	LCL1B3.1.1.-1.2 LCL1B3.2.1.-2.5	
Segundo trimestre	Unidade 4	1.Comunicación oral: escutar e falar O texto persuasivo.	Xan. 1	LCL1B1.3.1.-3.2
		2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Xan. 3	LCL1B2.1.1.-1.3 LCL1B2.2.1.-2.3 LCL1B2.4.1-4.4

		3.Coñecemento da lingua: Oración e enunciado. Clasificación da oración simple. Oración composta: oración e proposición. Xustaposición e coordinación. Subordinación: substantiva, adxectiva e adverbial.	Xan. 5	LCL1B3.1.1-1.2 LCL1B3.2.1-2.5 LCL1B3.3.1-3.2
Unidade 5		1.Comunicación oral: escutar e falar O discurso.	Xan. 1	LCL1B1.3.1-3.2
		2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Feb. 3	LCL1B2.1.1-1.3 LCL1B2.2.1-2.3 LCL1B2.4.1-4.4
		3.Coñecemento da lingua: Texto ou discurso. Propiedades do texto. Procedimentos de cohesión. Modalidade.	Feb. 3	LCL1B3-5.1-5.3
Unidade 10		1.Comunicación oral: escutar e falar Tendencias da lírica culta renacentista.	Feb. 2	LCL1B1.1.1-1.4 LCL1B1.2.1-2.3
		2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Feb. 2	LCL1B2.1.1-1.3 LCL1B2.2.1-2.3 LCL1B2.4.1-4.4
		4.Educación literaria: Renacemento: contexto. A lírica: formas, tendencias e linguaxe.	Feb. 2	LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.1-2.2, LCL1B4.3.1-3.2 LCL1B4.4.1-4.3
Unidade 11		1.Comunicación oral: escutar e falar Exposición oral	Mar. 1	LCL1B1.1.1-1.4 LCL1B1.2.1-2.3
		2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Mar. 1	LCL1B2.1.1-1.3 LCL1B2.2.1-2.3 LCL1B2.4.1-4.4
		3.Educación literaria: Renacemento. A prosa: formas. Picaresca. Cervantes.	Mar. 3	LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.1-2.2 LCL1B4.3.1-3.2 LCL1B4.4.1-4.3
Unidade 12		2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Mar. 1	LCL1B2.1.1-1.3 LCL1B2.2.1-2.3 LCL1B2.4.1-4.4
		4.Educación literaria: Barroco: contexto. Lírica culta: formas, tendencias e temas.	Mar. 4	LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.1-2.2 LCL1B4.3.1-3.2 LCL1B4.4.1-4.3
Unidade 13		2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Mar. 1	LCL1B2.1.1-1.3 LCL1B2.2.1-2.3 LCL1B2.4.1-4.4
		4.Educación literaria: Barroco: prosa e teatro.	Mar. 6	LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.1-2.2 LCL1B4.3.1-3.2 LCL1B4.4.1-4.3
Terceiro trimestre	Unidade 6	1.Comunicación oral: escutar e falar A noticia.	Abr. 2	LCL1B1.3.1-3.2
		2.Comunicación escrita: ler e escribir Tipoloxía textual: descrición, narración, diálogo, exposición e argumentación. Meios de comunicación.	Abr. 2	LCL1B3.4.1-4.2
	Unidade 7	1.Comunicación oral: escutar e falar A opinión persoal.	Abr. 2	LCL1B1.2.1-2.3
		2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Mai. 2	LCL1B2.1.1-1.3 LCL1B2.2.1-2.3 LCL1B2.4.1-4.4
		3.Coñecemento da lingua: Variedades da lingua: xeográficas e sociais. Lingua e situación.	Mai. 2	LCL1B3.7.1 LCL1B3.8.1-8.2
Unidade 14	2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Mai. 1	LCL1B2.1.1-1.3 LCL1B2.2.1-2.3 LCL1B2.4.1-4.4	
	4.Educación literaria: Neoclasicismo: contexto. Tendencias. Poesía e prosa. Prerromanticismo: teatro.	Mai. 3 Xun. 3	LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.1-2.2 LCL1B4.3.1-3.2 LCL1B4.4.1-4.3	
Unidade 15	2.Comunicación escrita: ler e escribir Análises de textos.	Xun. 1	LCL1B2.1.1-1.3 LCL1B2.2.1-2.3 LCL1B2.4.1-4.4	

		4.Educación literaria: S. XIX: contexto. Romanticismo. Poesía, prosa e teatro. Realismo. Novela. Naturalismo. Novela, poesía e teatro.	Xun. 4	LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.1-2.2 LCL1B4.3.1-3.2 LCL1B4.4.1-4.3
--	--	---	-----------	--

4.1.2 . Grau mínimo de consecución para superar a materia. 1 Bacharelato

Para conseguir superar a materia neste curso será necesario o cumprimento do grau mínimo das tarefas que se indican a continuación.

Escala de cumprimento dos padróns de aprendizaxe:			1 iniciado	2 en proceso	3 atinxido	4 excelente	
Categorización dos padróns de aprendizaxe:		B básico	I intermedio	A avanzado	Ponderación: B=55%, I=35%, A=10%		
Instrumentos de avaliación:	EX exames	PA produccións do alumnado	IOA intercambios orais co alumnado		OO outras observacións	(ver capítulo 6)	
Competencias:	CL= Competencia lingüística	CM= Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	CD= Competencia dixital	AA= Aprender a aprender	CS= Competencias sociais e cívicas	SI= Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	CC= Consciencia e expresións culturais

Lingua Castelá e Literatura. 1º de Bacharelato								
Obxectivos	Referencia: Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia			Descritores de tarefas asociadas aos padróns	Grau	Instrum. Aval	Categoría	Competen-
	Conteúdos	Criterios de avaliación	Padróns de Aprendizaxe					
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar								
a e g m	B1.1. Comunicación oral non espontánea no ámbito educativo: o seu proceso e a situación comunicativa.	B1.1. Expor oralmente un tema especializado con rigor e claridade, documentándose en fontes diversas, organizando a información mediante esquemas, seguindo unha orde preestablecida e utilizando as técnicas de exposición oral e as tecnoloxías da información e da comunicación.	LCL1B1.1.1. Realiza exposicións orais sobre temas especializados, consultando fontes de información diversa, utilizando as tecnoloxías da información e seguindo unha orde previamente establecida.	Prepara presentacións orais sobre temas concretos da materia.	4	PA	B	CD
			Consulta varias fontes de información para a elaboración de presentacións orais.	4	OO			
			Usa fontes internéticas para consultar información.	4	PA-OO			
			Axuda-se de materiais audiovisuais ou dixitais para realizar presentacións orais.	3	IOA			
			Redacta exposicións orais.	4	IOA			
			Segue unha ordenación previamente establecida.	4	IOA			
			LCL1B1.1.2. Exprésase oralmente con fluidez, coa entoación, o ton, timbre e a velocidade adecuados ás condicións da situación comunicativa.	Realiza presentacións orais individuais.	4	IOA	B	CL
			Realiza presentacións orais en grupo.	4	IOA			
			Pronuncia con claridade e coa modulación adecuada á finalidade do discurso.	4	IOA			
LCL1B1.1.3. Axusta a súa ex-	Usa léxico preciso e especializado nas presentacións orais.	3	IOA		CS			

			presión verbal ás condicións da situación comunicativa (tema, ámbito discursivo, tipo de destinatario, etc.) empregando un léxico preciso e especializado e evitando o uso de coloquialismos, retrousos e palabras comodín.	Ten en conta o grau de formalidade en intervencións planificadas.	4	IOA	I	
				Evita usar coloquialismos, batoloxías ou palabras-comodín.	3	IOA		
			LCL1B1.1.4. Avalía as súas propias presentacións orais e as dos/das seus/súas compañeiros/as, detecta as dificultades estruturais e expresivas, e diseña estratexias para mellorar as súas prácticas orais e progresar na aprendizaxe autónoma.	Avalía a expresión oral de intervencións orais.	3	IOA	I	AA
				Detecta fallos estruturais e expresivos.	3	IOA		
				Tenta mellorar progresivamente as intervencións orais propias.	3	IOA		
d e g	B1.2. Textos expositivos e argumentativos orais. B1.3. Xéneros textuais orais propios do ámbito educativo.	B1.2. Sintetizar por escrito o contido de textos orais de carácter expositivo e argumentativo sobre temas especializados, conferencias, clases, charlas, videoconferencias, etc., discriminando a información relevante e accesoria, e utilizando a escoita activa como un medio de adquisición de coñecementos.	LCL1B1.2.1. Sintetiza por escrito textos orais de carácter expositivo, de temas especializados e propios do ámbito educativo, discriminando a información relevante.	Atende ás explicacións, normas, instrucións... do profesor ou doutro alumnado na realización de tarefas na aula.	4	IOA	B	CL
				Respeita as intervencións dos demais atendendo ao contido, sen interromper e esperando o seu turno de palabra.	4	IOA		
				Atende ao contido de coloquios, videoconferencias etc.	4	IOA		
				Resume por escrito explicacións do profesor na aula.	4	IOA		
				Resume por escrito o contido de coloquios, videoconferencias etc.	4	IOA		
				Selecciona a información máis importante da accesoria.	4	IOA		
			LCL1B1.2.2. Recoñece as formas de organización do contido nunha exposición oral sobre un tema especializado propio do ámbito educativo ou de divulgación científica e cultural, analiza os recursos verbais e non verbais empregados polo emisor, e valóraos en función dos elementos da situación comunicativa.	Recoñece a disposición da información dun discurso (dedutiva, indutiva, paralelística ou encadrada).	3	IOA-PA	I	CL
				Distingue o máis relevante e significativo das explicacións ou exposicións.	3	IOA-PA		
				Analiza os recursos verbais usados polo emisor.	3	IOA-PA		
				Analiza os recursos non verbais usados polo emisor.	3	IOA-PA		
				Valora os recursos verbais e non verbais dunha exposición oral en función dos elementos da situación comunicativa.	2	IOA-PA		
LCL1B1.2.3. Escoita de xe-	Escoita explicacións, atendendo ao seu contido.	4	OO					

			to activo, toma notas e suscita preguntas coa intención de aclarar ideas que non comprendeu nunha exposición oral.	Toma apuntamentos das explicacións do profesor na aula.	4	PA	B	AA		
				Toma notas das exposicións orais dos outros alumnos na aula ou de conferencias, coloquios...	4	PA				
				Fai preguntas sobre dúbidas ou sobre aspectos das explicacións ou exposicións.	4	IOA				
d e g	B1.4. Comprensión e produción de textos orais procedentes dos medios de comunicación social. Recursos.	B1.3. Extraer información de textos orais e audiovisuais dos medios de comunicación, recoñecendo a intención comunicativa, o tema e a estrutura do contido, identificando os trazos propios do xénero xornalístico e os recursos verbais e non verbais utilizados, e valorando de forma crítica a súa forma e o seu contido.	LCL1B1.3.1. Recoñece os trazos propios dos principais xéneros informativos e de opinión procedentes dos medios de comunicación social.	Sintetiza o contido de textos expositivos, narrativos, argumentativos (literarios, especializados, xornalísticos...)	3	PA-IOA	I	CS		
				Identifica os trazos propios do xénero xornalístico oral ou audiovisual.	4	EX-PA-IOA				
				Identifica os recursos non verbais en textos xornalísticos audiovisuais.	2	PA-IOA				
					LCL1B1.3.2. Analiza os recursos verbais e non verbais utilizados polo emisor dun texto xornalístico oral ou audiovisual, valorando de forma crítica a súa forma e o seu contido.	Valora criticamente o tema de textos xornalísticos audiovisuais.	4	PA-IOA	I	CS
					Valora criticamente a expresión de textos xornalísticos audiovisuais.	3	PA-IOA			
					Analiza os recursos verbais e non verbais usados nun texto xornalístico.	3	PA-IOA			
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir										
b h	B2.1. A comunicación escrita no ámbito educativo. B2.2. Comprensión, produción e organización de textos expositivos escritos do ámbito educativo.	B2.1. Desenvolver por escrito un tema do currículo con rigor, claridade e corrección ortográfica e gramatical, empregando distintas estruturas expositivas (comparación, problema-solución, enumeración, causa-consecuencia, ordenación cronolóxica, etc.) e utilizando os recursos expresivos adecuados ás condicións da situación comunicativa.	LCL1B2.1.1. Desenvolve por escrito un tema do currículo con rigor, claridade e corrección ortográfica e gramatical.	Explica por escrito un tema de lingua ou literatura con rigor e claramente, con corrección ortográfica e gramatical.	4	PA-EX	I	CL		
				Adecúa a expresión escrita ao tema, usando un léxico preciso e especializado e evitando coloquialismos, batoloxías ou <i>comodíns</i> .	3	PA-EX				
				LCL1B2.1.2. Axusta a súa expresión verbal ás condicións da situación comunicativa (tema, ámbito discursivo, tipo de destinatario, etc.), empregando un léxico preciso e especializado, e evitando o uso de coloquialismos, retrousos e palabras comodín.	Expón oralmente un tema.	3	PA-EX	I	CS	
					Expresa-se oralmente con fluidez, entoación, ton e timbre de voz adecuados a unha exposición en público sobre un tema de lingua ou literatura.	3	PA-EX			
					Usa léxico preciso e especializado nos propios escritos.		PA-EX			
					Ten en conta o grau de formalidade nos propios escritos.		PA-EX			
					Evita usar coloquialismos, batoloxías ou palabras-comodín nos propios escritos.		PA-EX			
					LCL1B2.1.3. Avalía as súas propias producións escritas e as dos/das seus/súas	Recoñece as dificultades que presenta a elaboración dunha produción escrita con respecto da estrutura e da expresión.	2	PA-EX	I	AA
		Avalía traballos doutro alumnado cun criterio construtivo.	2	PA-EX						

			compañeiros/as, recoñecendo as dificultades estruturais e expresivas, e deseñando estratexias para mellorar a súa redacción e avanzar na aprendizaxe autónoma.	Autoavalía traballos ou escritos propios cun criterio construtivo.	2	PA-EX					
				Tenta mellorar a redacción nos propios escritos	1	PA-EX					
e g h	B2.2. Comprensión, produción e organización de textos expositivos escritos do ámbito educativo.	B2.2. Sintetizar o contido de textos expositivos e argumentativos de tema especializado, discriminando a información relevante e accesoria, e utilizando a lectura como un medio de adquisición de coñecementos.	LCL1B2.2.1. Comprende textos escritos de carácter expositivo de tema especializado, propios do ámbito educativo ou de divulgación científica e cultural, e identifica o tema e a estrutura.	Comprende textos do manual de Lingua Castellana e Literatura.	4	PA-EX	B	CL			
				Comprende textos fornecidos polo profesor sobre temas da materia.	4	PA-EX					
				Identifica o tema dos textos.	4	PA-EX					
				Especifica a estrutura dos textos.	4	PA-EX					
						LCL1B2.2.2. Sintetiza textos de carácter expositivo, de tema especializado, propios do ámbito educativo, distinguindo as ideas principais e secundarias.	Fai resumos dos temas do manual	4	PA-EX	B	CM
							Fai resumos dos textos fornecidos polo profesor sobre temas da materia.	4	PA-EX		
							Distingue as ideas principais e as secundarias dos textos.	4	PA-EX		
						LCL1B2.2.3. Analiza os recursos verbais e non verbais presentes nun texto expositivo de tema especializado e valóraos en función dos elementos da situación comunicativa (intención comunicativa do/da autor/a, tema e xénero textual).	Analiza textos expositivos.	4	PA-EX	B	CS
							Indica a intención comunicativa do emisor en textos expositivos.	4	PA-EX		
							Distingue as modalidades ou secuencias textuais (narrativo, descritivo, expositivo, argumentativo, dialogado)	4	PA-EX		
			Indica as secuencias textuais nun texto escrito.	4	PA-EX						
e g h l	B2.3. Comprensión, produción e organización de textos escritos procedentes dos medios de comunicación social: xéneros informativos, e de opinión e publicidade.	B2.3. Ler, comprender e interpretar textos xornalísticos e publicitarios de carácter informativo e de opinión, recoñecendo a intención comunicativa, identificando os trazos propios do xénero e os recursos verbais e non verbais	LCL1B2.3.1. Resume o contido de textos xornalísticos escritos informativos e de opinión, discriminando a información relevante, recoñecendo o tema e a estrutura do texto, e valorando de forma crítica a súa forma e o seu contido.	Comprende textos xornalísticos informativos e de opinión.	4	PA-EX	B	CL			
				Distingue a información relevante da accesoria.	4	PA-EX					
				Localiza o tema dos textos xornalísticos.	4	PA-EX					
				Indica a estrutura dos textos xornalísticos.	4	PA-EX					
				Valora criticamente a forma de textos xornalísticos.	4	PA-EX					
				Valora criticamente o contido de textos xornalísticos.	4	PA-EX					
			LCL1B2.3.2. Interpreta di-	Interpreta anuncios impresos.	4	PA-EX					

		utilizados, e valorando de forma crítica a súa forma e o seu contido.	versos anuncios impresos identificando a información e a persuasión, recoñecendo os elementos que utiliza o emisor para seducir o receptor, valorando criticamente a súa forma e o seu contido, e rexeitando as ideas discriminatorias.	Distingue a información relevante en anuncios impresos.	4	PA-EX	B	CS		
				Distingue o contido informativo dos métodos persuasivos en anuncios.	3	PA-EX				
				Valora criticamente o contido e a forma en anuncios.	4	PA-EX				
				Valora criticamente as ideas discriminatorias contidas en anuncios.	4	PA-EX				
b e g h	B2.4. Procedementos para a obtención, o tratamento e a avaliación da información procedente de fontes impresas e dixitais. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información.	B2.4. Realizar traballos de investigación sobre temas do currículo ou da actualidade social, científica ou cultural, planificando a súa realización, obtendo a información de fontes diversas e utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación para a súa realización, a súa avaliación e a súa mellora.	LCL1B2.4.1. Realiza traballos de investigación planificando a súa realización, fixando os seus propios obxectivos, organizando a información en función dunha orde predefinida, revisando o proceso de escritura para mellorar o produto final e chegando a conclusións persoais.	Elabora traballos de investigación e monografías.	4	PA-EX	B	AA		
				Organiza a planificación de traballos de investigación e monografías.	4	PA-EX				
				Ordena a información seguindo unha orden previa.	4	PA-EX				
				Revisa o proceso de elaboración antes da presentación definitiva.	4	PA-EX				
				Achega conclusións persoais nos traballos e monografías.	4	PA-EX				
			LCL1B2.4.2. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para documentarse, consultando fontes diversas e avaliando, contrastando, seleccionando e organizando a información relevante mediante fichas-resumo.	Pesquisa información en fontes bibliográficas e internéticas.	4	OO	B	CD		
				Selecciona a información recollida máis relevante.	4	OO				
				Organiza a información por partes (parágrafos, alíneas ou capítulos).	4	PA				
				Planifica traballos de investigación, monografías ou presentacións atendendo aos obxectivos e á organización da información.	4	PA				
			LCL1B2.4.3. Respecta as normas de presentación de traballos escritos (organización en epígrafes, procedementos de cita, notas a pé de páxina e bibliografía).	Aplica as normas de presentación de traballos de investigación ou monografías.	4	PA-OO	B	CL		
				Presenta traballos escritos con limpeza, orden, claridade e respectando marxens, espazamentos, tabulacións e espazos entre parágrafos.	4	PA-OO				
				Reproduce citas enmarcando-as con aspas e indicando a procedencia.	4	PA-OO				
				Inclui notas ao pé de páxina nos traballos.	3	PA-OO				
Cita fontes bibliográficas ou internéticas seguindo os procedimentos establecidos (<i>títulos en itálico</i>).	3	PA-OO								
LCL1B2.4.4. Utiliza as tecnoloxías da información e	Usa procesadores de texto (<i>Word de Microsoft Office, Writer de Openoffice</i> ou <i>LibreOffice...</i>) para a confección de traballos escritos.	4	PA-OO	B	CD					

			da comunicación para a realización, a avaliación e a mellora de textos escritos propios e alleos.	Usa programas de creación de presentacións (<i>Powerpoint, Impress, Prezi...</i>).	4	PA-OO					
				Aproveita os correctores ortográficos de español para a revisión dos textos en formato dixital.	4	PA-OO					
				Formata as páxinas, os textos, as tabelas e demais elementos gráficos para a súa presentación definitiva, ben impresa, ben dixital.	4	PA-OO					
Bloque 3. Coñecemento da lingua											
d e	B3.1. Substantivo: caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica. B3.2. Adxectivo: caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica. B3.3. Verbo: flexión verbal; perífrase verbal. B3.4. Pronome: tipoloxía e valores gramaticais. B3.5. Determinantes: tipoloxía e usos. B3.6. Recoñecemento das diferenzas entre pronomes e determinantes. Relacións gramaticais. B3.7. Adverbio: tipoloxía e valores gramaticais. B3.8. Preposicións, conxuncións e interxeccións: tipoloxía e valores gramaticais.	B3.1. Aplicar sistematicamente os coñecementos sobre as categorías gramaticais na realización, autoavaliación e mellora dos textos orais e escritos, tomando conciencia da importancia do coñecemento gramatical para o uso correcto da lingua.	LCL1B3.1.1. Revisa e mellora textos orais e escritos propios e alleos, recoñecendo e explicando incorreccións de concordancia, réxime verbal, ambigüidades semánticas, etc.	Autocorrixe nas producións orais e escritas os erros de concordancia ou ambigüidades. (na elaboración de textos, exames...)	3	PA-EX	I	CL			
				Corrige en producións orais e escritas alleas os erros de concordancia, de rexime verbal ou de ambigüidades.	3	PA-EX					
				Aplica os coñecementos lingüísticos adquiridos para autocorrixir as propias producións escritas.	3	PA-ES					
						LCL1B3.1.2. Utiliza a terminoloxía gramatical adecuada para a explicación lingüística dos textos.	Distingue a terminoloxía lingüística.	4	PA-EX	B	CL
					Utiliza a terminoloxía lingüística.		4	PA-EX			
					Comenta textos desde o punto de vista lingüístico.		3	PA-EX			
					Distingue a caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica das palabras léxicas		4	PA-EX			
					Explica a caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica das palabras léxicas.		4	PA-EX			
					Distingue a tipoloxía, valores gramaticais e usos das palabras gramaticais.		4	PA-EX			
					Explica a tipoloxía, valores gramaticais e usos das palabras gramaticais.		4	PA-EX			
e	B3.1. Substantivo: caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica. B3.2. Adxectivo: caracterización morfolóxica,	B3.2. Recoñecer e identificar os trazos característicos das categorías gramaticais (substantivo, adxectivo, verbo, pronomes,	LCL1B3.2.1. Identifica e explica os usos e valores do substantivo nun texto, en relación coa intención comunicativa do emisor e a tipoloxía textual seleccionada, así	Identifica usos e valores do substantivo en textos ou oracións para analizar.	3	PA-EX	I	CL			
				Identifica usos e valores do substantivo en textos canto á intención comunicativa do emisor.	3	PA-EX					
				Identifica usos e valores do substantivo en textos en relación coa tipoloxía textual.	3	PA-EX					

<p>sintáctica e semántica. B3.3. Verbo: flexión verbal; perífrase verbal. B3.4. Pronome: tipoloxía e valores gramaticais. B3.5. Determinantes: tipoloxía e usos. B3.6. Recoñecemento das diferenzas entre pronomes e determinantes. Relacións gramaticais. B3.7. Adverbio: tipoloxía e valores gramaticais. B3.8. Preposicións, conxuncións e interxeccións: tipoloxía e valores gramaticais.</p>	<p>artigos e determinantes), e explicar os seus usos e valores nos textos.</p>	<p>como con outros compoñentes da situación comunicativa (audiencia e contexto).</p>	<p>Identifica usos e valores do substantivo en textos con respecto da situación comunicativa.</p>	3	PA-EX		
		<p>LCL1B3.2.2. Identifica e explica os usos e os valores do adxectivo nun texto, en relación coa intención comunicativa do emisor e a tipoloxía textual seleccionada, así como con outros compoñentes da situación comunicativa (audiencia e contexto).</p>	<p>Identifica usos e valores do adxectivo en textos en relación coa tipoloxía textual.</p>	3	PA-EX	I	CL
			<p>Identifica usos e valores do adxectivo en textos canto á intención comunicativa do emisor.</p>	3	PA-EX		
			<p>Identifica usos e valores do adxectivo en textos en relación coa tipoloxía textual.</p>	3	PA-EX		
			<p>Identifica usos e valores do adxectivo en textos con respecto da situación comunicativa.</p>	3	PA-EX		
		<p>LCL1B3.2.3. Identifica e explica os usos e valores do verbo nun texto, en relación coa intención comunicativa do emisor e a tipoloxía textual seleccionada, así como con outros compoñentes da situación comunicativa (audiencia e contexto).</p>	<p>Identifica usos e valores do verbo en textos ou oracións para analizar.</p>	3	PA-EX	I	CL
			<p>Identifica usos e valores do verbo en textos canto á intención comunicativa do emisor.</p>	3	PA-EX		
			<p>Identifica usos e valores do verbo en textos en relación coa tipoloxía textual.</p>	3	PA-EX		
			<p>Identifica usos e valores do verbo en textos con respecto da situación comunicativa.</p>	3	PA-EX		
		<p>LCL1B3.2.4. Identifica e explica os usos e valores dos pronomes nun texto, en relación coa intención comunicativa do emisor e a tipoloxía textual seleccionada, así como con outros compoñentes da situación comunicativa (audiencia e contexto).</p>	<p>Identifica usos e valores do pronome en textos ou oracións para analizar.</p>	3	PA-EX	I	CL
			<p>Identifica usos e valores do pronome en textos canto á intención comunicativa do emisor.</p>	3	PA-EX		
			<p>Identifica usos e valores do pronome en textos en relación coa tipoloxía textual.</p>	3	PA-EX		
			<p>Identifica usos e valores do pronome en textos con respecto da situación comunicativa.</p>	3	PA-EX		
		<p>LCL1B3.2.5. Identifica e explica os usos e valores do artigo determinado e do indeterminado, e de calquera tipo de determinantes, en relación coa súa presenza ou ausencia coa intención comunicativa do emisor e a tipoloxía textual seleccionada, así como con outros compoñentes da situación</p>	<p>Identifica usos e valores dos artigos determinados e indeterminados e de determinantes en textos ou oracións para analizar.</p>	4	PA-EX	B	CL
			<p>Identifica usos e valores da presenza ou ausencia dos artigos determinados e indeterminados e de determinantes en textos canto á intención comunicativa do emisor.</p>	4	PA-EX		
			<p>Identifica usos e valores dos artigos determinados e indeterminados e de determinantes en textos en relación coa tipoloxía textual.</p>	3	PA-EX		
<p>Identifica usos e valores dos artigos determinados e indeterminados e de determi-</p>	3		PA-EX				

			comunicativa (audiencia e contexto).	nantes en textos con respecto da situación comunicativa.				
b d e	B3.9. Observación, reflexión e explicación das estruturas sintácticas simples e complexas. Conexións lóxicas e semánticas nos textos.	B3.3. Aplicar progresivamente os coñecementos sobre estruturas sintácticas dos enunciados para a realización, autoavaliación e mellora de textos orais e escritos, tomando conciencia da importancia do coñecemento gramatical para o uso correcto da lingua.	LCL1B3.3.1. Recoñece a estrutura sintáctica da oración simple, explicando a relación entre os grupos de palabras.	Distingue a estrutura da oración simple e as relacións entre grupos de palabras nas oracións.	4	PA-EX	B	CL
				Analiza a estrutura da oración simple e as relacións entre grupos de palabras nas oracións.	4	PA-EX		
				Distingue a estrutura das oracións complexas e as relacións entre cláusulas e grupos de palabras nelas.	4	PA-EX		
				Analiza a estrutura da oración complexa e as relacións entre as cláusulas e os grupos de palabras nelas.	4	PA-EX		
			LCL1B3.3.2. Recoñece as oracións activas, pasivas, impersonais e medias, contrastando as diferenzas entre elas en función da intención comunicativa do texto en que aparecen.	Distingue as oracións activas, pasivas e de voz media.	4	PA-EX	B	CL
				Analiza a estrutura das oracións pasivas e de voz media e as relacións entre grupos de palabras nelas.	4			
				Distingue as diferenzas entre o uso de oracións activas, pasivas e de voz media nos textos segundo a intención comunicativa.	4	PA-EX		
			LCL1B3.3.3. Recoñece e explica o funcionamento das oracións subordinadas substantivas en relación co verbo da oración principal.	Especifica a estrutura e os distintos tipos de cláusulas subordinadas substantivas, os nexos e a relación entre grupos de palabras nelas.	3	PA-EX	I	CL
				Analiza a estrutura das cláusulas subordinadas substantivas e recoñece os nexos.	3	PA-EX		
			LCL1B3.3.4. Recoñece e explica o funcionamento das oracións subordinadas de relativo, identificando o antecedente que modifican.	Especifica a estrutura e os distintos tipos de cláusulas subordinadas adxectivas, os nexos e a relación entre os grupos de palabras nelas.	3	PA-EX	I	CL
				Distingue os distintos tipos de cláusulas subordinadas adxectivas.	3	PA-EX		
				Analiza oracións subordinadas de relativo e recoñece os nexos e antecedentes.	2	PA-EX		
LCL1B3.3.5. Enriquece os seus textos orais e escritos incorporando progresivamente estruturas sintácticas variadas e aplicando os coñecementos adquiridos para a revisión e a mellora destes.	Incorpora nas producións propias as estruturas aprendidas.	2	PA-EX	I	CL			
e	B3.10. Observación, reflexión e explicación das formas de organización textual.	B3.4. Recoñecer os trazos propios das tipoloxías textuais identificando a súa estrutura e os	LCL1B3.4.1. Recoñece e explica os trazos estruturais e lingüísticos dos textos narrativos, descritivos, exposi-	Distingue os distintos tipos de texto (narrativos, descritivos, expositivos e argumentativos).	4	PA-EX	B	CC
				Explica as características dos distintos tipos de texto.	4	PA-EX		

		trazos lingüísticos máis importantes en relación coa intención comunicativa.	tivos e argumentativos.					
			LCL1B3.4.2. Analiza e explica os trazos formais dun texto nos planos morfosintáctico, léxico-semántico e pragmático-textual, relacionando o seu emprego coa intención comunicativa do emisor e o resto de condicións da situación comunicativa.	Localiza os trazos formais (morfosintácticos, léxico-semánticos e pragmático-textuais) das distintas modalidades textuais.	3	PA-EX	I	CL
				Analiza os trazos formais de distintas modalidades de textos.	3	PA-EX		
				Relaciona o uso de determinados tipos de texto coa intención do emisor e coa situación comunicativa.	3	PA-EX		
d e	B3.11. Recoñecemento e explicación das propiedades textuais. Os seus procedementos. Modalidade.	B3.5. Aplicar os coñecementos adquiridos para a elaboración de discursos orais ou escritos con adecuada coherencia e cohesión.	LCL1B3.5.1. Incorpora os procedementos de cohesión textual na súa propia produción oral e escrita.	Localiza os procedementos de cohesión referencial (repeticións, campos semánticos, sinónimos e antónimos; paralelismos, conectores, deixes, substitucións, elipses...)	4	PA-EX	B	CL
				Redacta textos usando procedementos de cohesión referencial.	4	PA-EX		
			LCL1B3.5.2. Identifica, analiza e interpreta as formas gramaticais que fan referencia ao contexto temporal e espacial, e aos participantes na comunicación.	Incorpora deícticos espazo-temporais e dos participantes da comunicación na produción de textos.	4	PA-EX	B	CL
			LCL1B3.5.3. Valora os recursos expresivos empregados polo emisor dun texto en función da súa intención comunicativa e do resto dos elementos da situación comunicativa, diferenciando e explicando as marcas de obxectividade e de subxectividade, e os procedementos gramaticais de inclusión do emisor no texto.	Valora a intención, a obxectividade-subxectividade e os procedementos de inclusión do receptor en textos.	3	PA-EX	I	CS
				Usa procedementos de obxectividade-subxectividade e de inclusión do receptor en textos propios.	3	PA-EX		
b e g	B3.12. Procedementos para a obtención, o tratamento e a avaliación da información procedente de fontes impresas e dixitais. Educación para o uso, o tra-	B3.6. Coñecer e manexar fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas sobre o uso correcto da lingua e avanzar na aprendizaxe	LCL1B3.6.1. Coñece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas sobre o uso correcto da lingua e para avanzar na aprendizaxe autónoma.	Consulta fontes bibliográficas e internéticas para a resolución de dúbidas léxico-gramaticais na produción dos propios textos.	4	PA-EX	B	CD

	tamento e a produción de información.	xe autónoma.						
e h n	B3.13. Coñecemento e explicación da pluralidade lingüística de España. As súas orixes históricas.	B3.7. Coñecer a orixe e a evolución das linguas de España e as súas principais variedades dialectais, recoñecendo e explicando os seus trazos característicos en manifestacións orais e escritas, e valorando a diversidade lingüística como parte do patrimonio cultural do noso país.	LCL1B3.7.1. Explica, a partir dun texto, a orixe e a evolución das linguas de España, así como as súas principais variedades dialectais, e valora a diversidade lingüística como parte do noso patrimonio cultural.	Explica a orixe e evolución das linguas de España.	3	PA-EX	I	CS
				Identifica as principais variedades xeográficas do castellano en España.	4	PA-EX		
				Comenta a evolución das linguas de España a partir dun texto.	3	PA-EX		
				Valora positivamente a diversidade lingüística de España.	4	PA-EX		
a c d e	B3.14. Recoñecemento e explicación das variedades funcionais da lingua.	B3.8. Recoñecer os usos sociais e funcionais da lingua, amosando interese por ampliar o seu propio repertorio verbal e evitar os prexuízos e estereotipos lingüísticos.	LCL1B3.8.1. Selecciona o léxico e as expresións adecuadas en contextos comunicativos que esixen un uso formal da lingua, evitando o uso de coloquialismos, imprecisións ou expresións cliché.	Usa un léxico formal e adecuado nas propias producións.	4	PA-EX	B	CL
				Usa léxico adecuado ao tema, á situación, ao público... evitando coloquialismos, repeticións, imprecisións, batoloxías, expresións-clichés ou palabras <i>comodin</i> .	4	PA-EX		
				Identifica criticamente o uso de coloquialismos, imprecisións e expresións-cliché.	4	PA-EX		
				Evita o uso de coloquialismos, imprecisións e expresións-cliché nas propias producións.	4	PA-EX		
			LCL1B3.8.2. Explica, a partir dos textos, a influencia do medio social no uso da lingua, e identifica e rexeita os estereotipos lingüísticos que supoñen unha valoración pexorativa cara ás persoas usuarias da lingua.	Explica as distintas variedades funcionais da lingua (diatópicas, diastráticas e diafásicas) os respectivos tipos e as características.	4	PA-EX	B	CS
				Distingue en diversos textos a variedade funcional a que pertence e os seus trazos.	4	PA-EX		
Valora criticamente os estereotipos lingüísticos pexorativos cara aos usuarios de- sas variedades funcionais.	4	PA-EX						
i l	B3.15. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras pre-	B3.9. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras	LCL1B3.9.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereoti-	Participa en proxectos cooperativos (folletos, cartaces, material multimedia) sobre estereotipos lingüísticos, sexistas, culturais, racistas...	4	PA-EX- OO	B	CC A A
				Evita os estereotipos lingüísticos ou culturais.	4	PA-EX- OO		

	sentos no centro, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	presentes no centro, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	pos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.					
g h	B3.16. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.10. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LCL1B3.10.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras.	Usa os coñecementos adquiridos de Lingua Castellana e Lingua Galega en ortografía e gramática para distinguir ambos os códigos nas producións propias e alleas e evitar interferencias lingüísticas.	4	PA-EX-IOA-OO	I	AA
				Usa os coñecementos adquiridos de Lingua Castellana e Lingua Galega en ortografía e gramática para mellorar os coñecementos sobre ambas as materias.	3	PA-EX-IOA-OO		
Bloque 4. Educación literaria								
d i	B4.1. Estudo das obras máis representativas da literatura española desde a Idade Media ata o século XIX, a través da lectura e a análise de fragmentos e obras significativas.	B4.1. Realizar o estudo das obras máis representativas da literatura española desde a Idade Media ata o século XIX a través da lectura e a análise de fragmentos e obras significativas.	LCL1B4.1.1. Le e analiza fragmentos e obras significativas desde a Idade Media ao século XIX.	Le 3 obras literarias obrigatorias da literatura española desde a Idade Media até o s. XIX.	4	EX	B	CC
				Le outras obras literarias voluntariamente.	1	OO		
				Le fragmentos de obras da literatura española desde a Idade Media até o s. XIX.	4	PA-EX-OO		
				Asiste a representacións teatrais ou visionados de filmes baseados en obras literarias.	4	OO		
d h i c	B4.2. Análise de fragmentos ou obras completas significativas desde a Idade Media ao século XIX, identificando as súas características temáticas e formais en relación co contexto, o movemento, o xénero ao que pertence e a obra do/	B4.2. Ler e analizar fragmentos ou obras completas significativas desde a Idade Media ao século XIX, identificando as súas características temáticas e formais en relación co contexto, o movemento, o xénero ao que pertence e a	LCL1B4.2.1. Identifica as características temáticas e formais en relación co contexto, o movemento e o xénero ao que pertence e a obra do/da autor/a.	Explica o contexto socio-histórico e as características dos movementos artísticos da literatura española desde a Idade Media até o s. XIX.	4	PA-EX	B	AA
				Explica os temas, formas literarias e xéneros máis comunmente usados nos distintos movementos artísticos da literatura española desde a Idade Media até o s. XIX.	4	PA-EX		
				Distingue as características dunha obra ou fragmento en relación coa temática, características, xéneros ou contexto da obra do autor.	2	PA-EX		
			LCL1B4.2.2. Compara textos de diferentes épocas e	Compara textos de diferentes épocas atendendo á temática, características, xéneros ou contextos das obras e dos autores.	2	PA-EX	I	CC

	da autora, e constatando a evolución histórica de temas e formas. B4.3. Desenvolvemento da autonomía de lectura e aprecio pola literatura como fonte de pracer e de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas.	obra do/da autor/a, e constatando a evolución histórica de temas e formas.	constata a evolución de temas e formas.	Constata a evolución de determinados temas, formas, personaxes... a través das épocas.	2	PA-EX		
d h i m	B4.3. Desenvolvemento da autonomía lectora e aprecio pola literatura como fonte de pracer e de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas.	B4.3. Interpretar criticamente fragmentos ou obras significativas desde a Idade Media ao século XIX, detectando as ideas que manifestan a relación da obra co seu contexto histórico, artístico e cultural.	LCL1B4.3.1. Interpreta criticamente fragmentos ou obras significativas desde a Idade Media ao século XIX.	Interpreta textos literarios incorporando xuízos críticos obxectivos en comentarios literarios, traballos ou presentacións.	2	PA-OO	A	CC
				Adquire progresivamente gusto pola lectura como fonte de pracer e de coñecementos.	1	OO		
	B4.4. Interpretación crítica de fragmentos ou obras significativas desde a Idade Media ao século XIX, detectando as ideas que manifestan a relación da obra co seu contexto histórico, artístico e cultural. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc.		LCL1B4.3.2. Detecta as ideas que manifestan a relación da obra co seu contexto histórico, artístico e cultural.	Indica as ideas incluídas nun texto ou unha obra que se relacionan co seu contexto histórico-artístico e cultural.	4	PA-EX	B	CC
d g h	B4.5. Planificación e elaboración de traballos educativos escritos ou presentacións sobre a literatura desde a Idade Media ata o século XIX, obtendo a información de fontes diversas e achegando	B4.4. Planificar e elaborar textos de intención literaria, traballos de investigación escritos ou presentacións sobre temas, obras ou autores/as da literatura desde a Idade Media ata o século XIX,	LCL1B4.4.1. Planifica a elaboración de traballos de investigación escritos ou presentacións sobre temas, obras ou autores/as da literatura desde a Idade Media ata o século XIX.	Elabora traballos de investigación sobre temas, autores ou obras da literatura española desde a Idade Media até o século XIX.	4	PA-OO	I	SI
				Elabora presentacións sobre temas, autores ou obras da literatura española desde a Idade Media até o século XIX.	3	PA-OO		
				Compón textos literarios imitando o estilo e outras características.	1	PA		

	un xuízo crítico persoal e argumentado con rigor. B4.6. Composición de textos escritos con intención literaria e conciencia de estilo.	obtendo a información de fontes diversas e achegando un xuízo crítico persoal e argumentado con rigor.	LCL1B4.4.2. Obtén a información de fontes diversas.	Obtén a información do manual para a elaboración dos traballos de investigación.	4	OO	I	CD
				Obtén a información de enciclopedias e de obras especializadas para a elaboración dos traballos de investigación.	2	OO		
				Obtén a información de internet para a elaboración dos traballos de investigación.	3	OO		
			LCL1B4.4.3. Argumenta con rigor o seu propio xuízo crítico.	Interpreta textos incorporando xuízos críticos persoais en traballos e presentacións.	1	PA-OO	A	CL

4.2 . 2º Bacharelato

4.2.1 . Temporalización. 2 Bacharelato

Tempo	Distribución	Blocos	Sesións	Padróns
Primeiro trimestre	Unidade 0	1.Comunicación oral: escuitar e falar A noticia. A opinión persoal.	Set. 1	(de 1 Bacharelato) LCL1B1.3.1.-3.2 LCL1B1.2.1.-2.3
		2.Comunicación escrita: ler e escribir Tipoloxía textual: descrición, narración, diálogo, exposición e argumentación. Meios de comunicación. Análises de textos.	Set. 1	(de 1 Bacharelato) LCL1B2.1.1.-1.3 LCL1B2.2.1.-2.3 LCL1B2.4.1-4.4
		3.Coñecemento da lingua: Variedades da lingua: xeográficas e sociais. Lingua e situación.	Set. 1	(de 1 Bacharelato) LCL1B3.7.1 LCL1B3.8.1-8.2
		4.Educación literaria: S. XIX: contexto histórico e cultural. Romanticismo. Poesía, prosa e teatro. Realismo. Novela. Naturalismo. Novela, poesía e teatro.	Out. 2	(de 1 Bacharelato) LCL1B4.1.1 LCL1B4.2.1-2.2 LCL1B4.3.1-3.2 LCL1B4.4.1-4.3
	Unidade 1	1.Comunicación oral: escuitar e falar O texto expositivo oral.	Out. 1	LCL2B1.2.1
		3.Coñecemento da lingua: As unidades lingüísticas: lingua e fala. Os niveis da lingua: fónico, morfosintáctico, léxico-semántico. A palabra. O signo lingüístico e as súas características. Os monemas: morfemas e lexemas. Palabras variábeis e invariábeis. O substantivo, o adxectivo, determinantes e pronomes: forma e clasificación. O verbo. A conjugación española. Formas regulares e irregulares. As perífrases verbais: composición e clasificación. As palabras invariábeis: forma, función e clasificación: conxuncións, preposicións, interxeccións. Valores estilísticos das categorías gramaticais: o substantivo. A substantivación. O valor do adxectivo e do determinante. Os usos de tempos e modos verbais.	Out. 4	LCL2B3.2.1-2.2, LCL2B3.3.1-3.2, LCL2B3.6.1-6.2, 6.6
	Unidade 2	1.Comunicación oral: escuitar e falar O texto dialogado	Out. 1	LCL2B1.2.1
		3.Coñecemento da lingua: Estrutura da palabra: lexemas e morfemas. Clasificación dos morfemas: flexivos e derivativos. Palabras simples, compostas, derivadas e parasintéticas. O léxico herdado: palabras patrimoniais e cultismos. Os empréstimos lingüísticos: históricos e actuais. Os xenismos. Os neoloxismos. A palabra no texto. Valores estilísticos	Out. 7	LCL2B2.1.1.-1.2 LCL2B2.2.3
	Unidade 8	1.Comunicación oral: escuitar e falar Texto expositivo. A exposición oral.	Out. 1	LCL2B1.1.1.-1.2 LCL2B1.3.1 LCL2B1.4.1-4.5
		4.Educación literaria: O século XX: contexto histórico e cultural. O modernismo: raíces literarias, etapas e evolución, temas, linguaxe poética e formas métricas. O ensaio da Xeración do 98. A novela da Xeración do 98. A poesía da Xeración do 98. Unamuno e a estrutura narrativa da vida. Valle-Inclán, a parodia e o cinema	Out. 7 Nov. 2	LCL2B4.1.1 LCL2B4.2.1-2.2 LCL2B4.3.1-3.2 LCL2B4.4.1-4.3
	Unidade 9	1.Comunicación oral: escuitar e falar Texto expositivo. A exposición oral.	Nov. 1	LCL2B1.1.1.-1.2 LCL2B1.3.1 LCL2B1.4.1-4.5
		4.Educación literaria: O Novecentismo. Trazos xeracionais. O ensaio. Ortega y Gasset. A poesía. Juan Ramón Jiménez. Os movementos estéticos de avanguardia. Os avanguardismos europeos no cinema: expresionismo e surrealismo.	Nov. 2	LCL2B4.1.1 LCL2B4.2.1-2.2, LCL2B4.3.1
Unidade 3	1.Comunicación oral: escuitar e falar Invención de palabras	Dec. 2	LCL2B1.2.1	
	3.Coñecemento da lingua: Significado e referencia nas palabras. Os semas: denotativos e connotativos.	Dec.	LCL2B3.2.1-2.2, LCL2B3.3.1-3.2	

		Campos semánticos e asociativos. Relacións semánticas: monosemia e polisemia. Relacións semánticas entre palabras: homonimia, sinonimia, antonimia, hiperonimia, paronimia. A mudanza semántica: causas e consecuencias. Mecanismos da mudanza semántica: metáforas e metonimias, eufemismos, diloxías. Significado e contexto.	6	LCL2B3.6.2
Segundo trimestre	Unidade 4	1.Comunicación oral: escuitar e falar Texto oral expositivo.	Xan. 1	LCL2B1.1.2 LCL2B1.3.1
		3.Coñecemento da lingua Xuxtaposición e coordinación. Subordinación substantiva. Subordinación adxectiva. Subordinación adverbial e circunstancial. A oración composta.	Xan. 7	LCL2B3.4.1
	Unidade 5	1.Comunicación oral: escuitar e falar Texto oral xornalístico expositivo-argumentativo.	Xan. 1	LCL2B1.3.1.-3.2
		3.Coñecemento da lingua: Textos xerados no ámbito académico e profesional. Textos académicos orais e escritos. O ensaio. Textos profesionais e empresariais. O informe. Textos xurídico-administrativos. A exposición. A argumentación.	Xan. 3	LCL2B3.6.1-6.3
	Unidade 10	1.Comunicación oral: escuitar e falar A entrevista. A exposición oral.	Feb. 1	LCL2B1.1.1.-1.2 LCL2B1.3.1 LCL2B1.4.1-4.5
		2.Comunicación escrita: ler e escribir A exposición escrita	Feb. 4	LCL2B2.2.2, 2.3, LCL2B2.3.1 LCL2B2.3.2, 3.3 LCL2B2.4.1 LCL2B2.5.1
4.Educación literaria: A Xeración do 27: integrantes do grupo, trazos xeracionais, raíces literarias e temas. Primeira etapa: poesía avanguardista, poesía pura e neopopularismo. Segunda etapa: poesía surrealista, neorromantismo e poesía social e política. Terceira etapa: poesía clasicista e poesía desarraigada. Miguel Hernández.		Feb. 4	LCL2B4.1.1 LCL2B4.2.1-2.2, LCL2B4.3.1	
Unidade 11	1.Comunicación oral: escuitar e falar Texto expositivo. A exposición oral.	Feb. 1	LCL2B1.1.1.-1.2 LCL2B1.3.1 LCL2B1.4.1-4.5	
	2.Comunicación escrita: ler e escribir A exposición escrita.	Feb. 2	LCL2B2.1.4 LCL2B2.2.1-2.2 LCL2B2.4.1 LCL2B2.5.1	
Terceiro trimestre		3.Educación literaria: Panorama xeral do teatro a principios do século xx. O teatro comercial: o teatro poético e o cómico. O teatro comercial: a comedia burguesa. O teatro innovador: o teatro da Xeración do 98, o teatro avanguardista e o <i>esperpento</i> de Valle-Inclán. O teatro innovador: Federico García Lorca	Mar. 3	LCL2B4.1.1 LCL2B4.2.1-2.2, LCL2B4.3.1
	Unidade 12	4.Educación literaria: Relación poesía-vida. Poetas comprometidos. Poesía na década dos cuarenta: poesía arraigada e desarraigada; autores e obras. Década dos cincuenta: a poesía social; Blas de Otero e Gabriel Celaya. A Xeración do 50. Poetas e obras representativas. A década dos sesenta. Poesía avanguardista e experimental. Os Novísimos. Contexto histórico-social e cultural dos oitenta á actualidade. A poesía dos oitenta e noventa: poesía do silencio. Poesía da experiencia. Autores e obras. Últimas tendencias poéticas. A poesía nos inicios do século xxi. O texto poético: contextualización, comprensión, análise e creación.	Mar. 5	LCL2B4.1.1 LCL2B4.2.1 LCL2B4.3.1 LCL2B4.4.1 LCL2B4.5.1.
	Unidade 13	2.Comunicación escrita: ler e escribir O traballo de investigación. Creatividade e comunicación.	Mar. 1	LCL2B1.1.1 LCL2B2.2.1 LCL2B4.4.1

	<p>4.Educación literaria: Relación poesía-vida. Poetas comprometidos. Contexto histórico social dos anos cuarenta aos oitenta. Teatro de posguerra: teatro burgués. Teatro de humor renovado. Miguel Mihura. <i>Tres sombreros de copa</i>: temas, aspectos formais, interpretación. O teatro existencialista e social: temas, aspectos formais. Autores: Buero Vallejo e Alfonso Sastre. O teatro do realismo social: autores e obras representativas. O teatro experimental e avanguardista. Autores e obras. Contexto histórico-social e cultural dos oitenta á actualidade. O realismo renovado no teatro: temas, aspectos formais. Autores e obras. Últimas tendencias teatrais. O teatro alternativo. cinema e literatura. O humor no cinema. Contextualización, comprensión, análise e creación.</p>	Mar. 3	LCL2B4.1.1 LCL2B4.2.1-2.2 LCL2B4.3.1-3.2 LCL2B4.4.1-4.3
Unidade 6	<p>1.Comunicación oral: escuitar e falar Narración televisiva. Linguaxe publicitaria. Meios de comunicación de masas</p>	Mar. 1	LCL2B1.3.1
	<p>2.Comunicación escrita: ler e escribir Xornalismo escrito, audiovisual e dixital: códigos utilizados. Xéneros periodísticos informativos: noticia, reportaxe, entrevista. Xéneros xornalísticos de opinión: editorial, columna, artigo de colaboración. Xéneros mixtos: a crónica e a crítica. Caracterización lingüística dos textos xornalísticos: estilo informativo e estilo interpretativo. O texto publicitario: códigos utilizados, caracterización lingüística e usos expresivos. Valores connotativos da publicidade.</p>	Mar. 2 Abr. 1	LCL2B2.1.1-1.3 LCL2B2.4.1-4.3
Unidade 7	<p>1.Comunicación oral: escuitar e falar Texto oral xornalístico de opinión.</p>	Abr. 1	LCL2B1.1.1-1.2 LCL2B1.3.1
	<p>3.Coñecemento da lingua: Bilingüismo e diglosia. As linguas en contacto. O castelano en zonas bilingües. Internet e os medios de comunicación. O español na actualidade. O español de América.</p>	Abr. 4	LCL2B3.9.1-9.2
Unidade 14	<p>2.Comunicación escrita: ler e escribir Texto expositivo. A escritura narrativa</p>	Mai. 1	LCL2B2.1.1.
	<p>4.Educación literaria: O contexto histórico social da posguerra española: a novela. Novela ideolóxica. Novela do exilio. Novela existencialista. Os novelistas da posguerra: evolución, obras e estilo. Cela, Delibes, O realismo social na novela: temas e técnicas narrativas. Autores e obras representativas. A novela experimental: temas, técnicas narrativas, autores e obras. A experimentación extrema: a antinovela. Contexto histórico-social e cultural desde os oitenta até a actualidade. O neorrealismo narrativo. Autores e obras. As tendencias narrativas de finais do século xx. Subxéneros destacados. Autores e obras. O conto español na segunda metade do século xx. Autores e obras. O ensaio español na segunda metade do século xx. Autores e obras representativas.</p>	Mai. 5	LCL2B4.1.1 LCL2B4.2.1-2.2 LCL2B4.3.1-3.2 LCL2B4.4.1 LCL2B4.5.1
Unidade 15	<p>2.Comunicación escrita: ler e escribir O comentario de texto dun conto.</p>	Mai. 2	LCL2B2.1.4
	<p>4.Educación literaria: O contexto histórico e social da segunda metade do século xx en Latinoamérica. Tendencias poéticas: o modernismo. O posmodernismo, o avanguardismo, poesía pura e poesía da negritude. Pablo Neruda, César Vallejo e Octavio Paz. O realismo narrativo. O realismo máxico: Borges, Carpentier, Rulfo. O <i>boom</i> da novela hispanoamericana. Innovacións narrativas. A narrativa de Gabriel García Márquez, Mario Vargas Llosa e Julio Cortázar. A narrativa despois do <i>boom</i>: autores e obras. O conto hispanoamericano na segunda metade do século xx. Autores e obras.</p>	Mai. 5	LCL2B4.1.1 LCL2B4.2.1-2.2 LCL2B4.3.1

4.2.2 . Grau mínimo de consecución para superar a materia. 2 Bacharelato

Escala de cumprimento dos padróns de aprendizaxe:

1	2	3	4 excelente
iniciado	en proceso	atinxido	

Categorización dos padróns de aprendizaxe:

B <i>básico</i>	I <i>intermedio</i>	A <i>avanzado</i>	
--------------------	------------------------	----------------------	--

Ponderación: B=55%, I=35%, A=10%

Instrumentos de avaliación:

EX exames	PA produccións do alumnado	IOA intercambios orais co alumnado	OO outras observacións
--------------	-------------------------------	---------------------------------------	---------------------------

(ver capítulo 6)

Competencias:

CL= Competencia lingüística	CM= Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	CD= Competencia dixital	AA= Aprender a aprender	CS= Competencias sociais e cívicas	SI= Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	CC= Consciencia e expresións culturais
------------------------------------	--	--------------------------------	--------------------------------	---	---	---

Objetivos	Lingua Castelá e Literatura. 2º de Bacharelato							Competencias
	Referencia: Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia			Descritores de tarefas asociadas aos padróns	Grau	Instrumentos de Avaliación	Categoría	
	Conteúdos	Criterios de avaliación	Padróns de Aprendizaxe					
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar								
h	B1.1. Comunicación oral non espontánea nos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial. A súa caracterización.	B1.1. Escoitar de forma activa e analizar textos orais argumentativos e expositivos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, identificando os trazos propios do seu xénero, relacionando os aspectos formais do texto coa intención comunicativa do emisor e co resto dos factores da situación comunicativa.	LCL2B1.1.1. Recoñece as formas de organización do contido nunha argumentación oral, analizando os recursos verbais e non verbais empregados polo emisor e valorándoos en función dos elementos da situación comunicativa.	Analiza recursos verbais e non verbais do emisor dun discurso argumentativo.	3	IOA-PA	I	CL
			Identifica a estrutura dun discurso argumentativo oral.	3	IOA-PA			
			Valora os recursos orais en función da situación comunicativa.	2	IOA-PA			
			LCL2B1.1.2. Analiza os recursos verbais e non verbais presentes en textos orais argumentativos e expositivos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, relacionando os aspectos formais e expresivos coa intención do emisor, o xénero textual e o resto dos elementos da situación comunicativa.	Analiza recursos verbais e non verbais en textos argumentativos e expositivos varios.	2	IOA-PA	I	CL
Relaciona a forma e expresión dun discurso coa intención do emisor, o xénero textual e o resto dos elementos da situación comunicativa.	3	IOA-PA						

d e g	B1.1. Comunicación oral non espontánea nos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial. A súa caracterización.	B1.2. Sintetizar o contido de textos expositivos e argumentativos orais do ámbito educativo (conferencias e mesas redondas), diferenciando a información relevante e accesoria, e utilizando a escoita activa como un medio de adquisición de coñecementos.	LCL2B1.2.1. Sintetiza por escrito o contido de textos orais argumentativos e expositivos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, discriminando a información relevante.	Resume oralmente ou por escrito o contido de discursos expositivo-argumentativos da vida diaria.	4	IOA-PA	B	AA
				Extrai as ideas principais e secundarias dun discurso oral argumentativo ou expositivo.	4	IOA-PA		
d e g	B1.2. Comprensión e produción de textos orais procedentes dos medios de comunicación social: xéneros informativos e de opinión. Publicidade.	B1.3. Extraer información de textos orais xornalísticos e publicitarios procedentes dos medios de comunicación social, recoñecendo a intención comunicativa, o tema, a estrutura e o contido, identificando os trazos propios do xénero xornalístico e os recursos verbais e non verbais utilizados, e valorando de forma crítica a súa forma e o seu contido.	LCL2B1.3.1. Interpreta diversos anuncios sonoros e audiovisuais, identificando a información e a persuasión, recoñecendo os elementos que utiliza o emisor para seducir o receptor, valorando criticamente a súa forma e o seu contido, e rexeitando as ideas discriminatorias.	Distingue a información da persuasión en anuncios publicitarios sonoros e audiovisuais.	4	PA-IOA	I	CS
				Localiza os elementos persuasivos en anuncios.	3	PA-IOA		
				Valora criticamente a forma e o contido de anuncios.	3	PA-IOA		
				Localiza ideas discriminatorias en anuncios e valora-as criticamente.	4	PA-IOA		
a b c d e g h	B1.3. Presentación oral: planificación, documentación, avaliación e mellora.	B1.4. Realizar unha presentación educativa oral sobre un tema controvertido, contrapondo puntos de vista enfrontados, defendendo unha opinión persoal con argumentos convincentes e utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación para a súa realización, avaliación e mellora.	LCL2B1.4.1. Planifica, realiza e avalía presentacións educativas orais de forma individual ou en grupo sobre un tema polémico de carácter educativo ou da actualidade social, científica ou cultural, analizando posturas enfrontadas e defendendo unha opinión propia mediante argumentos convincentes.	Planifica presentacións orais individuais ou en grupo sobre un tema de actualidade.	3	PA-IOA	I	CL
				Realiza presentacións orais individuais ou en grupo sobre un tema de actualidade.	3	IOA-PA		
				Defende opinións propias con argumentos convincentes.	3	IOA-PA		
				Analiza argumentacións opostas tras as presentacións orais.	3	IOA-PA		
				Avalía as opinións expostas en presentacións orais segundo un criterio propio.	2	IOA-PA		

m			LCL2B1.4.2. Compila información e apoios audiovisuais ou gráficos, consultando fontes de información diversa e utilizando correctamente os procedementos de cita.	Recopila información consultando varios tipos de fontes de información.	4	IOA-PA	B	CD
			Recopila imaxens, gráficos ou vídeos consultando varios tipos de fontes de información.	4	IOA-PA			
			Usa os procedementos correctos de citación nas presentacións orais.	4	IOA-PA			
			LCL2B1.4.3. Clasifica e estrutura a información obtida, elaborando un guión da presentación.	Elabora un guión para realizar unha presentación oral.	3	IOA-PA		CM
				Estructura o contido da presentación oral nun guión.	3	IOA-PA		
			LCL2B1.4.4. Exprésase oralmente con claridade, precisión e corrección, axustando a súa actuación verbal e non verbal ás condicións da situación comunicativa, e utilizando os recursos expresivos propios do rexistro formal.	Expresa-se clara, precisa e correctamente en presentacións orais, cos recursos verbais e non verbais máis adecuados á situación comunicativa.	3	IOA	I	CL
				Utiliza os recursos expresivos propios do rexistro formal en presentacións orais.	4	IOA		
			LCL2B1.4.5. Avalía as súas presentacións orais e as dos/das seus/súas compañeiros/as, detectando as dificultades estruturais e expresivas, e deseñando estratexias para mellorar as súas prácticas orais e progresar na aprendizaxe autónoma.	Detecta dificultades estruturais e expresivas en presentacións orais propias e alleas.	2	IOA-PA	I	AA
				Avalía as presentacións orais feitas na aula.	2	IOA-PA		
Auto-avalía as presentacións orais feitas na aula.	2	IOA-PA						
Propón estratexias para mellorar a expresión das presentacións orais.	2	IOA-PA						
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir								
h l	B2.1. Comunicación escrita nos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial: elementos; xéneros textuais. B2.2. Análise e comentario de textos escritos do ámbito educativo.	B2.1. Comprender e producir textos expositivos e argumentativos propios dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, identificando a intención do emisor, resumindo o seu con-	LCL2B2.1.1. Comprende o sentido global de textos escritos de carácter expositivo e argumentativo propios dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, identificando a intención comunicativa do emisor e a súa idea principal.	Comprende textos expositivo-argumentativos de diverso tipo.	4	PA-EX	B	CL
				Identifica a intención comunicativa do emisor en textos expositivo-argumentativos.	3	PA-EX		
				Identifica as ideas principais en textos expositivo-argumentativos.	4	PA-EX		

		tido, diferenciando a idea principal e explicando o modo de organización.	LCL2B2.1.2. Sintetiza textos de carácter expositivo e argumentativo propios dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, diferenciando as ideas principais e as secundarias.	Resume oralmente ou por escrito o contido de textos expositivo-argumentativos.	3	PA-EX	I	AA	
				Extraí as ideas principais e secundarias dun texto argumentativo ou expositivo.	4	PA-EX			
			LCL2B2.1.3. Analiza a estrutura de textos expositivos e argumentativos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, identificando os tipos de conectores e organizadores da información textual.		Recoñece a estrutura de textos argumentativos.	4	PA-EX	I	CL
				Identifica os conectores e modalizadores que organizan textos argumentativos.	3	PA-EX			
				Fai esquemas, cuadros sinópticos, mapas conceptuais, etc. do contido de textos expositivo-argumentativos.	3	PA-EX			
			LCL2B2.1.4. Produce textos expositivos e argumentativos propios usando o rexistro adecuado á intención comunicativa, organizando os enunciados en secuencias lineais cohesionadas e respectando as normas ortográficas e gramaticais, e revisa a súa produción escrita para melloralas.		Redacta textos expositivo-argumentativos clara, precisa e correctamente.	4	PA-EX	B	CL
				Usa o rexistro formal adecuado á intención comunicativa requerida.	4	PA-EX			
				Organiza os textos expositivo-argumentativos en secuencias cohesionadas.	4	PA-EX			
	Respeita as normas ortográficas e gramaticais.	4		PA-EX					
	Revisa textos expositivo-argumentativos propios ou alleos.	4		PA-EX					
b h l	B2.3. Planificación, realización, revisión e mellora de textos escritos de diferentes ámbitos sociais e educativos.	B2.2. Escribir textos expositivos e argumentativos propios do ámbito educativo con rigor, claridade e corrección, empregando argumentos adecuados e convincentes, e axustando a súa expresión á intención comunicativa e ao resto das condicións da situación comunicativa.	LCL2B2.2.1. Desenvolve por escrito un tema do currículo con rigor, claridade e corrección ortográfica e gramatical, aplicando os coñecementos gramaticais e pragmáticos, para mellorar a expresión escrita.	Expón por escrito un tema do currículo con rigor, claridade e corrección ortográficas e gramaticais.	4	PA-EX	B	CS	
				Expresa-se por escrito usando os coñecementos previos de gramática e pragmática textual máis axeitados.	4	PA-EX			
				Mellora progresivamente na expresión escrita.	4	PA-EX			
			LCL2B2.2.2. Nas súas producións escritas axusta a súa expresión ás condicións da situación comunicativa (tema, ámbito discursivo,		Usa recursos do rexistro formal nas súas producións escritas.	4	PA-EX	B	CL
				Evita coloquialismos nas producións escritas formais.	4	PA-EX			
				Expresa-se tendo en conta a situación comunicativa nas propias producións escritas.	4	PA-EX			

			tipo de destinatario, xénero textual, etc), empregando os recursos expresivos propios do rexistro formal e evitando o uso de coloquialismos.						
			LCL2B2.2.3. Avalía as súas propias producións escritas e as dos/das seus/súas compañeiros/as, recoñecendo as dificultades estruturais e expresivas, recorrendo a obras de consulta tanto impresas como dixitais para a súa corrección, e deseñando estratexias para mellorar a súa redacción e avanzar na aprendizaxe autónoma.	Localiza dificultades expresivas e estruturais en producións escritas orais ou alleas.	3	PA-EX	I	AA	
				Corrige incorreccións estruturais e expresivas en producións escritas propias ou alleas.	3	PA-EX			
				Avalía producións escritas propias ou alleas redixidas na aula.	3	PA-EX			
				Propón estratexias para mellorar a expresión das producións escritas.	3	PA-EX			
b e h	B2.3. Planificación, realización, revisión e mellora de textos escritos de diferentes ámbitos sociais e educativos.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica ou cultural, planificando a súa realización, contrastando opinións enfrontadas, defendendo unha opinión persoal e utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación para a súa realización, avaliación e mellora.	LCL2B2.3.1. Realiza traballos educativos individuais e en grupo sobre un tema controvertido do currículo ou da actualidade social, cultural ou científica, planificando a súa realización, fixando os seus propios obxectivos, contrastando posturas enfrontadas, e organizando e defendendo unha opinión propia mediante distintos tipos de argumentos.	Planifica traballos individuais ou en grupo sobre un tema de actualidade.	3	PA-OO	I	CS	
				Realiza traballos individuais ou en grupo sobre un tema de actualidade.	3	PA-OO			
				Propón obxectivos propios para o traballo.	3	PA-OO			
				Defende opinións propias organizadas con argumentos convincentes.	3	PA-OO			
				Contrasta opinións en desacordo aos propios argumentos.	3	PA-OO			
				Analiza argumentacións opostas.	3	PA-OO			
				Avalía as opinións expostas en traballos segundo un criterio propio.	2	PA-OO			
				LCL1B2.3.2. Interpreta diversos anuncios impresos identificando a información e a persuasión, recoñecendo os elementos que utiliza o emisor para seducir o receptor, valorando criticamente a súa forma e o seu contido, e rexeitando as ideas discriminatorias.	Interpreta anuncios impresos.	4	PA-OO	B	CD
					Recoñece a información relevante en anuncios impresos.	4	PA-OO		
					Distingue o contido informativo do persuasivo en anuncios.	4	PA-OO		
					Valora criticamente o contido e a forma en anuncios.	4	PA-OO		
					Valora criticamente as ideas discriminatorias contidas en anuncios.	4	PA-OO		

			LCL2B2.3.3. Respecta as normas de presentación de traballos escritos: organización en epígrafes, procedementos de cita, notas a pé de páxina, bibliografía...	Coñece as normas de presentación de traballos de investigación ou monografías.	4	PA-OO	B	CL			
				Presenta traballos escritos con limpeza, orden, claridade e respectando marxens, espazamentos, tabulacións e espazos entre parágrafos.	4	PA-OO					
				Distribuí o corpo do texto en capítulos ou alíneas con epígrafes.	4	PA-OO					
				Reproduce citas enmarcando-as con aspas e indicando a procedencia.	4	PA-OO					
				Incluí notas ao pé de páxina nos traballos.	3	PA-OO					
				Cita fontes bibliográficas ou internéticas seguindo os procedementos establecidos (<i>títulos en itálico</i>).	4	PA-OO					
b e g h	B2.1. Comunicación escrita nos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial: elementos; xéneros textuais. B2.2. Análise e comentario de textos escritos do ámbito educativo.	B2.4. Analizar textos escritos argumentativos e expositivos propios dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, identificando os seus trazos formais característicos e relacionando as súas características expresivas coa intención comunicativa e co resto dos elementos da situación comunicativa.	LCL2B2.4.1. Describe os trazos morfosintácticos, léxico-semánticos e pragmático-textuais presentes nun texto expositivo ou argumentativo procedente dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, utilizando a terminoloxía gramatical adecuada e pondo de manifesto a súa relación coa intención comunicativa do emisor e cos trazos propios do xénero textual.	Describe os trazos morfosintácticos, léxico-semánticos e pragmático-textuais nun texto expositivo ou argumentativo en relación coa intención comunicativa do emisor.	3	PA-EX	B	CL			
				Relaciona os trazos gramaticais e pragmático-textuais de textos expositivos ou argumentativos co xénero textual correspondente.	4	PA-EX					
				Utiliza terminoloxía gramatical adecuada para describer trazos gramaticais e pragmático-textuais nun texto expositivo ou argumentativo.	3	PA-EX					
					LCL2B2.4.2. Recoñece, describe e utiliza os recursos gramaticais (substitución pronominal, uso reiterado de determinadas estruturas sintácticas, correlación temporal, etc.) e léxico-semánticos (substitución por sinónimos, hipónimos e hiperónimos, reiteracións léxicas, etc.) que proporcionan cohesión aos textos escritos.	Identifica os recursos gramaticais (substitución pronominal, reiteración de determinadas estruturas sintácticas, correlación temporal etc.) de cohesión referencial en textos.	3	PA-EX	I	CL	
					Explica os recursos gramaticais de cohesión referencial dos textos.	3	PA-EX				
					Identifica os recursos léxico-semánticos (substitución por sinónimos, hipónimos e hiperónimos, reiteracións léxicas etc.) de cohesión referencial en textos.	3	PA-EX				
					Explica os recursos léxico-semánticos de cohesión referencial dos textos.	3	PA-EX				
					Usa recursos gramaticais e léxico-semánticos de cohesión en textos propios.	3	PA-EX				
					LCL2B2.4.3. Recoñece e explica os procedementos	Identifica as características e funcións do estilo directo, indirecto, indirecto libre e citación encoberta.	3	PA-EX	I	CL	

			de cita (estilo directo, indirecto ou indirecto libre, e cita encuberta) presentes en textos expositivos e argumentativos, así como a súa función no texto.	Explica as características e funcións do estilo directo, indirecto, indirecto libre e citación encoberta en textos expositivo-argumentativos.	2	PA-EX			
Bloque 3. Coñecemento da lingua									
d e	B3.1. Análise e explicación do léxico castelán e dos procedementos de formación.	B3.1. Recoñecer e explicar o proceso de formación das palabras en español, aplicando os coñecementos adquiridos para a mellora, a comprensión e o enriquecemento do vocabulario activo.	LCL2B3.1.1. Explica os procedementos de formación das palabras diferenciando entre raíz e afixos, e explicando o seu significado.	Explica os procedementos de formación das palabras (composición, derivación...)	4	PA-EX	B	CL	
				Diferencia entre raíz e afixos.	4	PA-EX			
				Explica o significado de palabras tendo en conta os procedementos de formación.	4	PA-EX			
				LCL2B3.1.2. Recoñece e explica a procedencia grecolatina de grande parte do léxico español e valora o seu coñecemento para a dedución do significado de palabras descoñecidas.	Identifica e explica a procedencia grecolatina de grande parte do léxico español.	3	PA-EX	I	AA
				Deduce o significado de palabras descoñecidas polos afixos cultos que presentan.	3	PA-EX			
e	B3.2. Substantivo: caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica. B3.3. Adxectivo: caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica. B3.4. Verbo: flexión verbal; perífrase verbal. B3.5. Pronome: tipoloxía e valores gramaticais. B3.6. Determinantes: tipoloxía e usos. B3.7. Recoñecemento das diferenzas entre pronomes e determinantes: relacións gramaticais. B3.8. Adverbio: tipoloxía e valores gramati-	B3.2. Recoñecer e identificar os trazos característicos das categorías gramaticais, e explicar os seus usos e valores nos textos.	LCL2B3.2.1. Identifica e explica os usos e os valores das categorías gramaticais, en relación coa intención comunicativa do emisor, coa tipoloxía textual seleccionada e con outros compoñentes da situación comunicativa (audiencia e contexto).	Recoñece e identifica os valores das categorías gramaticais (caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica).	3	PA-EX	I	CL	
				Recoñece e identifica os usos e relacións das categorías gramaticais con respecto da intención comunicativa do emisor, do tipo de texto e de aspectos da situación comunicativa.	3	PA-EX			
				Explica os usos e valores das categorías gramaticais nun texto segundo a intención comunicativa do emisor, co tipo de texto e con aspectos da situación comunicativa.	3	PA-EX			
				LCL2B3.2.2. Selecciona o léxico e a terminoloxía adecuados en contextos comunicativos formais e especializados.	Usa léxico e terminoloxía adecuados en contextos comunicativos formais e especializados.	3	PA-EX	B	CS
				Evita o uso de coloquialismos, imprecisións ou expresións-clixé en textos formais e especializados .	4	PA-EX			

	cais. B3.9. Preposicións, conxuncións e interxeccións: tipoloxía e valores gramaticais.							
d e	B3.10. Observación, reflexión e explicación do significado das palabras. Denotación e connotación.	B3.3. Identificar e explicar os niveis de significado das palabras ou expresións en función da intención comunicativa do discurso oral ou escrito en que aparecen.	LCL2B3.3.1. Explica con propiedade o significado de palabras ou expresións, diferenciando o seu uso denotativo e connotativo, e relacionándoo coa intención comunicativa do emisor.	Diferencia o significado denotativo e connotativo en palabras ou expresións dependendo do contexto.	4	PA-EX	B	CL
				Explicar o significado denotativo e connotativo de palabras ou expresións en relación co contexto.	3	PA-EX		
			LCL2B3.3.2. Recoñece, analiza e interpreta as relacións semánticas entre as palabras (sinonimia, antonimia, hiperonimia, polisemia e homonimia) como procedemento de cohesión referencial.	Distingue as relacións semánticas entre as palabras (sinonimia, antonimia, hiperonimia, polisemia e homonimia) como procedemento de cohesión referencial.	4	PA-EX	B	CS
				Analiza e interpreta as relacións semánticas (sinonimia, antonimia, hiperonimia, polisemia e homonimia) entre palabras nun texto.	4	PA-EX		
d e	B3.11. Observación, reflexión e explicación das estruturas sintácticas simples e complexas. Conexións lóxicas e semánticas nos textos.	B3.4. Observar, reflexionar e explicar as estruturas sintácticas dun texto, sinalando as conexións lóxicas e semánticas que se establecen entre elas.	LCL2B3.4.1. Recoñece as estruturas sintácticas e explica a relación funcional e de significado que establecen co verbo da oración principal, empregando a terminoloxía gramatical adecuada.	Recoñece as estruturas sintácticas simples e complexas nun texto.	4	PA-EX	B	CL
				Usa a terminoloxía gramatical adecuada para explicar estruturas sintácticas.	4	PA-EX		
				Explica as funcións e o significado establecidos entre as estruturas sintácticas co verbo da oración principal.	3	PA-EX		
d e	B3.11. Observación, reflexión e explicación das estruturas sintácticas simples e complexas. Conexións lóxicas e semánticas nos textos. B3.12. Observación, reflexión e explicación das formas de organización textual de textos procedentes de diferentes ámbitos. Inter-	B3.5. Aplicar os coñecementos sobre estruturas sintácticas dos enunciados para a realización, a autoavaliación e a mellora de textos orais e escritos, tomando conciencia da importancia do coñecemento gramatical para o uso correcto da lingua.	LCL2B3.5.1. Enriquece os seus textos orais e escritos incorporando estruturas sintácticas variadas e aplicando os coñecementos adquiridos para a revisión e a mellora destes.	Incorpora estruturas sintácticas variadas xa adquiridas para revisar e mellorar discursos e textos propios.	3	PA-EX	I	CL
			LCL2B3.5.2. Aplica os coñecementos adquiridos sobre as estruturas sintácticas dos enunciados para a realización, autoavaliación e mello-	Auto-avalía e mellora textos orais e escritos propios aplicando os coñecementos sintácticos aprendidos.	4	PA-EX		

	textualidade.		ra dos propios textos orais e escritos, tomando conciencia da importancia do coñecemento gramatical para o uso correcto da lingua.								
d e m	B3.13. Identificación e uso dos recursos expresivos que marcan a obxectividade e a subxectividade. B3.14. Observación, reflexión e explicación da deixé temporal, espacial e persoal.	B3.6. Aplicar os coñecementos sobre o funcionamento da lingua á comprensión, á análise e ao comentario de textos de distinto tipo procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, relacionando os usos lingüísticos (marcas de obxectividade e subxectividade; referencias deícticas temporais, espaciais e persoais, e procedementos de cita) coa intención comunicativa do emisor e o resto dos elementos da situación comunicativa.	LCL2B3.6.1. Recoñece, analiza e explica as características lingüísticas e os recursos expresivos de textos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, relacionando os usos lingüísticos coa intención comunicativa do emisor e o resto dos elementos da situación comunicativa, e utilizando a análise para aprofundar na comprensión do texto.	Identifica e analiza as características lingüísticas e os recursos expresivos dos diversos tipos de textos.	3	PA-EX	B	CL			
			Relaciona os usos lingüísticos nun texto coa intención do autor e os demais elementos da situación comunicativa.	3	PA-EX						
			Explica as características lingüísticas e os recursos expresivos de textos diversos.	3	PA-EX						
						LCL2B3.6.2. Aplica os coñecementos sobre o funcionamento da lingua á comprensión, á análise e ao comentario de textos de distinto tipo procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, relacionando os usos lingüísticos (marcas de obxectividade e subxectividade; referencias deícticas temporais, espaciais e persoais, e procedementos de cita) coa intención comunicativa do emisor e o resto dos elementos da situación comunicativa.	Relaciona os usos lingüísticos (marcas de obxectividade e subxectividade) coa intención do emisor e a situación comunicativa de textos diversos.	3	PA-EX	I	CS
			Relaciona as referencias deícticas temporais, espaciais e persoais coa intención do emisor e a situación comunicativa de textos diversos.	3	PA-EX						
						LCL2B3.6.3. Recoñece e explica os procedementos de inclusión do emisor e do receptor no texto.	Identifica os procedementos de inclusión do emisor e do receptor.	4	PA-EX	B	CL
			Explica os procedementos de inclusión do emisor e do receptor nun texto.	4	PA-EX						

			LCL2B3.6.4. Recoñece e explica as referencias deícticas, temporais, espaciais e persoais nos textos.	Identifica as referencias deícticas, temporais, espaciais e persoais.	3	PA-EX	I	CL
				Explica as referencias deícticas, temporais, espaciais e persoais nos textos.	3	PA-EX		
			LCL2B3.6.5. Recoñece, explica e utiliza os procedementos de cita.	Identifica e explica os procedementos de citación (citas literais, notas de rodapé, bibliografía...)	3	PA-OO	I	CL
				Utiliza os procedementos de citación en traballos propios.	3	PA-OO		
			LCL2B3.6.6. Revisa textos escritos propios e alleos, recoñecendo e explicando as súas incorreccións (concordancias, réxime verbal, ambigüidades sintácticas, coloquialismos, etc.), con criterios gramaticais e terminoloxía apropiada, co obxecto de mellorar a expresión escrita e avanzar na aprendizaxe autónoma.	Identifica e explica incorreccións (desconcordancias, de réxime verbal, ambigüidades sintácticas, coloquialismos, etc.) na revisión de textos propios ou alleos.	3	PA-EX	B	AA
				Usa criterios gramaticais e terminoloxía apropiada na revisión das incorreccións de textos propios ou alleos.	4	PA-EX		
				Mellora a expresión escrita.	4	PA-EX		
				Avanza na aprendizaxe autónoma.	4	PA-EX		
e	B3.12. Observación, reflexión e explicación das formas de organización textual de textos procedentes de diferentes ámbitos. Interxectividade. B3.13. Identificación e uso dos recursos expresivos que marcan a obxectividade e a subxectividade. B3.14. Observación, reflexión e explicación da deixé temporal, espacial e persoal.	B3.7. Explicar a forma de organización interna dos textos expositivos e argumentativos.	LCL2B3.7.1. Recoñece, explica e utiliza en textos propios e alleos as formas de estruturar os textos expositivos e argumentativos.	Recoñece e explica as formas de estruturar os textos expositivos e argumentativos.	3	PA-EX	I	CL AA
				Utiliza en textos propios as estruturas de textos expositivos e argumentativos.	3	PA-EX		
b d e	B3.12. Observación, reflexión e explicación das formas de organización textual de textos procedentes de di-	B3.8. Reflexionar sobre a relación entre os procesos de produción e recepción dun texto, recoñecendo a	LCL2B3.8.1. Expresa as súas experiencias de lectura de obras de diferente tipo, xénero, etc., e as súas experiencias persoais en rela-	Compara as experiencias de lectura de obras de diferente tipo, xénero, etc. coas experiencias doutras leituras para mellorar a comprensión e a interpretación.	4	PA-EX	B	CL
				Compara as experiencias de lectura de obras de diferente tipo, xénero, etc. coas experiencias, emocións ou vivencias propias para mellorar a comprensión e a	4	PA-EX		

	ferentes ámbitos. Inter-textualidade.	importancia que para a súa comprensión teñen os coñecementos previos que se posúen a partir de lecturas anteriores que se relacionan con el.	ción co novo texto, para chegar a unha mellor comprensión e interpretación deste.	interpretación.				
a e h	B3.15. Coñecemento e explicación do español actual. O español na rede. Situación do español no mundo. O español de América.	B3.9. Coñecer a situación do español no mundo, as súas orixes históricas e os seus trazos característicos, e valorar as súas variantes.	LCL2B3.9.1. Coñece a situación actual da lingua española no mundo diferenciando os usos específicos da lingua no ámbito dixital.	Explica a situación actual da lingua española no mundo.	4	PA-EX-00	B	CS
				Diferencia os usos específicos da lingua no ámbito dixital.	3	PA-EX-00		
			LCL2B3.9.2. Coñece as orixes históricas do español en América e as súas principais áreas xeográficas, recoñecendo nun texto oral ou escrito algúns dos trazos característicos e valorando as súas variantes.	Explica as orixes históricas do español en América.	4	PA-EX-00	CS	
				Identifica e valora a importancia das principais áreas xeográficas do español de América.	4	PA-EX-00		
	Recoñece nun texto oral ou escrito algúns trazos característicos do español de América.	4	PA-EX-00					
i l	B3.16. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	B3.10. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilicen varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	LCL2B3.10.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	Elabora carteis ou murais.	4	PA-00	B	CL A A
				Confeciona presentacións dixitais ou materiais multimedia.	4	PA-00		
				Comenta películas, libros ou obras teatrais.	4	PA-00		
				Evita comentarios discriminatorios ou estereotipos contra caisquer linguas e os seus falantes.	4	PA-00		
				Evita comentarios discriminatorios ou estereotipos de carácter machista, racista, xenófobo ou contra calquer outra condición (discapacitados, homosexuais...)	4	PA-00		
g h	B3.17. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa	B3.11. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de tex-	LCL2B3.11.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra desenvolvidos no curso nunha das linguas, para me-	Usa estratexias para solucionar dúbidas da ortografía castellana por meio do galego.	4	PA-EX-00	B	AA
				Soluciona dúbidas ortográficas entre galego e castellano.	4	PA-EX-00		
				Traduce textos do galego para o castellano.	4	PA-EX-		

	integrada.	tos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	llorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras.			IOA-OO		
				Soluciona dúbidas léxicas entre o galego e o castellano.	4	PA-EX-IOA-OO		
Bloque 4. Educación literaria								
d h i	B4.1. Estudo cronolóxico das obras máis representativas da literatura en español do século XX ata os nosos días.	B4.1. Coñecer os aspectos temáticos e formais dos principais movementos literarios do século XX ata os nosos días, así como os autores e obras máis significativos.	LCL2B4.1.1. Desenvolve por escrito con coherencia e corrección as características temáticas e formais dos principais movementos do século XX ata os nosos días, mencionando os autores e obras máis representativas.	Desenvolve por escrito con coherencia, corrección, rigor e claridade as características temáticas e formais dos principais movementos literarios do s. XX até hoxe, mencionando autores e obras máis representativas.	4	EX-OO	B	CC
				Proporciona unha visión persoal sobre algún dos principais movementos literarios do s. XX.	1	OO		
				Procura información sobre o contexto histórico e social desde o s. XX até hoxe.	3	PA-EX-OO		
				Identifica a intención do autor dun texto literario e relaciona-a co contexto histórico e social da época.	3	PA-EX-OO		
d h i c	B4.2. Análise de fragmentos ou obras significativas do século XX ata os nosos días.	B4.2. Ler e analizar textos literarios representativos da historia da literatura do século XX ata os nosos días, identificando as características temáticas e formais, en relación co contexto, o movemento, o xénero ao que pertence e a obra do/da autor/a, e constatan-do a evolución histórica de temas e formas.	LCL2B4.2.1. Analiza fragmentos literarios ou, de ser o caso, de obras completas do século XX ata os nosos días, relacionando o contido e as formas de expresión coa traxectoria e o estilo do/da seu/súa autor/a, o seu xénero e o movemento literario ao que pertence.	Le 4 obras literarias obrigatorias da literatura española desde o s. XX até a actualidade.	4	PA-EX	B	CC
				Le outras obras literarias voluntariamente.	1	PA-EX		
				Le fragmentos de obras literarias.	4	PA-EX-OO		
				Asiste a representacións teatrais ou a visionados de filmes baseados en obras literarias.	4	OO		
				Realiza análises e comentarios de textos e fragmentos de obras literarias.	4	PA-EX-OO		
				Relaciona o contido e as formas de expresión dun texto literario coa traxectoria e o estilo do autor, do xénero e do movemento ao que pertence.	4	PA-EX-OO		
				LCL2B4.2.2. Compara textos de diferentes épocas, e describe a evolución de temas e formas.	Compara textos de diferentes épocas atendendo á temática, características, xéneros ou contextos das obras e dos autores.	3		
	Constata a evolución de determinados temas, formas, personaxes... a través das épocas.	3	PA-EX					

d h i m	B4.3. Interpretación crítica de fragmentos ou obras significativas do século XX ata os nosos días. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc.	B4.3. Interpretar de xeito crítico fragmentos ou obras da literatura do século XX ata os nosos días, recoñecendo as ideas que manifestan a relación da obra co seu contexto histórico, artístico e cultural.	LCL2B4.3.1. Interpreta de xeito crítico fragmentos ou obras completas significativas da literatura do século XX ata os nosos días, recoñecendo as ideas que manifestan a relación da obra co seu contexto histórico, artístico e cultural.	Distingue aspectos do contexto histórico, artístico e cultural en fragmentos ou obras completas do s. XX.	4	PA-OO	A	CS
				Interpreta criticamente eses aspectos.	3	OO		
				Ve películas baseadas en obras literarias.	4	OO		
				Asiste a representacións teatrais.	4	OO		
				Analiza-as en comparación coas obras.	3	OO		
				Observa pinturas, esculturas e edificios e escuita música das épocas literarias tratadas.	4	OO		
				Compara obras artísticas con fragmentos de obras literarias desas épocas.	4	PA-EX-OO		
				Contrasta estereotipos doutras épocas cos actuais.	4	PA-EX-OO		
g	B4.4. Planificación e elaboración de traballos educativos escritos ou presentacións sobre temas, obras ou autores/as da literatura do século XX ata os nosos días.	B4.4. Desenvolver por escrito un tema da historia da literatura do século XX ata os nosos días, expondo as ideas con rigor, claridade e coherencia, e achegando unha visión persoal.	LCL2B4.4.1. Desenvolve por escrito un tema da historia da literatura do século XX ata os nosos días, expondo as ideas con rigor, claridade, coherencia e corrección, e achegando unha visión persoal.	Planifica traballos sobre temas, autores ou obras da historia da literatura do s. XX até hoxe.	1	PA-OO	A	CL
				Planifica traballos sobre as leituras.	1	PA-OO		
				Redacta traballos sobre temas, autores ou obras da historia da literatura do s. XX até hoxe.	1			
				Redacta traballos sobre as leituras que conteñan unha visión crítica sobre elas.	1	PA-OO		
g	B4.4. Planificación e elaboración de traballos educativos escritos ou presentacións sobre temas, obras ou autores da literatura do século XX ata os nosos días.	B4.5. Elaborar un traballo de carácter educativo en soporte impreso ou dixital sobre un tema do currículo de literatura consultando fontes diversas, adoptando un punto de vista crítico e persoal, e utilizando as tecnoloxías da información.	LCL2B4.5.1. Le textos informativos en papel ou en formato dixital sobre un tema do currículo de literatura do século XX ata os nosos días, extraendo a información relevante para ampliar coñecementos sobre o tema.	Procura información adicional en fontes bibliográficas ou internéticas sobre un tema do currículo de literatura do século XX até os nosos días.	1	PA-OO	A	AA
				Amplía coñecementos sobre temas do currículo con información relevante.	1	PA		

5. Procedimentos e instrumentos de avaliación.

a) Procedimentos de avaliación. O profesorado usa-os para recoller os datos da observación continua do proceso de aprendizaxe de cada alumno ou alumna e da súa evolución persoal a medida que se van alcanzando os obxectivos, as competencias-chave ou os padróns de aprendizaxe. Os máis utilizados son:

1. *Listas comprobativas*: compilan-se nelas observacións sobre a participación do alumnado no desenvolvemento da aula, a actitude positiva no traballo individual ou en grupo, a revisión e análise das tarefas e traballos realizados polo alumnado, os resultados das probas escritas ou orais...

2. *Rexistros anecdóticos*: recollen-se neles anotacións sobre datos dificilmente cuantificábeis nen previsíbeis, pero significativos, como a actitude positiva ou carencias.

3. *Fichas de avaliación, rubricas e portefolios*: para sistematizar a información por métodos de auto-avaliación ou co-avaliación, por niveis de consecución de tarefas ou por historiais do avance de actividades, respectivamente.

b) Instrumentos de avaliación. Os referidos nas matrices das alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2, 3.4.2 (para ESO) e 4.1.2, 4.2.2 (para Bacharelato) clasifícanse en exames (**EX**), producións do alumnado (**PA**), intervencións orais co alumnado (**IOA**) e outras observacións (**OO**) e usan-se para medir ou cuantificar, observar e pór en práctica os coñecementos adquiridos. Dentro de cada categoría o profesorado pode escoller varios instrumentos para confeccionar exames ou preparar probas orais ou escritas.

Máis pormenorizadamente se describen no seguinte cuadro:

Siglas	Instrumentos de avaliación	Descrición
EX	1. Probas obxectivas ou exames	
a) Preguntas de resposta extensa:	De <i>explicación ou resumo</i>	Expor contidos teóricos tratados na aula ou do manual.
	De <i>comparación</i> , de relacións <i>causa-consecuencia</i> , ou de <i>xustificación</i> da resposta.	Reflexionar sobre varios temas relacionados entre si. Fundamentar o porqué dos argumentos dados nunha resposta.
	De <i>composición e ensaio</i> .	Argumentar obxectiva ou subxectivamente sobre un tema determinado.
b) Preguntas de resposta breve:	<i>Resposta</i> a unha pregunta simple.	Achegar unha información específica, xeralmente breve.
	<i>Completación</i> de información.	Preencher espazos en branco, continuar oracións inacabadas...
	<i>Identificación</i> de elementos concretos	Sinalar palabras, sintagmas, afixos...
c) Preguntas de resposta fixa ou estruturada:	De <i>correspondencia ou emparellamento</i> de termos.	Relacionar ítems que gardan relación (p. ex. autores con obras, termos con definicións...) xeralmente expostos en dúas ou máis columnas.
	De <i>opción múltipla</i> .	Escoller unha resposta dentre varias alternativas (tipo 'test').
	De <i>resposta alternativa</i> .	Responder verdadeiro-falso, si/non... a unha serie de afirmacións.
	De <i>interpretación</i>	Explicar o contido dunha fotografía, debuxo, mapa, gráfico...

	Elaboración de <i>gráficos</i>	Trasladar datos (p.ex. número de falantes por países).	
	Elaboración de <i>esquemas</i>	Sintetizar xerarquicamente as ideas principais da estrutura dun texto.	
	Traballo sobre <i>mapas</i>	Completar mapas (p.ex. variedades lingüísticas en zonas xeográficas).	
	<i>Cuestionarios</i> : orais ou escritos	Responder preguntas específicas e concisas, xeralmente como punto de partida ou avaliación inicial, para comprobar coñecimentos previos.	
PA	2. Análises de producións do alumnado		
a) Caderno de aula do alumnado.	Apuntamentos	Notas ou esquemas dos contidos tratados ou do manual.	Cuadros sinópticos, mapas conceptuais ou mentais...
	Nivel de expresión	Expresión escrita, claridade e propia das expresións.	Composición de frases, capacidade léxica, etc.
	Forma	Ortografía, caligrafía, orden, claridade...	
	Inclusión de	Reflexións ou comentarios propios.	
		Información doutras fontes.	Internet, enciclopedias, monografías...
Realización de resumos, subliñados, etc.	No manual, no propio caderno...		
b) Traballos individuais ou colectivos.	De investigación:	Exposición escrita baseada en recolla de datos con visión obxectiva.	
	Monografías:	Exposición escrita de reflexión con visión crítica.	
	De análise de experiencia:	Mostra do seguimento dunha experiencia científica, social ou de outra índole, para evidenciar a súa evolución e reflexionar sobre ela.	
	De síntese:	Traballos de lectura, con guión preestabelecido ou explicación e resumo do contido do texto.	
c) Resumos:	Escritos que repitan de maneira sintética, breve e suficiente o contido dun tema ou dun texto evitando parafrasear.		
d) Resolución de exercicios e problemas:	Actividades do libro de texto ou propostas polo profesor, exercicios específicos de ortografía, análise morfolóxica ou sintáctica...		
e) Textos escritos:	Composicións, redaccións, ditados, desenvolvemento de esquemas...		
f) Producións orais:	Exposicións orais, respostas na aula a preguntas do profesor.		
g) Xogos de simulación e dramáticos:	Imitación de situacións da vida real para tratar aspectos da linguaxe oral, xestualización etc. ou representacións teatrais breves.		
IOA	3. Intercambios orais co alumnado IOA		
a) Diálogos:	Improvisados ou preparados, a fin de ilustrar ou exemplificar determinada situación ante o resto do grupo ou ben individualmente, a modo de exame oral. Observación da actitude e atención do alumnado. Preguntas sobre os contidos explicados para afianzar a comprensión.		
b) Entrevistas:	Comunicación verbal planificada utilizando guiños máis ou menos estruturados que fornezan datos útiles.		
c) Asembleas ou debates:	Discusión colectiva, preparada ou improvisada, sobre determinado tema seguindo unhas regras de participación.		
d) Exposicións en común:	Dúas ou máis persoas ou grupos expoñen os seus pensamentos, coñecimentos, opinións etc., con respecto dalgo en concreto co obxectivo de extrair as mellores ideas e reflectir sobre elas.		
OO	4. Outras observacións		
Leitura en voz alta	Para observar a destreza leitora ou as propias producións escritas.		
Leitura silenciosa	Como paso previo a outros instrumentos de avaliación ou para a interiorización de textos literarios.		
Observación da actividade do alumnado	En actividades didácticas dentro da aula (atención ás explicacións, exercicios...) e fóra dela (biblioteca, representacións, exposicións, conferencias...), incluídas as sesións telemáticas.		
	Reflexións persoais, iniciativa individual en actividades, actitude positiva coa materia; hábitos excepcionais de traballo ou de afeicións (leitura, cinema, informática, investigación...).		

5.1 . Medidas extraordinarias de procedimentos de avaliación da actividade lectiva non presencial

No caso de imposibilidade de acudir ás aulas por algunha das circunstancias que rodean a covid-19, xa for individualmente, xa for de maneira colectiva, o alumnado vai ter dereito a ser avaliado. Tanto o profesorado como o alumnado van ter ao seu dispor as ferramentas dixitais do IES Pazo da Mercé na rede, preferentemente a *Aula virtual* e o *Proxecto Abalar*, aínda que a xuízo do docente se poderán utilizar outras plataformas ou recursos, sempre e cando garantan dito dereito á avaliación en igualdade de condicións. Se algún estudante non dispuxer de conectividade ou de dispositivo de conexión telemática adecuado, o propio centro, en colaboración coas autoridades locais, facilitará a comunicación e o intercambio de materiais. Isto tamén será aplicábel ao alumnado coa materia pendente (v. cap. 10).

Nestas circunstancias, vai-se dar prioridade aos instrumentos de avaliación que se adecúen máis ao teletraballo, como as análises das producións do alumnado (PA), intercambios orais (IOA) ou outras observacións (OO) sobre as probas escritas (con respecto da valoración, v. alínea 8.5).

6 . Concrecións metodolóxicas que requer a materia.

En todos os niveis en que se dá a materia de Lingua Castellana e Literatura os conteúdos van-se organizar por unidades didácticas que conteñen leituras, conteúdos teóricos e prácticos dos distintos blocos establecidos no currículo e actividades.

O enfoque didáctico ha de ser, fundamentalmente, participativo e activo. Por tanto, a metodoloxía deberá caracterizar-se como:

- Favorecedora da aprendizaxe significativa: O alumnado de ensino secundario xa posuí certa bagaxe de coñecimentos adquiridos na escola ou no ambiente (familia, entorno social, medios...) que teñen de servir como punto de partida para os novos. As actividades dos inicios das unidades servirán para suscitar ou suxerir no alumnado eses coñecimentos, tamén mediante leituras de textos ou propostas de temas para traballar.
- Orientada á práctica: o alumnado debe de ter a oportunidade de aplicar os novos coñecimentos a situacións próximas da realidade, dando sentido así ao aprendido. As actividades deben de se referir a situacións vividas ou coñecidas que podan servir para se desenvolver en contextos útiles (administración pública -presentación de escritos formais-, medios de comunicación -noticias e actualidade-, formación -ferramentas para proseguir en cursos superiores ou noutros ámbitos, como aprender a conducir, cursos de emprego ou en empresas, etc...).
- Activa: Dirixida a “aprender a aprender”, proporcionando bases para posteriores aprendizaxes, xa no mesmo centro, xa durante a vida cotidiana, académica ou profesional. Non só bases de conteúdos acumulábeis, tamén ferramentas de estudo e de organización (aprender a esquematizar, resumir, redactar...).
- Interdisciplinar: Os coñecimentos e habilidades adquiridos deberán poder-se relacionar con outras materias e inclinacións do alumnado. A Lingua Castellana e Literatura é fundamental

e básica para a adquisición ou consolidación de coñecimentos doutros ámbitos e para o uso das tecnoloxías da información e da comunicación.

- Diversificada: Debe de se adaptar aos ritmos de aprendizaxe dos alumnos. Non se pode aplicar o mesmo método ao alumnado de 1 ESO como ao de 2 de Bacharelato, e nun mesmo grupo hai alumnos con mais dificultades que outros. A medida que avanzaren os cursos, o nivel de dificultade vai ir en aumento, consoante a evolución cognitiva do alumnado.

Non hai un método definitivo, por tanto, o máis adecuado será o que se adaptar mellor a cada situación, profesor ou alumno. Poden ser tan úteis o traballo por proxectos como a aula maxistral, o traballo cooperativo como o individual, o uso de computadores como o de papel e lapis, a elaboración de traballos escritos como a de presentacións dixitais.

Canto ao ensino da lingua, vai-se dar prioridade á comprensión e produción de discursos e de textos (escuita activa, intervencións orais, lectura, escrita, ortografía, léxico, cohesión, coherencia, adecuación, recoñecimento de modalidades e tipos de textos...) a fin de familiarizar o alumnado con ferramentas útiles para o futuro e para o presente noutras materias.

O ensino da literatura vai dirixido a crear unha bagaxe cultural básica e ao fomento da lectura e, con iso, propiciar experiencias gratificantes. Por tal razón vai-se buscar entre os autores clásicos as obras máis próximas dos gustos, inclinacións e intereses do alumnado, coa intención de que a lectura delas sexa unha experiencia grata e útil.

6.1 . Actuacións metodolóxicas extraordinarias para a actividade lectiva non presencial.

Nas circunstancias que atinxen á pandemia da covid-19, algúns destes aspectos, sobre todo os que atinxen ao traballo coparticipativo, teñen que se limitar. Actividades como a confección de murais, coa conseguinte partilla de materiais (tesouras, rotuladores, cola...) ou traballos grupais na sala de aula ou en casa non serán viábeis e vai-se dar preferencia ao traballo individual, por exemplo, tarefas no computador ou actividades na rede. Así mesmo, vai-se favorecer o uso das tecnoloxías da información e da comunicación, tales como o uso de programas de tratamento de textos, correo electrónico, ferramentas dixitais etc.

No caso de que se tiver que suspender a actividade lectiva presencial, o profesorado vai haber de ensinar contidos, pór tarefas, facer o seguimento do alumnado e avaliar á distancia, ben de maneira individualizada, ben colectiva, dependendo do nivel de risco ou do grao de alerta sanitaria. Para isto, tanto o alumnado como o profesorado van dispor da plataforma *Aula Virtual* (<http://www.edu.xunta.gal/centros/iespazomerce/aulavirtual/>) e do portal do *Proxecto Abalar* (<https://www.edu.xunta.gal/espazoAbalar/>) para manter o contacto e acceder a recursos e ferramentas educativas en liña, como videoconferencias, repositorios de conteúdos, comunicación coas familias... sen prexuízo doutros servizos ou instrumentos que o profesorado considerar máis adecuados.

Se se der a circunstancia de que algún alumnado carece de dispositivos para traballar ou comunicar-se ou mesmo que non dispón de conectividade, será preciso tomar algunhas medidas

excepcionais. O profesorado fornecerá de actividades concretas que permitan o alumnado confinado seguir o desenvolvemento da materia, xa sexa por vía telefónica (por exemplo, co uso do manual para contéudos teóricos e exercicios) ou por medio dos servizos de atención municipal.

7 . Materiais e recursos didácticos.

a) **Recursos materiais impresos:** manuais e libros de consulta, libros de lectura obrigatoria (v. alínea 8.1.2), dicionarios, mapas, publicacións de prensa, materiais para actividades, cadernos de ortografía, de gramática ou de comprensión leitora, material de reprografía (fotocopias).

	1º ESO	2º ESO	3º ESO	4º ESO
Manual	<i>Lengua castellana y literatura 1 ESO.</i> ed. Casals	<i>Lengua castellana y literatura 2 ESO.</i> ed. Casals	<i>Lengua castellana y literatura 3 ESO.</i> ed. Casals	<i>Lengua castellana y literatura 4 ESO.</i> ed. Casals
Libros de lectura:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Cuento de Navidad.</i> Charles Dickens. Vicens Vives (Cucaña). • <i>El jardín secreto.</i> Frances Hodgson Burnett. Vicens Vives (Cucaña). • <i>El fabuloso mundo de las letras.</i> Jordi Sierra i Fabra. SM. • <i>El misterio del colegio embrujado.</i> Ulises Cabal. Edelvives • <i>La vuelta al mundo en 80 días.</i> Julio Verne. Anaya (Clásicos a medida). • <i>Odisea.</i> Homero. Anaya (Clásicos a medida) • <i>Heka, un viaje mágico a Egipto.</i> Núria Pradas. Casals (Bambú). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Fernando el Temerario.</i> José Luis Velasco. Casals (Bambú). • <i>El año de la venganza.</i> Antonia Meroño. Edelvives. • <i>Odisea.</i> Homero. Anaya (Clásicos a medida). • <i>El misterio de la calle de las Glicinas.</i> Núria Pradas. Casals (Bambú). • <i>Donde surgen las sombras.</i> David Lozano Garbala. SM • <i>Tom Sawyer.</i> Mark Twain. Anaya (Clásicos a medida). • <i>Vigo es Vivaldi.</i> José Ramón Ayllón. Bruño • <i>Las aventuras de Mowgli.</i> R. Kipling. Vicens Vives (Cucaña). • <i>Miguel Strogoff.</i> Julio Verne. Vicens Vives (Cucaña). • <i>Jasón y los argonautas.</i> J. Riordan. Vicens Vives. (Clásicos adaptados). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>El año de la venganza.</i> Antonia Meroño. Edelvives (Alandar). • <i>La leyenda del Cid.</i> Vicens Vives (Cucaña). • <i>Don Quijote.</i> Miguel de Cervantes. Vicens Vives (Cucaña). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Rimas.</i> Gustavo Adolfo Bécquer • <i>Marianela.</i> Benito Pérez Galdós • <i>La casa de Bernarda Alba.</i> Federico García Lorca Todas nun volume: <i>Liber. Lecturas 4º ESO.</i> Ed. Micomicona
		1º Bacharelato	2º Bacharelato	
Manual		<i>Lengua castellana y literatura 1 Bachillerato.</i> Casals.	<i>Lengua castellana y literatura 2 Bachillerato.</i> Casals.	
Libros de lectura:		<ul style="list-style-type: none"> • <i>La Celestina.</i> Fernando de Rojas. • <i>El alcalde de Zalamea.</i> Calderón de la Barca. • <i>Cuentos del s. XIX.</i> Varios autores Todas nun volume: <i>Scriptorium. Lecturas 1º Bachillerato.</i> Ed. Micomicona 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Romancero Gitano.</i> F. García Lorca. • <i>El lector de Julio Verne.</i> A. Grandes. Tusquets. • <i>La fundación.</i> A. Buero Vallejo. • <i>Crónica de una muerte anunciada.</i> G. García Márquez. 	

b) **Recursos materiais non impresos:** materiais individuais de traballo habitual (caderno de traballo do alumnado, folios, bolígrafos, lapis, marcadores, rotuladores de encerado branco, xiz...). Os materiais para a confección de murais de tipo colectivo (cartolina, papel de cores, recortes de publicacións, lapis de cores, rotuladores, tesouras, cola...) non se recomentan para este ano escolar.

c) **Recursos materiais audiovisuais fixos:** encerado branco ou tradicional, encerado dixital interactivo con reprodutor de imaxens.

d) **Material informático:** Suportes físicos (computadores [portáteis, ultraportáteis da rede Abalar...] e dispositivos tácteis [tablets, teléfonos móbeis... tendo en conta o establecido na

alínea 8.1.1.1], cañóns de proxección, pantallas, impresoras, dixitalizadores, discos de almacenamento óptico [CD, DVD, HD-DVD, Blu-Ray...], memorias USB, unidades de disco externas...) e suportes lóxicos (sistemas informáticos, programas e aplicativos instalados, contas de correo electrónico, espazos gratuitos de almacenamento na rede, a Aula Virtual, o espazo Abalar, programas adquiridos ou fornecidos polas editoriais [en liña ou en disco], rede de internet por conexión sen fíos [*wi-fi*] ou por cabo...).

e) **Espazos**: salas de aula do alumnado (explicacións, traballo sobre o texto, actividades orais ou escritas, medios de comunicación, uso das TIC, exposicións orais, observación de procesos con encerado dixital, proxeccións, etc.), o propio domicilio (exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo; consultas de internet, pesquisa de información para proxectos monográficos, preparación de materiais dixitais...). O uso de espazos compartidos, como a biblioteca, a sala de usos múltiples, a sala de estudo, aulas de informática ou demais espazos externos (para representacións, coloquios, conferencias, visionamento de filmes e presentacións multimedia...), así como a asistencia a teatro ou cinema, conferencias, exposicións... van-se ver limitados polas medidas de restrición impostas polo contexto da covid-19.

8 . Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

A avaliación da materia é continua, formativa e integradora. Continua porque debe informar sobre o ritmo da evolución, progresos e dificultades do alumnado; formativa para favorecer progresivamente a mellora dos procesos de ensino-aprendizaxe; integradora para o alumnado atinxir os obxectivos das etapas e o desenvolvemento das competencias tendo en conta todas as materias.

Para avaliar van-se seguir os criterios de avaliación de Lingua Castellana e Literatura que fican recollidos nos apartados correspondentes das matrices expostas nas alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2 e 3.4.2 respectivamente para os catro niveis de ESO e nas alíneas 4.1.2 e 4.2.2 para ambos os niveis do Bacharelato. Para verificar o conseguimento dos padróns de aprendizaxe concretizados nas tarefas asociadas a eses criterios van-se usar os instrumentos e procedimentos de avaliación que constan no capítulo 5. O atinximento dos padróns vai-se ver representado numericamente.

8.1 . Criterios de cualificación

A nota de cada avaliación trimestral vai-se obter pola media ponderada entre os resultados dos seguintes parámetros valorados através dos instrumentos de avaliación (exames de conteúdos, comprobacións das leituras obrigatorias, traballos e seguimento da actividade na aula) atendendo ás seguintes porcentaxes:

Para ESO: e 1 Bacharelato	Exames (media aritmética das probas)	70%
	Comprobacións de lectura obrigatoria (media aritmética das probas)	10%
	Traballos (media aritmética dos traballos)	10%
	Seguimento da actividade diaria	10%

Para 2 Bacharelato:	Exames (media aritmética das probas)	80%
	Traballos e seguimento da actividade diaria	20%

Para o caso en que houber que recorrer á actividade non presencial, establecemos unhas medidas extraordinarias que se expoñen na alínea 8.5 deste mesmo capítulo.

A cualificación das avaliacións vai-se facer en números naturais até un máximo de 10. No caso de que o resultado da media da avaliación for un número decimal, será preciso aplicar-lle un **arredondamento**. Se os algarismos significativos das casas decimais (coeficiente ou mantisa) dunha cifra foren inferiores a 50, a cifra enteira non se modificará (p.ex. 5,49= 5), se foren superiores ou iguais a 50, poderá sumar-se un punto ao número enteiro (5,50= 6).

8.1.1 . Exames

Van-se realizar dous ou máis exames en cada avaliación trimestral. Poderán ser orais ou escritos e farán referencia aos **conteúdos** teóricos ou prácticos tratados nas aulas ou nas actividades escolares ou complementarias (v. capítulo 14) relevantes feitas durante o período. Poden-se incluír aprendizaxes anteriores, cuxo fin é dar continuidade á materia ou afianzá-la.

Para o seu deseño é recomendábel guiar-se polas valoracións dos padróns de aprendizaxe reunidas nas matrices expostas nas alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2, 3.4.2 (para ESO) e 4.1.2, 4.2.2 (para Bacharelato) e pola tabela dos instrumentos de avaliación no capítulo 6 desta programación.

8.1.1.1 Cualificación: A cualificación trimestral dos exames (v. alínea 9.1) vai-se obter pola media aritmética de todas as probas realizadas durante o período. Para poder facer media e obter aprobado será imprescindible atinxir polo menos unha cualificación mínima de 3 puntos sobre 10 nas probas en ESO e de 4 puntos no Bacharelato.

En cada proba van-se poder incluír aprendizaxes anteriores. Cada pregunta da proba incluírá o seu valor relativo na corrección. Vai-se ter en conta a corrección ortográfica segundo o establecido na alínea 8.2.

En caso de ausencia no día do exame, o alumno deberá xustificar debidamente os motivos dela e, se iso non for posíbel, o profesor non repetirá a proba e a nota será 0.

Por outra banda, calquer **irregularidade** fraudulenta detectada durante a realización dos exames ao alumnado comportará a anulación destes e a nota será 0. Consideran-se irregularidades consultar anotacións disimuladas (“chuletas”), intercambiar ou copiar o exame doutro alumnado, consultar apuntamentos ou o manual, usar axudas electrónicas (teléfonos móbeis, auriculares, reloxis intelixentes etc.), intercambiar información oralmente ou por escrito entre o alumnado, así como calquer outra axuda, maña, astucia ou ardil non permitidos. Así mesmo, se o profesor, xa durante a corrección ou baixo algunha outra circunstancia, der en sospeitar que algún membro do alumnado fixo algunha irregularidade, pode-lle requerer que repita o exame, parte del se for necesario ou recuperar a avaliación como na alínea **8.1.1.2** se describe, de non ser que se comprobe dalgunha maneira que non houbo fraude.

A respeito do uso de teléfonos móbeis no centro, pode-se consultar a normativa aprobada polo Claustro do profesorado na sesión de 27 de Xullo de 2019, con base no *DECRETO 8/2015, do 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar*:

(<http://www.edu.xunta.gal/centros/iespazomerce/node/842>).

8.1.1.2 Recuperación: Aínda que a avaliación é continua, o profesor poderá realizar extraordinariamente probas de recuperación se o considerar preciso. Se así for, terán lugar no inicio do trimestre seguinte e, se a cualificación for superior, o seu valor porcentual substituirá o da proba ou probas non superadas a efectos da media da nota final ordinaria.

Se o alumnado non aprobar eses exames ou non asistir á súa celebración, vai-nos poder recuperar no final do terceiro trimestre nun exame global que, se for superior a 5, permitirá aprobar o parámetro correspondente aos exames (v. alínea 8.1).

8.1.2 . Leituras obrigatorias

Cada trimestre vai-se realizar unha comprobación de cada unha das leituras obrigatorias propostas (v. alínea 7.a) que serán comúns a todo o alumnado do mesmo curso, sempre que a homoxeneidade de nivel entre os grupos o permitir. A lectura dos libros será obrigatoria para todo o alumnado.

O profesor verificará mediante exame, entrevista oral, traballo específico (v. alínea 8.1.3) ou outro instrumento ou actividade adecuada (v. alínea 5b) que o alumnado deu lido os libros en cuestión. Na corrección das comprobacións de carácter escrito vai-se ter en conta a corrección ortográfica segundo o establecido na alínea 8.2.

No caso do alumnado de 2 de Bacharelato as leituras obrigatorias van-se incluír nos exames con preguntas concretas, aínda que se poderán propor traballos específicos ou exposicións que se valorarán segundo o parámetro de «Traballos e actividade diaria» (v. alínea 8.1).

Para o deseño das comprobacións de leituras obrigatorias é recomendábel guiar-se polas valoracións dos padróns de aprendizaxe reunidas nas matrices expostas nas alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2, 3.4.2 (para ESO) e 4.1.2, 4.2.2 (para Bacharelato) e polos instrumentos de avaliación na tabela do capítulo 6 desta programación.

8.1.2.1 Cualificación: A cualificación trimestral do parámetro das leituras obrigatorias (v. alínea 8.1) vai-se obter pola media aritmética de todas as comprobacións realizadas.

O alumnado pode ler voluntariamente outras obras, sempre que se adecuaren ao nivel exixido e van-se ter en conta para poder subir nota.

8.1.2.2 Recuperación: O profesor poderá verificar as leituras pendentes, se o considerar conveniente. Se o alumnado non as aprobar, vai poder recuperá-las no final do terceiro trimestre mediante os instrumentos de avaliación que o docente considerar mais adecuados.

8.1.3 . Traballos

Os traballos monográficos e de investigación, xa foren individuais ou en grupo, farán parte da metodoloxía da materia. A súa importancia serve para desenvolver a capacidade de investigación, de produción e organización, de análise e síntese e mais de fomento de novos coñecimentos. Para os avaliar é recomendábel guiar-se polas valoracións dos padróns de aprendizaxe reunidas nas matrices expostas nas alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2, 3.4.2 (para ESO) e 4.1.2, 4.2.2 (para Bacharelato) e polos instrumentos de avaliación na tabela do capítulo 5 desta programación.

8.1.3.1 Cualificación: A entrega dos traballos será obrigatoria e a nota trimestral vai-se obter pola media aritmética de todos os traballos propostos. Non se poderá entregar ningún traballo ou tarefa encomendada fóra do prazo establecido. Estarán correctamente redactados, cunha adecuada presentación (marxens, limpeza, orden e claridade) e respectando as normas de ortografía e puntuación, tendo en conta o establecido na alínea 8.2. Será imprescindible que o alumnado, na confección dos traballos impresos ou dixitais, evite copiar literalmente, «cortar e colar» ou presentar producións alleas como propias e non se van admitir plaxios ou substitucións de ningún tipo, pois que nese caso a nota será 0.

8.1.3.2 Recuperación: Se o traballo a entregar se copiou ou a súa cualidade non for a requerida, vai-se ter que elaborar de novo, podendo-se establecer un prazo de entrega específico, se se considerar conveniente ou posíbel; se así non puder ser, ficarán pendentes para presentar no final do terceiro trimestre baixo as mesmas condicións descritas no parágrafo anterior.

8.1.4 . Observación e seguimento da actividade do alumnado

Tamén se avaliarán as actividades diarias do alumnado (exercicios do manual, tarefas encomendadas, ditados, redaccións, apuntamentos, esquemas ou caisquer outras) nos prazos que se estableceren, o traballo na aula e en casa (deberes) e a participación e interese nas explicacións ou nas actividades escolares ou complementarias propostas.

8.1.4.1 Cualificación: Para cualificar estes aspectos é recomendábel guiar-se polas valoracións dos padróns de aprendizaxe reunidas nas matrices expostas nas alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2, 3.4.2 (para ESO), 4.1.2, 4.2.2 (para Bacharelato) e polos instrumentos de avaliación (por exemplo, a revisión de actividades do caderno de aula do alumnado) na tabela do capítulo 5 desta programación.

8.1.4.2 Recuperación: O docente establecerá aquelas actividades pendentes que o alumnado teña que facer, completar ou terminar, nos prazos que considerar convenientes. No caso concreto de non asistir ás actividades complementarias propostas (v. cap. 14), o docente determinará algún instrumento de avaliación adecuado que se valorará neste parámetro.

8.2 . Ortografía

Debido á natureza da materia de Lingua castellana, é esencial valorar a práctica da ortografía, por tanto, sempre até un máximo de 2 puntos sobre a cualificación das probas de exame, de traballos

específicos e da actividade do alumnado, van-se descontar os erros ortográficos das producións escritas seguindo o seguinte criterio:

	Ortografía	Acentuación
1 e 2 ESO	-0,1	-0,05
3 e 4 ESO	-0,2	-0,1
1 e 2 de Bacharelato	-0,3	-0,3

O obxectivo desta medida é para o alumnado reflexionar sobre as propias capacidades e, en consecuencia, poder mellorar progresivamente no uso das regras ortográficas.

8.2.1 Recuperación: O alumnado deberá recuperar a puntuación descontada mediante mecanismos adecuados, como a repetición da tarefa ou traballo convenientemente corrixidos ou ben con exercicios específicos que posibiliten a autocorrección en posteriores probas ou producións.

Se, a pesar destas medidas, o alumnado non mostrar mellora, vai-se considerar que non alcanzou o grao mínimo dos padróns de aprendizaxe básicos requeridos para cada nivel nen chegou ao grao mínimo correspondente coa ortografía e coa revisión e autocorrección das propias producións escritas (especificados nos blocos 2 e 3 respectivos de contéúdos, criterios de avaliación e padróns de aprendizaxe, v. alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2 [LCLB3.1.2.] para 1, 2 e 3 ESO, alínea 3.4.2 [LCLB3.7.1] para 4 ESO, e alíneas 4.1.2 [LCL1B2.1.1 e LCL1B3.1.1], 4.2.2 [LCL2B2.1.4, LCL2B2.2.1 e LCL2B3.11.1] para Bacharelato). Por tanto, a nota correspondente non se recuperará, vai-se manter o desconto e o alumnado deberá recuperar segundo o disposto nas alíneas 8.1.1.2, 8.1.2.2, 8.1.3.2 e 8.1.4.2, ou, se for o caso, nas 8.3 e 8.4.

8.3 . A avaliación final

Para a superación da materia, a nota da avaliación final ordinaria terá de ser igual ou superior a 5, que se obterá pola media aritmética das tres avaliacións trimestrais (v. alínea 8.1). Para proceder ao cálculo da media non se exixirá un 5 en cada unha das avaliacións.

O alumnado que obtiver unha nota inferior ao 5, logo de se aplicar a media e o arredondamento (v. alínea 8.1), poderá superar a avaliación ou as avaliacións reprobadas nun exame de recuperación global (v. alínea 8.1.1.2) no final do último trimestre e, se for o caso, coa entrega das comprobacións das leituras obrigatorias, dos traballos ou coa presentación das actividades pendentes de recuperar (v. alíneas 8.1.2.2, 8.1.3.2, 8.1.4.2 e 8.2.1).

8.4 . Avaliación extraordinaria

O alumnado que non tiver superado a materia na avaliación final ordinaria de xuño realizará unha proba extraordinaria, xa finalizadas as aulas, que terá unha cualificación máxima de 10 puntos. É indispensábel para aprobar a materia que no exame se alcance un mínimo de 5 puntos.

Como preparación para o exame extraordinario, o alumnado de ESO disporá dun caderno de actividades proporcionado polo profesor correspondente que deberá cumprimentar e entregar no propio día da proba. A entrega do caderno de actividades debidamente cumprimentado poderá ter-se en conta.

8.5 . Medidas extraordinarias de avaliación e cualificación para a actividade lectiva non presencial

Na eventualidade dun confinamento do alumnado por causa da covid-19, xa for parcial (casos concretos de alumnado non hospitalizado), xa for total (dun grupo-clase enteiro ou xeneralizado por estado de alarma), van-se activar medidas de carácter excepcional canto á implementación dos instrumentos, procedimentos (v. alínea 5.1) e criterios de avaliación e cualificación.

Se un alumno concreto tiver que permanecer no seu domicilio durante a realización dos exames presenciais e non dispuxer de conectividade ou de dispositivo adecuado, sempre os vai poder realizar posteriormente, xa presentando-se a un exame noutra data (se estiver aínda en prazo), xa na recuperación (v. alínea 8.1.1.2), xa no final do ano escolar (alínea 8.3), aplicando-se-lle as porcentaxes expostas na alínea 8.1.

Ora, se as circunstancias impediren realizar exames escritos presenciais, e todo o alumnado dispón de conectividade e dispositivo adecuado, vai-se proceder a facer esas probas en liña, mediante as ferramentas dispoñíbeis na *Aula Virtual* ou noutros ambientes virtuais, ou mediante probas orais á distancia. Non obstante, dado que non se pode garantir nin a propia realización dos exames á distancia nin que a elaboración das respostas deles estexan exentas de irregularidades (v. alínea 8.1.1.1), vai-se aplicar unha redistribución das porcentaxes aplicadas aos exames, aos traballos e ao seguimento da actividade para recadar a maior e máis fiable cantidade de datos da evolución do alumnado. Deste modo, os criterios de cualificación (alínea 8.1) poden-se modificar da seguinte maneira, só para o caso de confinamento xeneralizado:

Para ESO e 1 Bacharelato	Exames (media aritmética das probas)	20%
	Comprobacións de lectura obrigatoria (media aritmética)	10%
	Traballos (media aritmética dos traballos)	20%
	Seguimento da actividade diaria	50%
Para 2 Bacharelato	Exames (media aritmética das probas)	40%
	Traballos e seguimento da actividade diaria	60%

Cando se restabelecer a normalidade, estas medidas deixarán de ter vigor, pero manterán o seu valor parcial a efectos de media aritmética cos resultados regulares obtidos.

Se se deren as aulas de modo semipresencial (con turnos alternos nun mesmo grupo) van-se manter as porcentaxes expostas na alínea 8.1.

9 . Avaliación do proceso do ensino e a práctica docente.

Estabeleceu-se un cuestionario no que se inclúen uns indicadores de cumprimento para a valoración e mellora do desempeño docente que se mostra no anexo III desta programación.

10 .Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación da materia pendente.

O alumnado de ESO e o de Bacharelato que non der aprobado a materia de Lingua Castellana e Literatura na avaliación extraordinaria, deberá recuperar durante o ano lectivo seguinte, de conformidade co establecido nos Criterios de Promoción e Titulación

(http://www.edu.xunta.gal/centros/iespazomerce/system/files/titulacion_promocion_0.pdf) do IES Pazo da Mercé e co ordenado nos Artigos 23, apartado 3 (para ESO) e 35, apartado 1 (para Bacharelato) do *DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia* (https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2015/20150629/AnuncioG0164-260615-0002_gl.html) e nas *INSTRUCIÓNS do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato*. (<https://www.edu.xunta.gal/portal/node/31636> ou https://www.edu.xunta.gal/portal/sites/web/files/instrucons_do_30_de_xullo_2020.pdf)

Con este fin, cada trimestre o departamento proporcionará unhas actividades que o alumnado coa materia pendente terá de cumprimentar e entregar na data convinda polo profesorado.

O grao mínimo de consecución será o mesmo que para o alumnado dos cursos que se deberen recuperar e que xa está recollido nos correspondentes apartados desta programación (alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.2.3 e 4.1.2).

Se o profesorado o considerar conveniente, en cada unha das tres avaliacións poderá realizar-se unha proba escrita, cuxos conteúdos coincidirán coas actividades que lles foren proporcionadas. En tal caso, vai-se facer unha media aritmética entre as actividades encomendadas e o exame (50% da puntuación total ás actividades previas de recuperación e 50% ao exame escrito).

A nota final da materia pendente será a media aritmética das tres avaliacións trimestrais.

11 .Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas a adoptar como consecuencia dos seus resultados.

a) Avaliación inicial

No apartado segundo, punto 2, das *INSTRUCIÓNS do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato* indica-se que as probas da avaliación inicial se teñen que realizar durante a primeira semana do ano lectivo. Van-se ter en conta os informes de avaliación individualizados do curso 2019/20 e teñen que servir para detectar carencias produto da interrupción das aulas e para analizar a situación emocional xeral. O seu carácter será apenas informativo e non se terá en conta para as cualificacións das avaliacións ordinarias ou extraordinaria. Esta avaliación, deseñada segundo o xuízo do profesor, consistirá:

- 1) na observación do nivel e das capacidades do alumnado en actividades na aula,
- 2) nunha proba específica (ou as que se consideraren convenientes).

En ambos os casos van-se observar no alumnado polo menos os seguintes aspectos:

- *comprensión leitora* (conteúdo de textos, tema, estrutura, resumo...),
- *expresión escrita* (coherencia, cohesión, puntuación, ortografía),
- *gramática* (clasificación morfolóxica de palabras e análise sintáctica),
- *literatura* (xéneros, cuestionario de conteúdos, comentario de texto...).

O referente da proba van ser os graus mínimos estabelecidos nos cursos anteriores. Así e todo, tamén é recomendábel e desexábel que no inicio de cada unidade didáctica se valoren os coñecimentos previos do alumnado sobre os conteúdos a tratar.

Neste ano escolar, a causa das circunstancias que impediron de completar as aprendizaxes no ano escolar 2019-20, os graus mínimos para as probas iniciais corresponderán aos atinxidos até o momento da suspensión das aulas.

No caso de 1º de ESO, á falta duns graus mínimos, elaboramos os seguintes criterios orientadores que tanto se poderán implementar na proba específica como desenvolver-se entre as primeiras actividades do curso a fin de colixir a información necesaria, a xeito de punto de partida e para avaliar o alumnado recién-chegado. Inclúen-se como referencia de concreción dos padróns de aprendizaxe os indicados no *Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia* (v. alínea 3.1.2 desta programación).

Criterios orientadores para a elaboración da proba inicial de LCL de 1 ESO	
Blocos de conteúdo	Padróns de aprendizaxe
1. Comunicación oral: escuitar e falar	
-Exposición oral (resumo oral dun discurso ou dun texto, comprensión, produción dun texto oral).	LCLB1.4.1. LCLB1.5.1
-Respeito do turno de palabra.	LCLB1.2.1 LCLB1.3.3
2. Comunicación escrita: ler e escribir	
-Leitura en voz alta dun texto escrito. Leitura expresiva. Entoación.	LCLB2.1.1
-Comprensión do tema e as ideas principais dun texto.	LCLB2.1.4
-Ditado dun texto.	LCLB2.4.1-4.2
-Redacción dun texto escrito cun tema preestabelecido.	LCLB2.4.1-4.2
-Exposición escrita dun tema (resumo escrito dun texto escrito, resumo escrito dun texto oral, produción dun texto escrito).	LCLB2.1.1 LCLB2.4.1-4.2
3. Coñecemento da lingua.	
a. Ortografía: -Ordenación alfabética de palabras. -Acentuación. Separación de sílabas. Ditongos e hiatos. -Grafías. Maiúsculas e minúsculas. Grupos cultos. -Signos de puntuación, interrogación e exclamación.	LCLB3.1.1-1.2 LCLB3.7.1
b. Morfoloxía: -Recoñecemento de 3 das 8 clases de palabras (nome, adxectivo e verbo). -Conxugación verbal: tempo (presente e pretérito e futuro) e modo indicativo.	LCLB3.1.1 LCLB3.1.3
c. Sintaxe: -Análise da oración simple; recoñecemento de oracións xustapostas e coordinadas. -Recoñecemento do suxeito e do predicado; indicación dos núcleos dos grupos sintácticos e dos elementos que acompañan o núcleo do SN/Fnom (Det, Mod). -Suxeito (explícito e implícito) e predicado (só verbal).	LCLB3.1.1 LCLB3.1.3
d. Léxico. Significado de palabras.	LCLB3.7.1

e. Discurso: Distinción dalgunhas clases de oracións segundo a intención do falante ou enunciados oracionais (enunciativos, interrogativos, exclamativos, imperativos).	LCLB3.4.1 LCLB3.7.1
4. Educación literaria.	
a. Leitura e comprensión dun texto literario.	LCLB4.1.1 LCLB4.3.1
b. Redacción de textos narrativos sinxelos.	LCLB4.3.2
c. Recoñecemento dos xéneros literarios pola tipografía: Narrativa. Contos. Lírica e teatro.	LCLB4.3.1

b) Medidas a adoptar como consecuencia dos resultados da avaliación inicial

Se se observar que os resultados non chegan aos niveis esperados, será preciso adoptar providencias en función dos casos. Desta arte, van-se aplicar aquelas medidas individuais ou colectivas de repase ou de reforzo no inicio do curso, das unidades didácticas ou dos conteúdos concretos que se foren tratar, máis adecuadas ás necesidades específicas do alumnado implicado. Para tal efecto e como medidas de mellora, van-se deseñar actividades de apoio ou de recuperación. Se chegar o caso, deberían de se aplicar as medidas de atención á diversidade explicadas no capítulo 12 desta programación. No caso de alumnado con máis motivación e capacidade de aprender van-se elaborar actividades de ampliación, de non ser que for preciso tomar medidas extraordinarias de atención á diversidade.

12 .Medidas de atención á diversidade.

No caso de alumnado que presentar necesidades específicas de aprendizaxe, por procedencia doutros países, por incorporación tardía ao sistema educativo ou por calquer outro motivo, inclusive altas capacidades intelectuais, será preciso adoptar as medidas individuais ou colectivas máis adecuadas, ben de apoio, ben de reforzo para a integración, adaptacións curriculares, agrupamentos específicos ou o desenvolvemento do Programa para a Mellora da Aprendizaxe e do Rendimento. Para tal efecto, han-se de seguir as directrices do artigo 17 do *Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia*, da *Orde de 6 de outubro de 1995 pola que se regulan as adaptacións do currículo nas ensinanzas de réxime xeral (DOG nº 213 do 7 de novembro de 1995)* e do *Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación*.

Estas medidas van-se realizar en colaboración cos tutores correspondentes e co departamento de Orientación.

12.1 Adaptacións curriculares

Cando se detectaren entre o alumnado determinadas dificultades que interfiran no alcance do grao mínimo de consecución para superar a materia de maneira global ou, de ser o caso, altas capacidades, será preciso solicitar, tras informar o tutor correspondente, que o departamento de Orientación faga unha valoración antes de adaptar o currículo. En tal caso, as modificacións

afectarán apenas á metodoloxía, ao tipo de actividades e aos instrumentos e procedimentos de avaliación. Tamén poderán modificar-se os conteúdos.

Coa colaboración e asesoramento do departamento de Orientación van-se elaborar os documentos de ACI (Adaptación Curricular Individualizada) con base no exposto nesta programación (v. Cap. 3). Do mesmo modo, na medida das posibilidades, o departamento de Lingua Castellana e Literatura poderá fornecer de material didáctico adaptado.

12.2 Agrupamentos específicos e Programa para a Mellora da Aprendizaxe e Rendimento

Neste ano lectivo non se contempla a constitución de agrupamentos específicos nen se adxudicou a este departamento o Ámbito Lingüístico e Social do PMAR ou da FPBásica.

12.3 Medidas de apoio e reforzo

Cando se autorizaren estas medidas de atención á diversidade o profesorado de referencia colaborará co profesorado especializado en pedagogía terapéutica.

13 .Concreción dos elementos transversais que se traballarán.

Durante todo o ensino de Lingua castellana e Literatura na ESO e no Bacharelato van-se incorporar os seguintes elementos transversais:

Comprensión leitora, a expresión oral e escrita: Consoante a natureza da materia e como xa se especificou ao longo de toda esta programación.

Comunicación audiovisual e tecnoloxías da información e da comunicación: Usar e aproveitar os avances tecnolóxicos da información e da comunicación como parte da práctica educativa e para a aprendizaxe, a través da elaboración de materiais, traballos, etc.

Educación cívica e constitucional:

-Respeitar a diversidade lingüística de España, e en especial a da Galiza, como dereito constitucional e fomentar comportamentos cívicos.

-Realizar tarefas en grupo para establecer e mellorar a relación duns alumnos cos outros.

-A fin de aceptar as opinións alleas e defender as propias, fomentar o uso dun vocabulario e dunhas formas de expresión non discriminatorios nas producións orais e escritas do alumnado.

-Para dialogar, debater ou expor temas, xuízos e opinións, respeitar as regras propias do intercambio comunicativo e non ferir a sensibilidade do receptor.

Prevención de calquer forma de violencia (de xénero, de discapacidade, asedio escolar ou laboral, terrorismo, racismo ou xenofobia, incluído o tratamento do Holocausto xudeu):

-Mostrar como exemplo a actitude de aprecio, respecto e cordialidade na relación de convivencia cos demais, non sómente no trato do profesorado co alumnado, senón tamén nos conteúdos das leituras e doutros materiais didácticos.

-Fomentar o uso da lingua con coherencia, corrección e adecuación para establecer e mellorar a relación cos demais, para expresar sentimentos e para participar nas actividades colectivas de forma solidaria e respeitosa.

-Promover a non violencia, veña donde viñer, a paz e a defensa dos dereitos humanos como bases da convivencia e do respecto aos demais, sexa cal for a súa condición.

Espírito emprendedor e a iniciativa empresarial: Favorecer aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a autoconfianza e o sentido crítico nas producións do alumnado, tanto en traballos, investigacións e opinións como na vida diaria nas aulas.

Educación vial e seguridade viaria: Reflexionar sobre a propia conduta como viandante, viaxeiro, condutor... co obxectivo de coñecer e apreciar a necesidade e respecto, en calquer circunstancia, das normas de circulación como meio de organización e de prevención de accidentes.

Estes elementos van-se concretizar da seguinte maneira (ref. alíneas 3.1.2, 3.2.2, 3.3.2, 3.4.2; 4.1.2 e 4.2.2):

Elementos transversais	Padróns de aprendizaxe implicados						
	1ESO	2ESO	3ESO	4ESO	1BCH	2BCH	
Comprensión leitora, a expresión oral e escrita	Todos os padróns de aprendizaxe						
Comunicación audiovisual e tecnoloxías da información e da comunicación	LCLB2.2.1-2.3 LCLB3.2.1 LCLB3.3.1 LCLB3.5.1	LCLB1.5.1 LCLB2.2.2 LCLB2.3.1-3.2 LCLB2.5.3 LCLB3.7.1 LCLB4.2.1	LCLB1.1.1-1.2 LCLB1.5.1-1.2 LCLB2.2.1 LCLB2.4.1 LCLB2.7.4 LCLB3.9.1 LCLB4.7.2	LCLB1.2.5 LCLB1.6.1 LCLB1.7.2 LCLB2.2.2 LCLB2.4.1-4.3 LCLB2.5.3-5.6 LCLB2.7.4 LCLB3.5.1 LCLB3.11.1 LCLB4.2.1,2,3 LCLB4.6.1-6.3	LCL1B1.1.1-1.4 LCL1B1.2.1-2.3 LCL1B1.3.1-3.2 LCL1B2.1.1-1.3 LCL1B2.2.1-2.3 LCL1B2.3.1-3.2 LCL1B2.4.1-4.4 LCL1B3.6.1 LCL1B3.9.1	LCL2B1.3.1 LCL2B1.4.1-4.5 LCL2B2.3.1-3.3 LCL2B2.4.3 LCL2B3.6.6 LCL2B3.10.1 LCL2B4.1.1 LCL2B4.4.1	
Educación cívica e constitucional	LCLB3.6.1	LCLB1.1.3 LCLB1.6.1-6.2 LCLB2.1.5 LCLB3.7.1 LCLB3.8.1 LCLB3.9.1 LCLB4.2.1 LCLB4.3.1	LCLB2.3.1 LCLB3.8.1-8.2	LCLB1.1.5 LCLB1.2.4 LCLB1.3.1-3.5 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.5.1 LCLB1.6.1-6.6 LCLB1.7.1-7.3 LCLB1.8.1 LCLB2.3.1-3.3 LCLB2.6.1 LCLB3.8.1-8.2 LCLB3.9.1 LCLB3.10.1 LCLB4.1.1 LCLB4.2.1 LCLB4.3.1 LCLB4.4.2 LCLB4.5.2 LCLB4.7.1	LCL1B3.7.1 LCL1B3.9.1 LCL1B3.10.1	LCL2B1.1.1 LCL2B1.2.1 LCL2B1.3.1 LCL2B1.4.1, 4.5 LCL2B2.1.1-1.4 LCL2B2.2.3 LCL2B2.5.1 LCL2B3.2.1-2.2. LCL2B3.3.1 LCL2B3.7.1 LCL2B3.9.1-9.2 LCL2B3.10.1 LCL2B3.11.1 LCL2B4.2.1 LCL2B4.3.1	
Prevenición de calquer tipo de violencia	LCLB3.5.1	LCLB1.3.1 LCLB1.6.1-6.2 LCLB2.1.5 LCLB2.4.2	LCLB2.3.1-3.3 LCLB4.7.1 LCLB3.8.1-8.2	LCLB1.2.1-2.6 LCLB1.3.1-3.5 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.5.1 LCLB1.6.1 LCLB2.1.2 LCLB2.3.1-3.3 LCLB2.6.1 LCLB3.10.1 LCLB4.3.1 LCLB4.4.2 LCLB4.5.2 LCLB4.7.1	LCL1B3.7.1 LCL1B3.8.1-8.2 LCL1B3.9.1 LCL1B3.10.1	LCL2B1.1.1 LCL2B1.2.1 LCL2B1.3.1 LCL2B1.4.5 LCL2B2.1.1-1.4 LCL2B2.3.1 LCL2B2.4.3 LCL2B3.2.1-2.2. LCL2B3.3.1 LCL2B3.7.1 LCL2B3.10.1 LCL2B3.11.1 LCL2B4.3.1	
Espírito emprendedor e a iniciativa empresarial	LCLB1.4.1	LCLB1.2.3 LCLB1.3.1 LCLB1.4.3 LCLB2.3.1 LCLB3.9.1	LCLB4.2.1 LCLB4.4.1-4.2	LCLB1.1.6 LCLB1.3.1-3.5 LCLB1.4.1-4.3 LCLB1.5.1 LCLB1.6.1-6.6 LCLB1.7.1-7.3 LCLB1.8.1 LCLB2.1.1 LCLB2.3.1-3.3 LCLB2.4.1 LCLB2.5.1-5.2 LCLB2.6.1 LCLB2.7.1-7.4 LCLB3.9.1 LCLB3.10.1	LCLB4.3.1-3.2 LCLB4.4.1-4.3	LCL2B1.1.1 LCL2B1.2.1 LCL2B1.3.1 LCL2B1.4.1, 4.5 LCL2B2.1.1-1.4 LCL2B2.2.3 LCL2B2.3.1.3.3 LCL2B3.5.1-5.2. LCL2B3.6.3, 6.3 LCL2B3.7.1 LCL2B3.8.1 LCL2B3.9.1-9.2 LCL2B3.10.1	

				LCLB4.1.1 LCLB4.2.1 LCLB4.3.1 LCLB4.4.1-4.2 LCLB4.5.1-5.2 LCLB4.6.1-6.2 LCLB4.7.1		LCL2B3.11.1 LCL2B4.2.1-2.2 LCL2B4.3.1 LCL2B4.5.1	
Educación vial a seguridade viaria	Todos os dos blocos 1 e 2 (LCLB1 e LCLB2)						

Do mesmo modo, continuarán a traballar-se os seguintes elementos para unha máis completa formación de cidadáns autónomos e competentes:

◆ **Educación do consumidor:** Ao interpretar e comprender mensaxes propagandísticas e publicitarias, favorecer a actitude crítica ante expresións e conteúdos que promovan o consumismo, co fin de aprender a discernir o esencial do superfluo, valorando e aceptando o primeiro.

◆ **Educación sexual e afectiva:** Interesar-se por coñecer, respetar e apreciar os demais indistintamente e manifestar sentimentos de cordialidade, estima e afecto cara a eles.

Relacionar-se coas persoas, indistintamente do sexo ao que pertenzan, aceptando a propia personalidade e a dos demais.

Valorar e apreciar nos textos literarios os diferentes sentimentos, emocións e manifestacións de aprecio e afecto cara ao outro sexo.

◆ **Educación ambiental:** Un modo de rexeitar comportamentos sociais que causan a deterioración paulatina do ambiente é razoar propostas para a súa conservación e así comprometer-se persoalmente coa súa mellora e conservación, mediante a elaboración de mensaxes propagandísticas que fomenten o respecto e o cuidado da natureza e o fomento de actitudes responsábeis, como son o aforro de enerxía, de papel, de agua, redución de embalaxes de plástico etc. no propio centro.

◆ **Educación para a igualdade de oportunidades de ambos os sexos:** Recoñecendo a capacidade de cada un dos compañeiros e compañeiras para desempeñar tarefas comúns, así como respetando e valorando as opinións alleas, favorecer a predisposición ao traballo en grupo para a resolución de actividades por meio de agrupamentos heteroxéneos entre rapaces e raparigas.

Mostrar unha actitude crítica ante situacións ou mensaxes orais ou escritos nos que se produza calquer tipo de discriminación por razón de sexo, a fin de crear a disposición idónea para respetar, en calquer situación da vida cotidiana e na propia forma de expresión, a igualdade de oportunidades para calquer xénero.

Favorecer, en mensaxes verbais e non verbais, un vocabulario adecuado e preciso de maneira que non sexa discriminatorio en función do xénero ao que se refira.

◆ **Educación para a saúde:** Comprender a necesidade de seguir uns hábitos e unhas condutas determinadas é esencial para favorecer unha boa saúde e así valorar os diferentes

aspectos que contribúen a ela: a hixiene, a alimentación, o deporte... No ano escolar 2020/21 cobra especial relevancia polas circunstancias da pandemia da covid19.

◆ **Educación responsábel do lecer e tempo libre:** Identificar os componentes do lecer e o seu uso (descanso, xogo, diversión, actividades ao ar libre, etc. mas sobretudo incidindo na promoción da lectura como fonte de pracer) para a concienciación das necesidades básicas da vida, incluído o desfrute das propias capacidades e posibilidades.

Promover a importancia da actividade física e deportiva no tempo libre, a utilización racional de internet e das novas tecnoloxías e máis o fomento da curiosidade e o interese pola novidade, que posibiliten a creación de afeccións e o cultivo de diversos intereses, con sentido creativo ou lúdico.

14 .Actividades complementarias e extraescolares

Neste ano lectivo non se prevén actividades por causa das medidas cautelares contra a Covid19.

A medida que avanza o ano lectivo van-se ir incorporando outras actividades que foren surxindo en función da oferta cultural de institucións públicas ou privadas e da seguridade sanitaria.

Por outra banda, o departamento colaborará coa Biblioteca do Instituto nomeadamente para actividades relacionadas coa celebración do Día do Libro ou outras efemérides (neste ano, por exemplo, celebrando o centenario do nacemento de Miguel Delibes con un concurso:

<https://bibliopazo.blogspot.com/2020/08/miguel-delibes.html>). Tamén vai continuar a colaboración

coa Rede de Escolas Asociadas á UNESCO en España (Rede PEA) nas actividades que propuxeren (neste ano continúa-se co proxecto «*Desplastificate!*»:

<https://www.encuentroescuelasunesco.es/desarrollo-sostenible/>) e co proxecto de educación ambiental «*O monte nace na escola*» (<http://www.asneves.gal/o-monte-nace-na-escola/>),

iniciativa do Concello das Neves.

Xa que o obxectivo é profundar nos contidos da materia, o alumnado será informado da importancia destas actividades nos contidos curriculares e da súa avaliación. Así mesmo, van-se realizar tarefas relacionadas coas actividades antes ou despois de cada unha para motivar ou avaliar o aproveitamento delas.

15 .Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Vai-se realizar polo menos unha avaliación trimestral de seguimento da programación que se reflectirá no libro de actas e na memoria final para valorar:

- a. A revisión e o axuste da programación docente e, se for o caso, explicar as causas das diferenzas producidas.
- b. A consecución dos padróns de aprendizaxe polo alumnado e a análise das diferenzas advertidas.

Por tanto, e co fin de valorar o axuste entre a programación e os resultados obtidos, a par doutros aspectos, o Departamento deseñou un instrumento co fin de mellorar o resultado do traballo desenvolvido, dispoñíbel no Anexo V desta programación didáctica.

As Neves, a 27 de outubro de 2020

O xefe do departamento

Juan Ignacio Alonso Suárez

16 .Anexo I

Obxectivos da educación secundaria obrigatoria.

Título I, Artigo 10 do DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

17 . Anexo II

Obxectivos do bacharelato.

Título I, Artigo 26 do DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

O bacharelato contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.

b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.

d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.

f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

18 .Anexo III

Cuestionario para a valoración e mellora do proceso e a práctica do ensino.

Escala de valoración:

0	Nunca	0%	3	Mui habitualmente	>50%
1	Algunhas veces	<25%	4	Case sempre	>75%
2	Habitualmente	>25%	5	Sempre	100%

1) MOTIVACIÓN DO ALUMNADO	(0 –5)	PROPOSTAS DE MELLORA
Motivación inicial dos alumnos		
Presento no principio de cada sesión un plano de traballo, explicando a finalidade.		
Comento a importancia do tema para as competencias e formación do alumnado.		
Deseño situacións introdutorias previas ao tema que se vai tratar (traballos, diálogos, leituras...)		
Relaciono os temas da materia con acontecementos da actualidade.		
Motivación durante o proceso		
Manteño o interese do alumnado partindo das súas experiencias, cunha linguaxe clara e adaptada...		
Dou información dos progresos conseguidos así como das dificultades encontradas.		
Relaciono con certa asiduidade os contéudos e actividades cos intereses e coñecimentos previos dos alumnos.		
Fomento a participación dos alumnos nos debates e argumentos do proceso de ensino		
Presentación dos contéudos.		
Reflexiono se os contéudos son os indicados para o alumno.		
Estruturo e organizo os contéudos dando unha visión xeral de cada tema (guións, mapas conceptuais, esquemas...)		

2) ESTRUTURA E COHESIÓN NO PROCESO DE ENSINO/ APRENDIZAXE	(0 –5)	PROPOSTAS DE MELLORA
Actividades no proceso		
Deseño actividades que aseguran a adquisición dos contéudos previstos e as habilidades e técnicas instrumentais básicas.		
Propoño aos alumnos actividades variadas (de introdución, de motivación, de desenvolvemento, de síntese, de consolidación, de recapitulación, de ampliación e de avaliación).		
Facilito a adquisición de novos contéudos a través de diversas metodoloxías (lección maxistral, traballo cooperativo, traballo individual)		
Estrutura e organización da aula		
Distribúo o tempo adecuadamente: (breve tempo de exposición e o resto para actividades que os alumnos realizan na aula).		
Adopto distintos agrupamentos en función do momento, da tarefa, dos recursos... controlando sempre o adecuado clima de traballo.		
Utilizo recursos didácticos variados (audiovisuais, informáticos, técnicas de aprender a aprender...), tanto para a presentación dos contéudos como para a práctica dos alumnos, favorecendo o uso autónomo.		

Cohesión co proceso ensino-aprendizaxe		
Comprobo, de diferentes modos, que os alumnos comprenderon a tarefa que teñen de realizar: facendo preguntas, verbalizando o proceso ...		
Facilito estratexias de aprendizaxe: de que maneira solicitaren axuda, como buscaren fontes de información, pasos para resolveren cuestións, problemas, dou ánimos e aseguro-me da participación de todos....		

3) SEGUIMIENTO DO PROCESO DE ENSINO/APRENDIZAXE		PROPOSTAS DE MELLORA
Seguimento do proceso de ensino-aprendizaxe		
Reviso e corrixo frecuentemente os conteúdos, actividades propostas dentro e fóra da aula, adecuación dos tempos, agrupamentos e materiais utilizados.		
Proporcio información ao alumno sobre a execución das tarefas e como pode mellorá-las e favorezo procesos de autoavaliación e coavaliación.		
En caso de obxectivos insuficientemente atinxidos propoño novas actividades que faciliten a súa adquisición.		
En caso de obxectivos suficientemente atinxidos en curto espazo de tempo, propoño novas actividades que faciliten un maior grao de adquisición.		
Contextualización do proceso		
Teño en conta o nivel de habilidades dos alumnos, os seus ritmos de aprendizaxes, as posibilidades de atención, o grao de motivación, etc. e en función deles, adapto os distintos momentos do proceso de ensino-aprendizaxe (motivación, conteúdos, actividades...).		
Coordeno-me con outros profesionais (profesorado de apoio, de agrupamentos, PT, AL, Departamento de Orientación), para modificar ou adaptar conteúdos, actividades, metodoloxía, recursos...		
Adapto o material didáctico e os recursos ás características e necesidades dos alumnos realizando traballos individualizados e diferentes tipos de actividades e exercicios.		
Busco e fomento interaccións entre o profesor e o alumno.		
Os alumnos senten-se responsábeis na realización das actividades.		
Propoño traballo en grupo para analizar as interaccións entre os alumnos.		

4) AVALIACIÓN DO PROCESO		PROPOSTAS DE MELLORA
Criterios de avaliación		
Aplico os padróns de avaliación.		
Cada unidade didáctica ten claramente establecidos os padróns de avaliación.		
Utilizo suficientes padróns de avaliación que atendan de maneira equilibrada a avaliación dos diferentes conteúdos.		
Instrumentos de avaliación		
Utilizo sistematicamente instrumentos variados de recolla de información (registro de observacións, caderno do alumno, ficha de seguimento, diario de clase...)		
Corrijo e explico os traballos e actividades dos alumnos e dou pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
Uso estratexias e procedimentos de autoavaliación e coavaliación en grupo que favorezan a participación dos alumnos na avaliación.		

Utilizo diferentes técnicas de avaliación en función da diversidade de alumnos, dos diferentes cursos, das UD, dos conteúdos...		
Uso diferentes instrumentos de avaliación (probos orais ou escritas, portefolios, rubricas, observación directa...) para coñecer o seu rendimento académico.		
Utilizo diferentes medios para informar os pais, profesores e alumnos (sesións de avaliación, informes trimestrais, reunións, tutores, entrevistas individuais, asembleas de aula...) dos resultados da avaliación.		
Utilizo os resultados de avaliación para modificar os procedimentos didácticos que realizo e mellorar a miña intervención docente.		
Realizo diferentes rexistros de observación para realizar a avaliación (notas no caderno do profesor, ficheiro, rexistro de datos, rexistro anecdótico...).		
Tipos de avaliación		
Realizo unha avaliación inicial a principio do ano lectivo para axustar a programación, na que teño en conta o informe final do tutor anterior, o doutros profesores e do Departamento de Orientación.		
Contemplo outros momentos de avaliación inicial: a comezos dun tema, de Unidade Didáctica, de bloco de conteúdos...		

19 .Anexo IV

CUESTIONARIO PARA A REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	si	parcialmente	non	causas
1. Respeitou-se a distribución temporal dos conteúdos por avaliacións.				
2. Aplicou-se a metodoloxía didáctica programada.				
3. Tiveron-se en conta os coñecimentos e aprendizaxes básicas necesarias para aprobar a materia.				
4. Aplicaron-se os procedimentos de avaliación programados e axustaron-se aos criterios de cualificación.				
5. Aplicaron-se medidas de atención á diversidade aos alumnos que as requireron.				
6. Levaron-se a cabo as actividades de recuperación da materia pendente de cursos anteriores segundo a responsabilidade de cada profesor.				
7. Levaron-se a efecto medidas de reforzo educativo dirixidas aos alumnos que presentaban dificultades de aprendizaxe.				
8. Puxeron-se en práctica medidas para estimular o interese e o hábito da lectura e a capacidade de expresar-se correctamente.				
9. Utilizaron-se os materiais e recursos didácticos programados (de ser o caso, libros de texto de referencia).				
10. Realizaron-se as actividades complementarias e extraescolares programadas.				
Aspectos a mellorar para anos lectivos sucesivos:				